

T.C.
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ



**ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÇİZGİ FİLMLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜBRA AYDIN
2018126001

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Behsat SAVAŞ

OCAK/2023



T.C.
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÇİZGİ FİLMLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Kübra AYDIN

Danışman
Doç. Dr. Behsat SAVAŞ

İzmir 2023

Onay Sayfası

İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 2018126001 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra AYDIN, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “Erken Çocukluk Dönemi Çizgi Filmlerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından İncelenmesi” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Behsat SAVAŞ

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Ünvan Adı Soyadı

Üniversite Adı

Ünvan Adı Soyadı

Üniversite Adı

Ünvan Adı Soyadı

Üniversite Adı

Ünvan Adı Soyadı

Üniversite Adı

Teslim Tarihi:

Savunma Tarihi:

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Ferhat TOPBAŞ

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Erken Çocukluk Dönemi Çizgi Filmlerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla beyan ederim.

Tarih:/.../....

Kübra AYDIN

İmza

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca her türlü durumda görüş, yardım ve desteğini esirgemeyen, işine olan saygısıyla akademik duruşunu örnek aldığım, hoşgörüsü ve herkese gösterdiği o güler yüzüyle yoluma ışık tutan ve aynı zamanda öğrencisi olmaktan gurur duyduğum çok kıymetli tez danışmanım, öğretmen adaylarının unutulmayan hocası Doç. Dr. Behsat SAVAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, derslerinde öğrencileri olmaktan dolayı kendimi çok şanslı hissettiğim değerli hocalarım, Prof. Dr. Münevver CAN YAŞAR, Doç. Dr. Sibel YOLERİ ve Doç. Dr. Miray ÖZÖZEN DANACI'ya en kalbi duygularıyla teşekkürlerimi sunarım.

Lisans eğitimimden bu yana akademik ilham kaynağım olan, desteğini ve bana olan inancını hiç esirgememiş, derslerindeki eğlenceli tavrı ve bilgi birikimi ile tüm öğrencilerinin gönlünde taht kurmuş, öğrencisi olan öğretmenlere mesleğini daha çok sevdirmiş olan çok kıymetli hocam, Dr. Nihat TOPAÇ'a yetiştirdiği tüm öğretmenler adına teşekkürlerimi sunuyorum. Tez yazımı sürecimde psikolojik ve akademik desteğini hiç esirgemeyen, zaman zaman tezimdeki çevirilerde tavsiyesini aldığım, kendisi de bir okul öncesi öğretmeni olan Öğrt. Oğuz ASLAN'a teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans eğitimimi kazanmama en az benim kadar sevinen ve desteklerini esirgemeyen aile üyelerimden ağabeyim Gökhan TAŞ ve güzel ailesine, ikinci annem olan canım ablam Büşra ÇAVUŞOĞLU, değerli eniştem Hakan ÇAVUŞOĞLU ve güzel ailesine, üzerimden dualarını eksik etmeyen, sevgilerini her daim kalbimde hissettiğim, fedakâr annem Nuran AYDIN ve canım babam Cafer AYDIN'a sonsuz teşekkür ve minnetle.

Ocak, 2023

Kübra Aydın

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÇİZGİ FİMLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

ÖZET

Toplumların sosyal yapısının temelini oluşturan cinsiyet rolleri, günümüz dünyasında bireyler tarafından kalıp yargılar şeklinde karşımıza çıkmakta, görev ve sorumluluklar bazında kalıp yargılar ile cinsiyet ayrıştırılması yaşanmakta ve bu çerçevede dünyaya gelmiş çocuklar, süregelen bu mesaj aktarımlarından olumsuz bir şekilde etkilenmektedir. Erken çocukluk dönemindeki bireyler cinsiyet rollerini, yakın çevrelerini oluşturan aile, arkadaş, medya organları vb. faktörler aracılığıyla bilinçsizce filtresiz bir şekilde öğrenmektedir. Çocukların da bu rolleri benimseyip, model alarak uyguladığı düşünülmektedir. Medya organlarından olan çizgi filmler, çocukların gün içerisinde çoğunlukla fazla zaman geçirdiği ve informal öğrenmeler yoluyla en çok etkilendiği çevre faktörü olarak öne çıkmaktadır. Çizgi filmler, televizyon kanallarında veya sosyal medya video paylaşım platformlarında tekrar tekrar yayınlandıkça informal öğrenmeler güçlenip kalıcı hale gelmektedir. Çizgi filmlerde bulunan karakterlerin aktardığı mesajlar, erken çocukluk dönemindeki çocukların hayata yönelik fikirlerine kalıp yargılar şeklinde temel oluşturmaktadır. Kalıp yargılar, silinmesi, değiştirilmesi ve yeniden yapılandırılması zor olan, bireyin gelecekle ilgili fikirlerinin yapı taşları olarak ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, çizgi filmler aracılığıyla iletilen ve kalıp yargılar barındıran mesajların içeriğini araştırmanın önemli olduğu açıktır. Araştırmada, erken çocukluk dönemine yönelik çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleşen araştırmanın veri kaynağını, TRT Çocuk kanalında yayınlanan "Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen 7 çizgi filmin 7'ser bölümü izlenerek toplam 49 bölüm, "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu" kapsamında değerlendirilmiştir. Belirlenmiş olan maddeler tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma kapsamında incelenen çizgi filmlerde erkek karakterlerin kadın karakterlerden daha fazla olduğu, çoğunlukla kadın karakterlerin ev işlerinde, erkek karakterlerin tamir ve bahçe işlerinde daha çok bulunduğu,

karakterlerin kıyafetlerinde tercih edilen renklerin cinsiyetleştirildiği ve kalıp yargılara uygun renk tercihlerinin olduğu, kadın karakterlerin daha az meslek sahibi olduğu bulgular arasındadır. İncelemeler doğrultusunda çizgi filmlerin cinsiyet kalıp yargıları barındırdığı görülmektedir. Sonuç olarak, çizgi filmlerde bulunan karakterlerin, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından eşit derecede temsil edilmesi beklenmektedir. Karakterler toplumsal cinsiyet kalıp yargıları niteleyen özellikler ile sınırlandırılmamalı, tasarlanan olaylarda kadın ve erkek karakterlere verilen değer farklı olmamalı, çizgi filmlerin içeriğinin ve görsellerinin kalıp yargılardan uzak bir biçimde tasarlanması gereklidir.

Anahtar Kelimeler: medya, çizgi film, toplumsal cinsiyet rolleri



An EXAMINATION of CARTOON FILMS of EARLY CHILDHOOD in TERMS of GENDER ROLES

ABSTRACT

Gender roles, which form the basis of the social structure of societies, appear as stereotypes by individuals in today's world. There are stereotypes and gender inequality on the basis of duties and responsibilities, and children born within this framework are negatively affected by these ongoing message transfers. Children in early childhood learn gender roles unconsciously through factors such as family, friends, and media outlets, and it is thought that children adopt these roles and apply them by taking them as models. Cartoons, one of the media organs, stand out as the environmental factor where children mostly spend a lot of time during the day and are most affected by informal learning. As cartoons are broadcast over and over on television channels or social media video sharing platforms, informal learning becomes stronger and permanent. The messages conveyed by the characters in the cartoons form the basis for the ideas of children in early childhood in the form of stereotypes. Stereotypes are expressed as the building blocks of an individual's ideas about the future, which are difficult to erase, change and restructure. In this direction, it is obvious that it is important to research the content of messages containing stereotypes conveyed through cartoons. In the research, it is aimed to examine the cartoons for early childhood in terms of gender roles. The data source of the research, which was carried out using the qualitative research method, is "Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" and "Aslan" broadcast on TRT Children's channel. By watching 7 episodes of 7 cartoons examined within the scope of the research, a total of 49 episodes were evaluated within the scope of the "Cartoons for Preschool Children's Evaluation Form in terms of Gender". The determined items are presented in tables. Some of the findings are that in the cartoons examined within the scope of the research, male characters are more common than female characters, mostly female characters are more involved in housework, male characters are more in repair and gardening. It is seen that the colors preferred in the clothes of the characters are gendered and there are color preferences in accordance with the stereotypes, and the female characters have fewer professions. In line

with the examinations, it is seen that the cartoons contain gender stereotypes. As a result, it is expected that the characters in cartoons will be equally represented in terms of gender equality. Characters should not be limited to features that characterize gender stereotypes, the value given to male and female characters in the designed events should not be different, the content and visuals of cartoons should be designed away from stereotypes.

Keywords: media, cartoons, gender roles



İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
TABLolar LİSTESİ	xvi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
İKİNCİ BÖLÜM	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
2.1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramı.....	4
2.2. Toplumsal Cinsiyet ile ilgili Kuramsal Yaklaşımlar	6
2.2.1. Psikanalitik kuram	6
2.2.2. Sosyal öğrenme kuramı ve sosyo-bilişsel kuram	7
2.2.3. Bilişsel gelişim kuramı	8
2.2.4. Toplumsal cinsiyet şema kuramı	9
2.2.5. Biyolojik kuram.....	10

2.2.6. Sosyal rol kuramı.....	11
2.3. Toplumsal Cinsiyetin Tarihsel Gelişimi.....	12
2.4. Toplumsal Cinsiyet Kalıp yargıları	13
2.5. Toplumsal Cinsiyet ve Medya.....	15
2.6. Popüler Çocuk Medyası	16
2.7. Televizyon ve Çizgi Film	17
2.8. Toplumsal Cinsiyet ve Çizgi Film.....	19
2.9. Erken Çocukluk Döneminde Toplumsal Cinsiyet Kavramı	20
2.10. İlgili araştırmalar	22
2.10.1. Yurt içinde yapılan araştırmalar	22
2.10.2. Yurt dışında yapılan çalışmalar	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	33
YÖNTEM	33
3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.2. Araştırmanın Etik Yönü	33
3.3. Çalışma Grubu- Verilerin Kaynağı	33
3.4. Veri Toplama Araçları.....	36
3.5. Verilerin Toplanması.....	36
3.6. Verilerin Analizi	36
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	38
BULGULAR	38
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	38
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	44

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	52
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	54
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	59
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	64
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	68
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	71
TARTIŞMA.....	71
ALTINCI BÖLÜM	95
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	95
6.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	95
6.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	96
6.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	98
6.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	98
6.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	99
6.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	101
6.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	102
6.8. Öneriler.....	103
KAYNAKÇA.....	106
EKLER.....	122
Ek1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu	123
Ek2. “Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu”nun Kullanım İzni.....	124
ÖZGEÇMİŞ	125

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Köfte Tarifi bölümü	73
Şekil 2. Keloğlan çizgi filmi, Korkuluk bölümü	74
Şekil 3. Keloğlan çizgi filmi, Korkuluk bölümü	74
Şekil 4. Dört x 4'lü çizgi filmi, 12. Bölüm.....	75
Şekil 5. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Küçük Aşçılar bölümü	75
Şekil 6. Aslan çizgi filmi, Hacıyatmaz Dış Fırçası bölümü	76
Şekil 7. Elif'in Düşleri çizgi filmi, C Vitamini Kaynağı bölümü	76
Şekil 8. Kardeşim Ozi çizgi filmi, İnatçı Ozi bölümü	76
Şekil 9. Kardeşim Ozi çizgi filmi, İnatçı Ozi bölümü	77
Şekil 10. Elif'in Düşleri çizgi filmi, Okul Üzümü bölümü	77
Şekil 11. Dört x 4'lü çizgi filmi, 6. Bölüm.....	78
Şekil 12. Keloğlan çizgi filmi, Alışveriş Merkezi bölümü.....	78
Şekil 13. Elif'in Düşleri çizgi filmi, Bayram bölümü	79
Şekil 14. Kardeşim Ozi çizgi filmi, İnatçı Ozi bölümü	79
Şekil 15. Elif'in Düşleri çizgi filmi, Okul Üzümü bölümü	80
Şekil 16. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi Ablasıyla Okul Gezisinde bölümü.....	80
Şekil 17. Keloğlan çizgi filmi, Yemek Yarışması bölümü.....	81
Şekil 18. Dört x 4'lü çizgi filmi, 7. Bölüm.....	81
Şekil 19. Dört x 4'lü çizgi filmi, 6. Bölüm.....	82
Şekil 20. Dört x 4'lü çizgi filmi, 7. Bölüm.....	82
Şekil 21. Keloğlan çizgi filmi, Kayıp Bebek bölümü	83
Şekil 22. Keloğlan çizgi filmi, Korkuluk bölümü	83
Şekil 23. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Bayrak Kapmaca bölümü.....	83
Şekil 24. Dört x 4'lü çizgi filmi, 6. Bölüm.....	84
Şekil 25. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Çöl Sıcağı bölümü.....	84

Şekil 26. Keloğlan çizgi filmi, Gençlik Kupası bölümü	84
Şekil 27. Aslan çizgi filmi, Hacıyatmaz Diş Fırçası bölümü	85
Şekil 28. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi Hayvanat Bahçesinde bölümü	85
Şekil 29. Keloğlan çizgi filmi, Kayıp Bebek bölümü	86
Şekil 30. Elif'in Düşleri çizgi filmi, Bisiklet bölümü	86
Şekil 31. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Bando Takımı bölümü.....	87
Şekil 32. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Köfte Tarifi bölümü	87
Şekil 33. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Boncuk bölümü	87
Şekil 34. Dört x 4'lü çizgi filmi, 7. Bölüm.....	88
Şekil 35. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi ve Yaralı Kuş bölümü.....	89
Şekil 36. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Robot Kamil bölümü.....	89
Şekil 37. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi Taklit Ediyor bölümü.....	90
Şekil 38. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi Taklit Ediyor bölümü.....	90
Şekil 39. Aslan çizgi filmi, Pati'nin Kulübesi bölümü.....	91
Şekil 40. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Küçük Aşçılar bölümü	91
Şekil 41. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Küçük Aşçılar bölümü	92
Şekil 42. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Yeni Arkadaş bölümü.....	92
Şekil 43. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Küçük Aşçılar bölümü	92
Şekil 44. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Bando Takımı bölümü.....	93
Şekil 45. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Boncuk bölümü	93
Şekil 46. Kardeşim Ozi çizgi filmi, İnatçı Ozi bölümü	94
Şekil 47. Dört x 4'lü çizgi filmi, 5. Bölüm.....	94

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Çizgi Filmlerin Bölüm Adlarının Listesi	35
Tablo 2. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetlerine ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler	38
Tablo 3. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetlerine ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler	39
Tablo 4. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetlerine ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler	40
Tablo 5. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetleri ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler	41
Tablo 6. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetleri ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler	42
Tablo 7. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetleri ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler	43
Tablo 8. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetleri ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler	43
Tablo 9. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler	45
Tablo 10. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler	47
Tablo 11. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler	48
Tablo 12. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler	49
Tablo 13. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler	50

Tablo 14. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler	51
Tablo 15. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler	51
Tablo 16. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler	52
Tablo 17. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine, Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler	52
Tablo 18. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler.....	53
Tablo 19. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler.....	53
Tablo 20. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler.....	53
Tablo 21. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler.....	54
Tablo 22. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler	54
Tablo 23. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetler, Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	55
Tablo 24. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	55
Tablo 25. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	56
Tablo 26. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	57

Tablo 27. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	57
Tablo 28. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	58
Tablo 29. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	59
Tablo 30. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	60
Tablo 31. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	61
Tablo 32. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	62
Tablo 33. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	62
Tablo 34. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	63
Tablo 35. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	63
Tablo 36. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler.....	64
Tablo 37. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler.....	65
Tablo 38. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler.....	65
Tablo 39. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler.....	66

Tablo 40. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler.....	66
Tablo 41. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler.....	66
Tablo 42. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler.....	67
Tablo 43. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler.....	67
Tablo 44. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler	68
Tablo 45. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler	68
Tablo 46. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler	69
Tablo 47. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler	69
Tablo 48. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler	69
Tablo 49. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler	70
Tablo 50. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler	70
Tablo 51. Araştırmanın Özeti	72

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bölümde, araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sayıltılarına ve araştırmanın sınırlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem durumu

Çocuklar, dünyaya geldiklerinden itibaren sosyal çevre ile tanışmakta ve sosyal çevreyi gözlemleyerek davranışlarını şekillendirmektedir. Çocuğun bulunduğu çevrenin içinde ailesi, ailesinin yakın çevresi ve çoğunlukla medya unsurları bulunmaktadır. Medya, modern çağın erken çocukluk dönemindeki bireylerin yaşamlarındaki en etkili güçlerden biri olarak görülmektedir. Günümüzde geniş kitlelere hitap eden ve bireyleri kolayca etkisi altına alan medya unsurları, her gün çeşitli mesajları izleyicilere dayatmaktadır. Belli figür veya karakterle iletilen mesajlardan en çok etkilenen ve karakterlerin davranışları, konuşmaları ve görünüşleri ile kendilerine model olarak tercih eden erken çocukluk dönemindeki bireylerin, medya ile olan ilişkisini büyük oranda çizgi filmler aracılığı ile kurdukları bilinmektedir.

Çizgi filmler, çocuklara binlerce farklı dünyanın kapılarını aralamakta ve çeşitli senaryolarla çocukların ilgisini çekmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, çocukların gereğinden fazla ekran önünde vakit geçirmelerine neden olmaktadır (Chen ve Adler, 2019: 391). Çocuklar için büyük bir eğlence kaynağı olan çizgi filmlerin, olumlu ve olumsuz unsur taşıyan birçok özelliği, örtük iletilerle izleyiciye sunduğu bilinmektedir. Çizgi filmlerin masum görüntüsü, istenmeyen özellikler içermekte ve bu özelliklerin biri de karakterlerin kalıp yargılar barındıran cinsiyet rolleri olarak görülmektedir (Gökçearslan, 2010: 5202). Çizgi film karakterleri tarafından sunulan örtük iletiler, erken çocukluk dönemindeki bireylerin yaşam ile ilgili fikirlerini şekillendirmekte ve bireylerin topluma karşı olan sorumluluklarını anlamlandırmada büyük rol oynamaktadır. Dolayısıyla, günümüzde çizgi filmler de cinsiyet eğitimi bağlamında bilgi kaynağı olarak kabul edilmektedir (Siibak ve Vinter, 2014: 357).

Çocukların, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin benlik kavramları, televizyonda gördükleri görüntülere ve iletilere göre şekillenebilmektedir (Gerding ve Signorielli, 2014: 43). Çizgi filmler, kadın ve erkeklerle ilişkilendirilen belirli nitelikleri, beklentileri ve rolleri temsil etmekte ve zaman zaman da yeniden üretme görevini üstlendiği için çocukların, toplumsal cinsiyet rollerini anladıkları önemli bir kaynak haline gelmiştir (Maity, 2014: 28). Çizgi filmlerdeki karakterlerin dış görünüşleri ve kıyafetleri, görsel ifade olarak sunulmakta ve sunulan hikâyenin gelişmesine yardımcı olan önemli bir unsur olarak görülmektedir (Misook Kim, 2014: 31). Çizgi filmler tarafından belirli bir amaca göre yönetilen ve karakterin görsel ifadesiyle ortaya çıkan genellikle kalıp yargılar barındıran toplumsal cinsiyet rollerinin, tutum ve özellikleri bakımından, çocukların bu ipuçlarını bilinçsizce kabul etmesine neden olmaktadır (Jung ve Kim, 2020: 108). Çizgi filmlerin, çocukların cinsiyet gelişiminin yeni oluşmaya başladığı erken çocukluk döneminde önemli bir etkiye sahip olduğu kabul edilmektedir (Ryu, 2019: 381).

Araştırma problemi, "Erken çocukluk dönemi çizgi filmlerinin toplumsal cinsiyet rolleri nedir?" olarak belirtilmiştir. Alt problem olarak; "Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerinde;

1. Kadın ve erkek karakter dağılımı nasıldır?
2. Kadın ve erkek karakterlerin dış görünüşleri nasıldır?
3. Kadın ve erkek karakterlerin meslek dağılımı nasıldır?
4. Kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetlerin dağılımı nasıldır?
5. Kadın ve erkek karakterlerin kişilik özellikleri nasıldır?
6. Kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyunlar nelerdir?
7. Kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyuncaklar nelerdir?

soruları, "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu" kullanılarak bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmada, TRT Çocuk Youtube Kanalı'nda en çok izlenen ve erken çocukluk dönemine yönelik olan çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocuklar, toplumsal cinsiyet ile ilgili olguları dört-beş yaşlarından itibaren öğrenmeye başlamaktadır (Şıvgın, 2015: 75). Erken çocukluk dönemine hitap eden çizgi filmlerde toplumsal cinsiyetle ilgili kalıplaşmış ve yanlış mesajların bulunması çocukların sosyal gerçeklik anlayışlarının bozulmasına ve toplumsal cinsiyetle ilgili kalıp yargılar oluşturmalarına neden olmaktadır (Gerding ve Signorielli, 2014: 53). Çizgi film karakterleri tarafından verilen mesajlar, erken çocukluk dönemindeki bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili fikirlerini şekillendirmekle birlikte davranış temellerini oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerini barındıran çizgi filmlerdeki karakterlerin davranışları ve tutumları, çocuklar tarafından bilinçsizce kabul edilmektedir. Çocuklar günlük yaşamlarında sevdikleri karakteri rol-model alıp giyim tarzını, konuşma biçimini ve davranışlarını şekillendirebilmektedir. Bu bağlamda, yapılan araştırmayla çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi önem teşkil etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

İncelenen çizgi filmlerin erken çocukluk dönemine yönelik olduğu ve toplumsal cinsiyet rollerini yansıttığı varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlıkları

Araştırma, "Okul Öncesi Eğitim Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu"ndan elde edilen bulgular ile sınırlıdır. Araştırmada bulunan TRT Çocuk Kanalının çizgi filmlerine TRT Çocuk Youtube kanalından ulaşılmıştır. Araştırma kapsamına en çok izlenen yedi çizgi filmin yedişer bölümü alınarak toplam 49 bölüm dahil edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İkinci bölüm başlığı altında, kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Kavramsal çerçevede; cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramı, toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili kuramsal yaklaşımlar, toplumsal cinsiyetin tarihsel gelişimi, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, toplumsal cinsiyet ve medya, popüler çocuk medyası, televizyon ve çizgi film, toplumsal cinsiyet ve çizgi film ve erken çocukluk döneminde toplumsal cinsiyet kavramı alt başlıkları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Cinsiyet, insan farklılaşmasıdır ve insanların günlük yaşamlarının neredeyse her yönünü etkileyen temel bir olgudur (Bussey ve Bandura, 1999: 1). Cinsiyet kavramı, toplumda var olan kadın ve erkek kavramları ele alınırken ve genellikle biyolojik farklılıklara atıfta bulunulurken kullanılır (Krijnen ve Van Bauwel, 2021: 3; Stoeltje, 2015: 781; Siann, 2013: 3). Woehrle ve Engelmann (2008: 860)'e göre cinsiyet, erkek ve kadın olarak adlandırılan oldukça farklı kategorilere ayrılan sosyal süreçleri ifade etmektedir. Cinsiyet, bireyin sosyal dünyasını düzenlenme biçiminin önemli parçasıdır ve gelişimi erken çocukluk döneminde başlar (Myint ve Finelli, 2020: 13; Zosuls, Lurye ve Ruble, 2008: 1).

Hyde, vd. (2019: 171) insanların yalnızca iki tür varlıktan, kadın ve erkekten oluştuğu ve “cinsiyet ikilisi” olarak adlandırılan çerçevede olduğu görüşünü savunmaktadır. Mauvais-Jarvis (2020: 566)'e göre ise cinsiyet ikili bir terim değildir. Çoğu insanda kadınlık ve erkeklik özelliklerinin bir arada var olduğu ve farklı derecelerde ifade edildiği bilinmektedir. Kadın ve erkeklerin üçte ikisinden fazlası, geleneksel olarak karşı cinse atfedilen cinsiyetle ilgili özellikleri barındırmaktadır. Roof (2016: 1)'a göre ise, cinsiyet ne ikili ne de temeldir. Ayrıca tekil, değişmez veya kesin değildir. Cinsiyet, adlar, etiketler veya kimlikler değildir; onlar ne isim ne de sıfattır. Roof, (2016: 1) cinsiyeti bir fiil ve süreç olarak tanımlamaktadır. Cinsiyetler sürekli değişir. Birey her zaman birden fazla cinsiyettedir.

Toplumsal cinsiyet, doğal bir veri olmayıp, belirli bir toplumdaki insanlar arasındaki etkileşimler yoluyla inşa edilmektedir. Toplum içindeki sosyal ilişkiler değiştiği için toplumsal cinsiyet, bu anlamda dinamik ve değişime açıktır (Krijnen ve Van Bauwel,

2021: 3). Biyolojik cinsiyet doğumla belirlenirken toplumsal cinsiyet, kelimeler ve eylemler yoluyla icra edildiği şekilde, birden fazla ifade biçimi aracılığıyla belirlenmekte ve gerçekleşmektedir (Webb ve Temple, 2016: 638). Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyet değildir fakat cinsiyetle ilgili sosyokültürel bağlamın dayattığı "bireylerin kim olması gerektiğine dair beklentileri ve mesajları" içermektedir. Örneğin, genellikle erkeklere kamusal çalışma alanı, kadınlara ise ev işleri, çocuk bakımı ve aile ilişkilerini sürdürme gibi görevler atanmaktadır. Her iki cinsiyetten de bu alanlardaki niteliklere sahip olması beklenmektedir (Wetchler, Hecker ve Hecker, 2014: 412). Toplumsal cinsiyet ve onunla ilişkili etiketler ve beklentiler, "dişil" ve "eril" özellikler, kültürel yapılarda olduğu gibi ne sabit ne de değişmezdir. Ayrıca toplumsal cinsiyet, kültürün bu farklılıkları tanımlama ve sınırlama biçimidir; sadece genel olarak kadınların erkeklere kıyasla hayatlarını yaşama biçimlerindeki farklılıklar değil, aynı zamanda kadın/erkek ikiliği açısından bireylerin hem kendilerini hem de başkalarını görme biçimlerindeki farklılıklar olarak tanımlanmaktadır (Siann, 2013: 3). March, Dick ve Hernandez Bark (2016: 681-682) ise bir yapı olarak toplumsal cinsiyeti, bireylerin yakınlık, ebeveynlik, aile bakımı, ücretli iş ve benzerlerini gerçekleştirme yeteneklerini şekillendiren veya kısıtlayan ekonomik, politik, sosyal ve diğer makro yapılarla nasıl ilişkili olduğuna dair sistemin incelenmesi, cinsiyetin sadece bireylerin bir özelliği veya kimliği olarak tanımlanmasını sağlayan bir kavram olarak tanımlamaktadır. Cinsiyet rollerinin bireysel işlevsellikte önemli bir rol oynadığı kabul edilmektedir ve bireyin günlük davranışları, benlik saygısı ve kişisel kimliği ile ilişkilendirilmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylere sosyal olarak tanımlanmış cinsiyetler temelinde yerleştirilen kültürel beklentilerdir (Williams, vd. 2009: 702). Cinsiyet rolleri, kadın ve erkeklerin yaşamsal alanda sergiledikleri davranışlardır. Ayrıca cinsiyet rolleri, insanlar kadın veya erkek olarak bir cinsiyet kategorisine atanırken bireylere uygulanan sosyokültürel beklentileri içermektedir (Tong, 2012: 399). Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin, grupların ve toplumların cinsiyetlerine ve her toplumun cinsiyete ilişkin değer ve ilkelerine dayalı olarak sahip oldukları farklı beklentiler üzerine inşa edilmiştir. Cinsiyet rolleri, bireyler ve çevreleri arasındaki etkileşimlerin ürünüdür ve bireylere, ait olduğu cins için uygun olduğuna inanılan davranış türü hakkında ipuçları verir (Muslim, vd. 2020: 1). Toplumsal cinsiyet rolleri, sosyal ilişkiler, ritüeller ve bireyin kimliğini etkileyerek toplumu şekillendirebilmektedir (Stoeltje, 2015: 784). Steiner, Vescio ve Adams (2022: 2)'e göre toplumsal cinsiyet rolleri, kadın ve erkekleri, karşılıklı oluşturulan ilişkide eksiksiz ve tam bir bütün oluşturmak için bir araya gelen, birbirini tamamlayan karşıtlardır. Cinsiyet

rollerinde toplumsal cinsiyet kalıp yargıları bulunmaktadır. Kalıp yargılar, bir grubun üyeleri hakkındaki tutumlar ve insanların dahil olduğu davranışlar, sahip oldukları özellikler, nitelikler ve bir toplumda sahip oldukları konumlardır (Blakemore, Berenbaum ve Liben, 2013: 8). Toplumların bir parçası ve geleceği olan çocuklar, bu kadar karmaşık toplumsal cinsiyet rol modelleriyle karşılaşmalarından dolayı hayatlarının ilerleyen yıllarında olumsuz etkilenmektedir (Gökçearsan, 2010: 5202). Çocukların çoğu cinsiyet rollerinin toplumsal olarak inşa edildiği bir toplumda doğmakta ve bu tür cinsiyet ayrımı yapılmış bir ortamda büyümektedir (Saygan ve Uludağlı, 2021: 354).

2.2. Toplumsal Cinsiyet ile ilgili Kuramsal Yaklaşımlar

Cinsiyet rolleri kavramları, ailenin cinsiyet rolü gelişimi üzerindeki etkisi ve cinsiyet rolü tanımlamasının farklı gelişim teorileri bulunmaktadır (Cobb, Walsh ve Priest, 2009: 78).

2.2.1. Psikanalitik kuram

Psikanaliz, ebeveynlerin çocukların cinsiyeti ve cinselliğinin inşasındaki rolünü anlamının ilk yolunu sağlamıştır. Psikanalitik düşünce ise ebeveynlik, cinsel gelişim ve bilinçdışı süreçlerin aracılık ettiği cinsiyet kimliği ve heteroseksüellik süreçlerini vurgulamaktadır (Stacey, 2021:3). Freud'un, doğumda atanan cinsiyet kategorisinin kazanılmış cinsiyetle aynı olmadığı, biyolojinin kader olmadığı ve cinsiyetin doğuştan gelip gelmediği konusundaki fikirleri onu ilk "toplumsal cinsiyet teorisini" yapmaktadır (Dess, Marecek ve Bell, 2018: 198). Freud, insan ruhunu üç ayrı ama etkileşim halindeki motivasyonel güçlere ayırmıştır: id, ego ve süperegö. Bilinçdışı kimlik, psişik enerjiyi ve biyolojik dürtüleri içermektedir. İd, zevk ilkesine göre çalışır, koşullar ne olursa olsun, anında tatmin ve gerilimin azaltılması için arayış içindedir. Ego, idin taleplerini karşılamak için rasyonel çözümler arayan bilinçli zihinde bulunmakta ve gerçeklik ilkesine göre çalışmaktadır. Süperegö, kişiye ebeveynleri tarafından aktarıldığı şekliyle çocuklukta gelişen ahlaki değerleri temsil etmektedir. Süperegö, içgüdüsel dürtüleri yasaklama işlevi de görmektedir. Bu nedenle, id ve süperegö çoğunlukla çatışmaktadır ve bu çatışmaya aracılık etmek egonun görevidir (Alidemi ve Fejza, 2021:194).

Çocuklarda cinsiyet gelişimi "oral", "anal" ve "fallik" dönemleri tamamlandıktan sonra gerçekleşmektedir (Kingsbury, 2009: 488). Psikanalitik kurama göre, kadın ve erkek çocukları üç ila beş yaş arasında kendisiyle aynı cinsiyetten ebeveynle özdeşleşmektedir.

Çocukların kendi cinsiyetinden olan ebeveynle özdeşleşerek, karşı cinsiyetteki ebeveynle bağlanma sonucu gelişen kendi cinsiyetinden olan ebeveynle karşı kıskançlık durumundaki çatışmayı çözdüğü varsayılmaktadır (Cobb, Walsh ve Priest, 2009:93). Kadın çocuklarında görünür bir cinsel organın olmaması, erkeklerin hadım edilme kaygılarını körüklerken kadın çocukların da penisten mahrum bırakıldıkları için içerlenip aşağılandığı düşünülmektedir. Karmaşık ilişki, aynı cinsiyetten ebeveynle özdeşleşme yoluyla çözülmektedir. Özdeşleşme süreci, çocukların kendi cinsiyetinden ebeveynin özelliklerini ve niteliklerini bütün olarak benimsemeyi üstlendiği bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu özdeşleşme süreci ile çocuklar belirli bir cinsiyete göre atanmaktadır (Bussey ve Bandura, 1999: 3).

Psikanalitik kuram, kişinin istek ve ihtiyaçlarının sosyal çevrenin kaynaklarına ve engellerine etki etmesiyle zihinsel etkinliklerin değiştiği süreçlere dikkat çekerek sosyal ve duygusal gelişime odaklanmaktadır. Kuramın en güçlü katkılarından biri, insan davranışını etkilemede güdülerin, duyguların ve fantezilerin rolünü aydınlatmak olmuştur. Psikanalitik kurama göre insan davranışlarının şekillenmesi, akıl kadar duygusal ihtiyaçların da bir ürünüdür. Altta yatan güdüler ve istekler, mantıklı olmayan davranışları açıklayabilmektedir (Newman ve Newman, 2020: 117).

2.2.2. Sosyal öğrenme kuramı ve sosyo-bilişsel kuram

Sosyal öğrenme kuramı, cinsiyet kimliği ve cinsiyet rollerinin, gözlem, taklit, cezalandırma ve pekiştirmeyeyle öğrenildiğini öne sürmektedir (Freedman, 1993: 5). Çocukların diğer insanların cinsiyetle ilgili tutum, inanç ve davranışlarını kişilerarası etkileşimler, rol modelleme, pekiştirme ve onaylama yoluyla içselleştirdiğini varsaymaktadır (Leaper, 2002: 191).

Sosyo-bilişsel kuram ise olağanüstü simgeleştirme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Yaşamın her parçasındaki çevresel koşullar, öğrenme için anahtar rolündedir (Bussey ve Bandura, 1999: 12). Sosyo-bilişsel kurama göre, bir bireyin toplumsal cinsiyet hakkında çevreden öğrendiği ve daha sonra bu bilgiyi cinsiyetçi bir şekilde davranmak için kullandığı üç süreç bulunmaktadır: modelleme, aktif deneyimler ve eğitim. Modelleme, bir başkasının davranışını taklit etmeyi ifade eder ve aynı zamanda bu davranışın altında yatan kuralları, yapıları ve niyetleri öğrenmeyi içermektedir (Priess ve Hyde, 2011: 99). Bireyler, başkalarını gözlemleyerek cinsiyete dayalı davranışları modelleme yoluyla öğrenmektedir. Kurama göre, bireylerin birden fazla model sunulduğunda göze çarpan, güçlü, aynı cinsiyet modellerine katılma olasılıkları daha yüksektir. Ayrıca, davranışları için cezalandırılmaktan

ziyade ödüllendirilen modellerden öğrenme olasılıkları da daha yüksek olmaktadır (Coyne, 2014: 418). Modelleme, iletilen bilgiler aracılığıyla insanların bilgi ve becerilerini hızla genişletmelerini sağlayan gözlemsel öğrenme yeteneğidir (Bussey ve Bandura, 1999: 12). Kitle iletişim araçları modelleme alanına girmektedir. Süper kahramanlar, göze çarpan ve güçlü karakterleri temsil etmektedir (Coyne, 2014: 418). Aktif deneyimler, bireylerin cinsiyete dayalı davranışlarına, diğer insanlardan olumlu veya olumsuz tepkiler aldığı durumları ifade etmektedir. Olumlu tepkiler, genellikle bireyin belirli cinsiyet rollerine uyduğunda ve bireyin gelecekte bu davranışı sergileme olasılığını artırdığında ortaya çıkmaktadır. Olumsuz tepkiler, cinsiyet rolü ihlallerine tepki olarak ortaya çıkma ve davranışı azaltma eğilimindedir. Son olarak, eğitim, bir kişi başka bir kişiye uygun cinsiyet rollerini açıkça öğrettiğinde gerçekleşmektedir (Priess ve Hyde, 2011: 99).

Sosyo-bilişsel kuram toplumsal cinsiyet kavramlarının karmaşık deneyimler karışımından nasıl oluşturulduğunu ve yaşam boyu cinsiyete bağlı davranışa rehberlik etmek için motivasyon ve öz-düzenleyici mekanizmalarla nasıl uyum içinde çalıştıklarını belirtmektedir. Kuram, psikolojik ve sosyo-yapısal belirleyicileri kavramsal yapı içinde bütünleştirmektedir. Bu teorik perspektifte, toplumsal cinsiyet kavramları ve rolleri, çeşitli toplumsal yapılarda birbirine bağlı olarak işleyen bir sosyal ağın ürünü olarak kabul edilmektedir (Bussey ve Bandura, 1999: 676). Sosyo-bilişsel kuramda, çocukların cinsiyete dayalı bilgi yoluyla toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını öğrendikleri varsayılmaktadır (Seitz, Lenhart ve Rübsam, 2020: 363). Çünkü, sosyo-bilişsel kuram, evrimsel süreçlerin çift yönlü görünümünde, evrimsel baskılar, vücut yapılarında ve dik duruşta, bir organizmanın yeni çevresel koşulları manipüle etmesini, değiştirmesini ve inşa etmesini sağlayan araçların geliştirilmesine ve kullanılmasına yardımcı olan değişiklikleri teşvik etmektedir. Dolayısıyla, inanç ve seçim tercihlerinin çevreden kaynaklandığı varsayılmaktadır (Bussey ve Bandura, 1999: 12). Sosyo-bilişsel kuram insanların görevleri başarılı bir şekilde yerine getirme yeteneklerine ilişkin inançlarının, hedef seçimlerini ve sonraki görev performansını doğrudan etkilediğini belirtilmektedir. Örneğin, öğrencilerin başarılı oldukları lise derslerine göre bir üniversite bölümü seçmeleri şaşırtıcı değildir (McInerney vd, 2006: 37).

2.2.3. Bilişsel gelişim kuramı

Bilişsel gelişim kuramı, cinsiyetin anlaşılmasını sağlayan ve bilişsel gelişim aşamalarını vurgulayan bir kuramdır (West, 2015: 59). Çocuğun, belirli bir gelişim aşamasına ulaşana kadar cinsiyet kavramını öğrenemeyeceğini öne sürmektedir (Freedman,

1993:15). Bilişsel gelişim kuramı, toplumsal cinsiyet anlayışını bireylerin toplumsal cinsiyete yönelik bilişsel olgunlaşmanın üç aşamasından geçmenin sonucu olarak görmektedir: (1) cinsiyet kimliği veya bir çocuğun, erkek veya kadın kategorisine ait olduğunu giderek daha iyi anlaması, (2) zamana bağlı değişmeyen cinsiyet istikrarı ve bu cinsiyet kimliğinin fark edilmesi ve (3) cinsiyet kimliğinin görünüm, faaliyetler ve özelliklerdeki değişikliklerden doğrudan etkilenmediği anlayışıdır. Bu süreç, cinsiyetin sabit olduğunun kademeli olarak anlaşılmasıdır ve bilişsel-gelişimsel yaklaşımın temel bir bileşenidir. Bir çocuk, kendi içinde cinsiyet sabitliğine sahip olduğunda, cinsiyet kategorileri daha önemli hale gelmektedir (Martin vd. 2002: 918-919). Kuram, çocukların kendilerini çevreleyen sosyal dünyada anlam bulmanın ve anlamlandırmanın yollarını aktif olarak aradıklarını ve bunu, gördüklerini ve duyduklarını yorumlamalarına yardımcı olmak için toplum tarafından sağlanan cinsiyet ipuçlarını kullanarak yaptıklarını varsaymaktadır. Çocuklar, diğer insanlar hakkında beklentiler oluşturmak ve davranış için kişisel standartlar geliştirmek için bu ipuçlarını kullanma konusunda harika bir beceriye sahiptir. Beş yaşına kadar çocuklar, genellikle kendilerine ve başkalarına karşı cinsiyet hakkında kalıp yargılar geliştirmektedir (Martin ve Ruble, 2004: 67).

2.2.4. Toplumsal cinsiyet şema kuramı

Toplumsal cinsiyet şema kuramı, toplumdaki insanların erken yaşlardan itibaren cinsiyet kavramı ile sınıflandırıldığı ve cinsiyete ilişkin sınıflamanın yaşam boyu bilişsel ve kategorik süreçleri etkilediğini savunan sosyal-bilişsel bir kuramdır. Çocuklar erken yaşlardan itibaren eril veya dişil olmanın ne anlama geldiği hakkında fikir ve teoriler geliştirmekte ve bu teorileri bilgiyi kategorize etmek, karar vermek ve davranışları düzenlemek için kullanmaktadırlar (Starr ve Zurbriggen, 2017: 567). Cinsiyet şeması kuramı, çocukların organize bilgi yapıları veya şemalar oluşturduğu fikrine dayanmaktadır. Çocukların kendileri ve diğerleri hakkında cinsiyete bağlı oluşturdukları kavram ve şemalar onların düşünce ve davranışlarını etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet şeması kuramı, çocukların toplumsal cinsiyet gelişiminde aktif bir rol oynaması bağlamında Kohlberg'in kuramıyla benzer olsa da çocukların davranışlarını ve düşüncelerini etkilemek için gereken tek şeyin daha temel bir cinsiyet anlayışı olduğunu varsaymaktadır (Martin ve Ruble, 2004: 67). Cinsiyet şeması kuramı, şemaların cinsiyet ile ilgili bilgileri edinme ve yorumlamada oynadığı aktif rolü vurgulamaktadır (West, 2015: 59).

Cinsiyet şemalarının iki aşamalı bir süreçte geliştiği düşünülmektedir. İlk aşamada çocuklar, toplumlarının bilgiyi cinsiyete göre nasıl ikiye ayırdığını öğrendikleri grup içi/grup dışı şemalar geliştirmektedir. Cinsiyet kimliğini edindikten sonra, hangi bilgilerin kendi grupları (yani kendi cinsiyetleri) için geçerli olduğunu belirleyebilmekte ve daha sonra bu bilgilere daha fazla dikkat etmeye devam edebilmektedir. İkinci aşamada, çocuklar kendi cinsiyetleri hakkında bilgi geliştirmeye devam ederken ve bu bilgiyi davranışlarına ve düşüncelerine rehberlik etmek için kullanarak kendi cinsiyet şemasını edinirler (Priess ve Hyde, 2011: 101). Örneğin, çocuklar renklerin toplumsal cinsiyet özelliğini kendi cinsiyet şemalarına dahil ettiklerinde, toplumsal olarak oluşturulmuş “cinsiyete özgü” renkleri kendi cinsiyetlerine uygun görürken, “cinsiyete özgü olmayan” renkleri ise cinsiyetlerine uygun görmeyebilirler (Yeung ve Wong, 2018: 261). Toplumda da kadınlar ve erkekler ilk yıllarından beri sırasıyla pembe ve mavi bombardımanına tutulmaktadır. Renk ayırımına sık sık maruz kaldıkları için çocuklar, pembenin kadınlar için, mavinin erkekler için olduğu ve renklerin cinsiyete dayalı olduğu bilgisini edinebilirler (Paoletti 2012: 86).

2.2.5. Biyolojik kuram

Cinsiyet rolü gelişiminde Biyolojik Kuram, testosteron ve östrojen gibi hormonların beynin gelişimini etkilediğini ve insanların davranışlarında cinsiyet farklılıklarına yol açtığını vurgulamaktadır. Biyolojik Kuram, insanların hem doğum öncesi gelişim sırasında hem de yaşam süresi boyunca cinsel hormonlara maruz kalması, yaşamsal faaliyetlerini, ilgi alanlarını, cinsiyet rolü kimliklerini ve cinsel yönelimleri gibi psikolojik özelliklerinde bireyler arası cinsiyet farklılıklarını öngörmektedir. Cinsiyet farklılıklarının çoğu, ergenlik döneminde daha belirgin hale gelmektedir (Priess ve Hyde, 2011: 100). Ayrıca Biyolojik Kuram, cinsiyet farklılıklarının doğal ekosistem içinde bir dengeyi korumak için biyolojik süreçler tarafından oluşturulan doğal düzenler olduğunu da ileri sürmektedir (Nyarko Ayisi ve Krisztina, 2022: 51-54). Bu düzenler bağlamında çoğu zaman insanların cinsiyetlerine uygun bir toplumsal davranış sergilemeleri beklenmektedir. Belirli bir cinsiyet kimliğinin göstergeleri doğumda atanan cinsiyetle eşleştiğinde, bu cinsiyet "**cisgender**" olarak etiketlenmektedir. Kısacası, erkek cinsiyetteki bireylerin erkeksi davranışları beklenirken, kadın cinsiyetteki bireylerin kadınsı davranışları beklenmektedir. Batı toplumlarında sıkı bir şekilde yerleşik olan ve kişinin cinsiyete dayalı davranışını belirleyen biyolojik farklılıklara ilişkin bu görüş, biyolojik kuramla açıklanmaktadır (Krijnen ve Van Bauwel, 2021:3).

Biyolojik Kuram, kadın ve erkeğin farklı biyolojik yapıda olduklarını, farklı özlere sahip olduklarını ve bu nedenle zihinsel ve davranışsal olarak farklılaştıklarını iddia etmektedir. Bu açıklamanın merkezinde, erkeklik ve kadınlığın belirleyici faktörleri olarak görülen kadın ve erkek arasındaki genetik ve hormonal farklılıklar yatmaktadır. Cinsiyet, ikili bir kavram olarak görülen kadın ve erkek arasındaki farklılıklar önceden belirlenen ve değişmeyen bir nitelik olarak kabul edilmektedir (Dar-Nimrod ve Heine, 2011). Erkek ve kadın arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları karşılaştırmak için beynin yapısı ve işlevi de incelenmiştir. Bazı araştırmalar, kadınların her iki yarım küreyi aynı anda erkeklerden daha sık kullandıkları için işlevsel olarak beyin fonksiyonlarında cinsiyet farkının olduğunu bildirmektedir. Erkekler ve kadınlar arasındaki çeşitli yetenek ve davranışlardaki farklılıkların, beynin işlevselliğindeki cinsiyet farklılığından kaynaklanabileceği varsayılmıştır (Martin ve Dinella, 2001: 6026).

2.2.6. Sosyal rol kuramı

Sosyal rol kuramı, davranışlardaki cinsiyet farklılıklarının önemli bir açıklamasını ortaya koymaktadır (Croft vd. 2020: 67). Sosyal rol kuramı, kadınlar ve erkekler için toplum tarafından kabul edilen farklı rollerin ve niteliklerin olduğunu varsaymaktadır. Örneğin kadınlar, bakıcı, işbirlikçi, itaatkâr gibi özelliklerle ve ev kadını, sağlayıcı gibi niteliklerle ön plandayken erkekler, lider ve saldırgan olarak nitelendirilmektedir. Sosyal roller, kadınların aile bakımıyla ilgili rollere ve erkeklerin de ailenin geçimini sağlamak için çalışmasıyla ilgili rollere geleneksel olarak ayrılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Cinsiyet rolü beklentileri zamana ve nesillere yayılıp cinsiyetlerin sosyal davranışını etkilemektedir (Eagly, Wood ve Diekmann, 2000: 126-160). Sosyal rol kuramı, sosyal hayatın en önemli özelliklerinden biri olan davranış kalıpları ve roller ile ilgilenmektedir. Kişilerin sosyal konumların üyeleri ve beklentileri olduğunu varsayarak rolleri açıklamaktadır. Kuram, bireylerin günlük hayatta oynadıkları çeşitli rollere sahip olduğunu varsaymaktadır (Biddle, 1986: 67). Dolayısıyla, bireyler ve birey grupları arasındaki rollerin, sosyal etkileşimin modellenmesi olduğu düşünülmektedir (Turner, 2001: 234). Sosyal rol kuramı, toplumun mikro ve makro seviyeleri arasındaki ilişkileri anlamada kilit bir unsurdur (Turner, 2001: 233). Bireysel ve kişilerarası düzeylerde sosyal davranışın organizasyonu ile ilgilenmektedir. Kurama göre sosyal bağlamlardaki bireysel davranışlar, roller açısından düzenlenip anlam kazanmaktadır (Turner, 2001: 233).

2.3. Toplumsal Cinsiyetin Tarihsel Gelişimi

Cinsiyet rollerinin ortaya çıkışı, kadın ve erkeklerin farklı mesleki ve sosyal rollere bölünmesinin cinsiyet farklılıklarına yol açtığını iddia eden sosyal rol kuramı ile açıklanmaktadır (March, Dick ve Hernandez Bark, 2016: 682). Sosyal rol kuramı, kadınlar ve erkekler için toplum tarafından kabul edilen farklı rollerin ve niteliklerin olduğunu varsaymaktadır (Eagly, Wood ve Diekmann, 2000: 126-160). Erkekler ve kadınlar arasındaki bu farklılıklar hakkındaki spekülasyonlar tarihten önceye dayanmaktadır (Brannon, 2016: 3). Tarihsel olarak kadın ve erkek arasındaki farklılıklara odaklanan araştırmacılar, çalışmalarını tanımlamak için cinsiyet farklılıkları terimini kullanmışlardır (Brannon, 2016: 9). Erkek ve kadın arasındaki farklılıklar, toplumsal cinsiyet rolleri açısından yalnızca davranışın tanımlayıcısı olarak değil, aynı zamanda kadın ve erkeğin nasıl davranması gerektiğini de öngörmektedir (March, Dick ve Hernandez Bark, 2016: 681).

Toplumsal cinsiyeti sosyal ve kültürel bir yapı olarak anlamak, davranış ve görünümle ilgili toplumsal cinsiyet normlarının dinamik olduğunu ve değişime açık olduğunu göstermektedir (Krijnen ve Van Bauwel, 2021:3). Fakat toplumdaki bireyler, toplumsal cinsiyet bağlamında erkekliği erkekler için ideal, kadınlığı da kadınlar için ideal kabul etmiştir. Eril erkekler ve dişil kadınlar bir noktada daha az cinsiyete sahip bireylere göre psikolojik olarak avantajlı olarak kabul edilmiştir (Bem ve Lewis, 1975: 636). Modern toplumsal cinsiyet rollerinin kökenlerinin geleneksel olarak uygulanan tarım biçiminde olma olasılığı uzun süredir kabul edilmektedir (Alesina, Giuliano ve Nunn, 2013:475). Tarım işlerinde harcanan toplam zamanın yaklaşık üçte birini oluşturan tarımda toprak hazırlamanın önemli rolü göz önüne alındığında, geleneksel olarak saban tarımı uygulayan toplumlar cinsiyete dayalı bir üretim uzmanlığı geliştirmiştir. Böylelikle erkekler ev dışında tarlada çalışırken, kadınlar ev içindeki faaliyetlerde uzmanlaşmıştır. Meydana gelen iş bölümü daha sonra kadınların toplumdaki rolü hakkında normlar üretmiştir. Saban tarımı ile karakterize edilen toplumlar cinsiyete dayalı iş bölümü ve kadınların doğal yerinin ev içinde olduğu inancını geliştirmiştir. Bu kültürel inançlar, ekonomik faaliyetler tarımın dışına çıksa bile devam etme eğilimindedir (Alesina, Giuliano ve Nunn, 2013:470-471).

Pek çok toplum, cinsiyeti, iki farklı olgu ve birbirini tamamlayan alan olarak görmektedir. Genellikle kadınlar ev içinde görülürken erkekler çalışma hayatında daha çok görülmektedir. Örneğin bilim, genellikle erkek dünyasının bir parçası olduğu için, kadınların bilimsel araştırmalarda kariyer yapmaları da tarih boyunca engellenmiştir (Apple, 2010:

177). Kadının toplumdaki doğal yeri ve rolü sadece anne olmak, başkalarını beslemek ve onlara bakmaktır (Rubio-Marín, 2015: 788). Türk tarihinde de Kaşgarlı Mahmut çocuk bakımının ve yetiştirilmesinin annenin görevi olarak görmekteydi (Akyüz, 1982: 36). Farklı bir şekilde de Kabusname’de çocuk eğitimi hakkında "babanın en önemli görevinin oğlunu iyi yetiştirmektir." ibaresi yer almaktadır (Akyüz, 1982: 114). Bu düşüncelerin değişmeye başlaması ancak son yıllarda olmuştur ve toplum geleneksel olmayan, eşit cinsiyet rollerinin benimsenmesini daha kabul edici ve teşvik edici hale getirmiştir (Cobb, Walsh ve Priest, 2009: 82).

Geçen yüzyıl boyunca, işgücü piyasasındaki en önemli değişiklik, kadınların işgücüne katılımındaki artışı olmuştur (Fortin, 2015: 379). Erkeklerin ve kadınların işgücü piyasasındaki yakınlaşan rollerine rağmen, kadın ve erkeklerin farklı mesleklerde çalışma eğilimi olarak tanımlanan mesleki ayrım, dünya genelinde işgücü piyasalarında güçlü bir özellik olmaya devam etmektedir. Meslek ve endüstrideki cinsiyet farklılıklarının, cinsiyete dayalı ücret farklılıklarına neden olduğu da görülmektedir (Averett ve Hoffman, 2018: 425). Ülkelerin çoğu kadınların toplumdaki rolünü sınırlayan basmakalıp düşüncelerin üstesinden gelmek için on yıllardır çalışmaktadır. Çalışmaların ortak hedefi, eğitimin gücü ve kadınların okullaşmasıdır (Spangenberg, 2014: 741). Cinsiyet eşitliğini artırmaya yönelik çabalar, erkeklerin toplumsal davranışlara katılmaması nedeniyle yavaşlamaktadır. Kadınlar daha aracı davranışları benimsemeye teşvik edilirken, aynı zamanda geleneksel olarak gerçekleştirdikleri toplumsal davranışlar için birincil sorumluluğu sürdürmeleri beklenmektedir. Örneğin, kadınlardan genellikle, çocuk yetiştirmedeki toplumsal beklentilerin yanı sıra kariyerlerini de dengelemeleri beklenmektedir. Günümüzde çalışan anneler, ücret karşılığında eşit sayıda saat çalışsalar da çocuk bakımına ve ev işlerine çalışan babalardan daha fazla zaman ayırmaktadır (Croft, vd. 2021: 69).

2.4. Toplumsal Cinsiyet Kalıp yargıları

Kalıp yargılar, belirli sosyal grupların üyeleri hakkındaki genel beklentileri yansıtmaktadır. Ancak, bu gruplar arasında genel bir fark olsa bile, bu gruplardaki tüm bireysel örnekler mutlaka birbirinden farklı olmamaktadır. Örneğin, ortalama olarak, erkekler kadınlardan daha uzundur, ancak bunun doğru olmadığı veya farkın tersine çevrildiği bireysel erkek ve kadınlar bulunmaktadır. Dolayısıyla belirli bir özelliğin karakterize edildiği kalıp yargılar, gruplar arasındaki farklılıkları aşırı vurgulamaya ve gruplar içindeki farklılıkları hafife almaya yönlendirmektedir (Ellemers, 2018: 276-277).

Ambady, vd. (2001: 385) tarafından gerçekleştirilen çalışmada kalıp yargıların bireylerin hayatlarında bir etkiye sahip olduğu, olumsuz kalıp yargıların bireylerin bilişsel performansını engelleyebileceği ancak olumlu kalıp yargıların bilişsel performansı kolaylaştırabildiği görülmektedir. Ayrıca kalıp yargı oluşumunu anlamak, uzun zamandır sosyal psikolojinin de temel bir konusu olmuştur (Degner ve Dalege, 2013: 1270). Çünkü kalıp yargılar, erken yaşlarda bireylerin iç dünyasını şekillendirerek bireyler arası iletişimi etkilemektedir (Golden ve Jacoby, 2018: 301).

Cinsiyet kalıp yargıları, büyük ölçüde insanların cinsiyet farklılıklarını anlamlandırma biçimleriyle şekillenmektedir (Saguy, T., Reifen-Tagar, M., ve Joel, 2021: 1). Bu yargılar, kültür ve zamanın etkisine tabi olan erkeklik ve kadınlık idealleri ve uygulamaları (örneğin fiziksel nitelikler, mizaç, mesleğe/rol uygunluğu vb.) ile ilgili sosyal normlar tarafından şekillenmektedir (Lamontagne-Godwin, vd. 2019: 269). Kültürel cinsiyet rolü kalıp yargıları, erkeklerin ve kadınların ne yapması ya da yapmaması gerektiğine dair normları ve beklentileri şekillendirmekte ve insanların davranışlarını, motivasyonlarını, kendi görüşlerini ve isteklerini kısıtlamaktadır (Croft vd. 2020: 66). Toplumsal gelenekler ve sosyo-kültürel bağlam, kadın ve erkeğin toplumdaki rollerini, kısıtlamalarını ve yasaklarını ve dolayısıyla toplumdaki konumlarını belirlemektedir. Cinsiyet rolleri, bireylerin birbirleriyle resmi ve gayri resmi olarak nasıl etkileşime gireceğini belirler (Lamontagne-Godwin, vd. 2019: 269). Bireyler arası gerçekleşen etkileşim önemlidir. Çünkü toplumsal cinsiyet kalıp yargıları bu bağlamda güçlenmekte, cinsiyet ikiliğini vurgulamakta, mahremiyet ve özerkliği baltalamakta ve reddedilme duygularına neden olarak insanların özsaygısı, güveni ve özgünlüğü etkilemektedir (Fosch-Villaronga, vd. 2021: 1).

Dijital medyada tasvir edilen toplumsal cinsiyete özgü öğelerde nelerin baskın olarak öne çıktığını araştırmak önem teşkil etmektedir (Popa ve Gavriliu, 2015: 1199). Çünkü cinsiyete dayalı kalıplaşmış iletiler, bireylerin erken yaşlarda kendi cinsiyetlerine ilişkin tomurcuklanan anlayışlarını kısıtladığını göstermektedir (Golden ve Jacoby, 2018: 301). Medya, televizyon ve filmlerde kadın güzelliğini bir cinsellik sembolü olarak kullanma eğilimindedir. Çünkü toplum kadınlara da aynı şekilde bakmaktadır. Bununla birlikte medya, farkındalık yaratma, insanları cinsiyet ayrımcılığına karşı eğitme ve kadınların topluma katkısını tanıma konusunda büyük bir potansiyele de sahiptir (Rahman, vd. 2022: 206). Kadınlar medyada, genellikle sınırlı ve olumsuz bir şekilde tasvir edilmektedir. Kadın karakterler tipik olarak yetersiz veya kışkırtıcı giysiler içinde tasvir edilmektedir (Collins, 2011: 290). Medyada yer alan bu türde yetersiz kadın tasvirleri, kadınların güçlü

pozisyonları elinde tutma konusunda erkeklerden daha az yetenekli olduklarını ve daha fazla yardıma ihtiyaç duydukları anlayışını betimlemektedir (Baker ve Raney, 2007: 38).

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, yaşamın erken dönemlerinde gelişmeye başlayan ve çocuklar büyüdükçe daha kapsamlı hale gelen cinsiyetle ilgili kültürel olarak tanımlanmış beklentilerdir (Martin ve Dinella, 2001: 6020). Toplumsal cinsiyet ile ilgili yargılar dört-beş yaşlarından itibaren öğrenilebilmektedir (Şıvgın, 2015: 75). Ayrıca, kalıp yargıların altı yaşındaki çocuklar tarafından desteklendiği ve çocukların ilgileri üzerinde derin bir etkiye sahip olduğu da başka bir araştırma tarafından desteklenmektedir (Bian, Leslie ve Cimpian, 2017: 389). Çocuklar çok küçük yaşlardan itibaren reklam, medya ve popüler kültür aracılığıyla toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına maruz kalmaktadır (Fine, 2010: 203-211). Medya organlarından biri olan resimli çocuk kitapları da çocukların cinsiyet kimliği gelişimine katkıda bulunmakta ve aile ve toplumdaki rollerin istek ve beklentilerini etkilemektedir. Çocuk kitaplarında temsil edilen dünyada ağırlıklı olarak, heteroseksüel, erkek kahraman ve karakterler ön planda karşımıza çıkmaktadır (Adam ve Harper, 2021:1). Bireylerin ihtiyaç duyduğu ve zaman zaman bilgi kaynağı olarak kullandığı, medya organı olan televizyon da kalıp yargının yayılmasında önemli rol oynamaktadır (Nathan Setyobagas, 2015: 19-20). Televizyon çocukların kendi hayat deneyimlerini ve anlayışlarını etkilemektedir (Henward ve MacGillivray, 2014: 726). Erken çocukluk döneminde, sosyalleşme sürecinde etkin rol oynayan medyanın etkisiyle çocuklar, toplumun belirlediği cinsiyet rollerini ve kalıp yargıları istemsiz öğrenmektedir (Saygan ve Uludağlı, 2021: 354). Özellikle toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin benlik kavramlarıyla ilgili bu deneyimler, televizyonda gördükleri görüntülere ve iletilere göre şekillenmektedir (Gerding ve Signorielli, 2014: 43).

2.5. Toplumsal Cinsiyet ve Medya

Yaşamda çoğu yerde karşımıza çıkan medya unsurları, mesajlarını güçlü bir şekilde aktarmaya devam etmektedir. Medyada bulunan, görüş, davranış ve yaşamsal faaliyetleri etkileyen kalıp yargılar, sosyal yaşamı ve insanların cinsiyet algısını büyük ölçüde etkilemektedir (Ndiayea ve Ndiayea, 2014: 72). Toplumsal cinsiyetin inşası, toplumsal anlam alanını kontrol etme ve böylece toplumsal cinsiyet temsillerini üretme, teşvik etme ve yerleştirme gücüne sahip çeşitli toplumsal cinsiyet teknolojileri ve teori gibi bireysel söylemler aracılığıyla günümüzde etkinliğini sürdürmektedir. Dijital medya, medya tüketimi yoluyla muazzam bir etkiye sahiptir (Popa ve Gavrilu, 2015: 1199). Birey,

toplumsal yaşamın bir parçası haline geldikçe toplumsal yapının belirlediği cinsiyet rollerini öğrenmeye ve içselleştirmeye başlamaktadır. Tüm toplumsal yapılar gibi cinsiyet ayrımı da medya içeriğinde bulunmaktadır. Medya ürünleri hem kültürel kodlara sahip bireyler tarafından üretilmekte ve ilgi çekmek için hitap edilen hedef kitlenin değerlerini yansıtmaktadır (Ünlü, 2018: 7). Medya, bireysel ve toplumsal deneyimlerin yanı sıra insanların yaşanmış veya hayal edilmiş coğrafyaları nasıl anladıklarını anlamaya yardımcı olmaktadır. Medya, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ideolojilerini beslemekte ve toplumsal cinsiyet ve cinsiyete ilişkin anlayışları farklı şekillerde ortaya çıkarmaktadır (Adams ve Warf, 2021: 245). Dolayısıyla, toplumsal cinsiyete ilişkin medya temsillerinin ideolojik olduğu ve medya ortamının toplumsal cinsiyet kimliklerinin gelişimine katkıda bulunduğu bir gerçektir (Friesem, 2016: 370).

Medya, çocuğun psikolojisi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Çizgi diziler, gençlere benimsedikleri ve içselleştirdikleri davranışları ve bireysel özellikleri sergileyen karakterler sunmakta ve böylece basmakalıp beklentileri teşvik etmektedir. Çizgi filmlerdeki cinsiyet yanlılığı, bir kadın veya erkek çocuğun oynaması beklenen rollerle ilgili kalıp yargılar tarafından formüle edilmektedir. Çizgi filmlerdeki cinsiyet eşitsizliği, kadın karakterlerin zayıf, ev işlerine bağlı, erkek karakterlerin güçlü ya da üstün olduğunu yansıtmaktadır (Magotra ve Kaur, 2018: 1). Ancak, toplumda kadın erkek eşitliğinin ve adaletin tesis edilmesinde medya etkin bir rol oynayabilmektedir. Etrafımızdaki gerçek yaşam medya tarafından sunulmaktadır. Özellikle filmlerde ve TV reklamlarında görsel bir ortam olarak üretilen ve sunulan içeriklerin çoğu müstehcen, duyarsız, cinsiyetçi ve kadınları aşağılayıcıdır (Rahman, vd. 2022: 207). Medyada toplumsal cinsiyetin daha çeşitli temsillerinin artırılması, tüm bireylerin geliştikçe kendilerini ifade edebilecekleri birçok yol olduğunu öğrenmelerine olanak sunacaktır (Walsh ve Leaper, 2020: 354).

2.6. Popüler Çocuk Medyası

Çocuk, bir kültürün içinde doğmakta ve o toplumda hayatta kalabilmek için kültürü öğrenmektedir. Sosyalleşme denilen bu süreç doğumla başlayıp ve ölümle sona ermektedir. Sosyalleşmede aile, okul, arkadaşlar, medya vb. etkilidir. Çocuklar da toplumsal cinsiyet rollerini sosyalleşerek öğrenmektedir. Teknoloji çağında olduğumuz için çocuklar daha çok medya aracılığıyla sosyalleşmektedir (Dogutas, 2021: 648). Popüler kültür ise tartışmalı bir kavramdır. Belirsiz ve dağınıktır ve bu nedenle birçok farklı anlamla doldurulabilir. Popüler kültürün de çoğu medya kültürüdür. Popüler kültür, radyo, basın, film ve televizyon gibi

kitle iletişim araçları ile medyayı içermektedir. (Milestone ve Meyer, 2020: 3-4). Bireyler, kolaylıkla erişebildikleri medya araçlarına dalmış durumdadır ve medya araçlarından televizyon, günümüzde en baskın olandır (Roberts, 2000: 1). Televizyon, günlük yaşamın temel bir bileşeni haline gelmiştir. Ailelerin ekonomik durumu ne olursa olsun çoğunlukla her evde bir veya birden fazla televizyon bulunmaktadır ve evdeki yetişkinler kadar çocuklar da zamanlarının büyük bir bölümünü televizyon karşısında geçirmektedir (Ergün, 2012: 135). Bununla bağlantılı olarak da ebeveynlerin ekran medyası hakkındaki inançları çocuklarının medya katılımını etkilemektedir. Ekran medyası hakkında daha olumlu görüşlere sahip ebeveynlerin, ekran medyasını kullanarak daha fazla zaman geçiren çocukları bulunmaktadır (Cingel ve Kremer 2013: 391-392). Ayrıca, çocukların medya kullanımının önemli bir kısmı ebeveynlerin yokluğunda gerçekleşmektedir (Roberts, 2000: 1).

Küçük yaşlarda en önemli sosyalleşme aracı televizyondur. Çocuklar çoğu şeyi televizyondan öğrenmektedir (Dogut, 2021: 648). Ekran medyasına artan erişilebilirlik ile bebekler ve küçük çocuklar, ekran medyasının aktif izleyicileri haline gelmiştir (Kang ve Hust, 2022: 576). Dolayısıyla günümüzde büyüyen çocuklar, önceki nesillerin çocuklarından niteliksel olarak farklı bir çocukluk deneyimine sahiptir. Çocukların zamanlarını nasıl harcadıklarındaki radikal değişim, daha büyük bir dünyaya daha fazla erişim ve ev ortamının yeniden şekillendirilmesi, yeni ve yaygın olarak kullanılabilen medya teknolojilerinin tanıtımıyla ilişkilendirilmektedir (Jordan, 2004: 196). Medya, çocukların etkilenebilir zihinlerini şekillendirmeye çalışan önemli bir güçtür. Çocukların herhangi bir fiziksel aktivite yapmaktansa çizgi film izlemeyi tercih etmesi nedeniyle çizgi film animasyon programları çocukların davranışları üzerinde büyük etkiye sahiptir (Zaheen ve Khan, 2019: 364).

2.7. Televizyon ve Çizgi Film

İnsanlar zamanlarını, her gün 3,5 milyar saatten fazla televizyon izleyerek geçirmektedir. Bazı bilim insanları, bu muazzam zaman harcamayı ve zihinsel aktiviteyi, televizyon izlemenin, izleyicilerin bilgi birikimini zenginleştiren bir bilgi transferini içerdiğini vurgulayarak açıklamaktadır. Diğer bilim insanları ise televizyonun izleyicilere, ihtiyaç duyulan eğlence, rahatlama ve kaçış sağladığını vurgulamaktadır (Kubey ve Csikszentmihalyi, 2013: 1). Çocuklar da günlük yaşamlarında çok uzun süre televizyonun etkilerine maruz kalmaktadır (Ergün, 2012: 135). Son araştırmalara göre, dünyadaki hemen

hemen her çocuk her gün televizyon izlemektedir (Gogoi ve Bareh, 2021: 171). Çocuğun gelişiminde önemli bir rol oynayan televizyon, çocukları saatlerce karşısında tutup onları etkilemektedir. Çocukların, televizyon seyretmek için harcadıkları zamanın belirlenmesi kadar, izledikleri programların içeriğinin de önemli olduğu bir gerçektir (Kol, 2021). Çocukların dünyayı algılama sürecinde televizyonun önemli rolü, tutarlı bir şekilde ve geniş çapta kabul görmektedir (Baker ve Raney, 2007: 25-26).

Televizyon izleyicisi olan çocukların çoğu, televizyonda çizgi film izlemektedir (Arafat, 2019: 1). Çizgi filmler, art arda gösterildiğinde hareket ediyor ve değişiyormuş gibi görünecek şekilde hafifçe değişen çizimler olarak tanımlanmaktadır (Ekwe, 2018: 47). Çizgi filmler hem teatral hem de televizyonda ve şu anda çevrimiçi olarak popüler kültür medyasında bir dayanak noktası olmaya devam etmekte ve erişim kolaylığı nedeniyle dünya çapında milyonlarca izleyici tarafından tüketilmektedir (Perea, 2018: 31). Televizyon çizgi filmleri, çocukların davranışlarla ilgili öğrenebileceği toplumsal değerleri yansıtır ve şekillendirmektedir (Gans-Segrera, Molina-García ve Martínez-Bello, 2018: 14). Çizgi filmler, izleyicileri değişikçe sürekli olarak yeniden tanımlayabilen ve bu nedenle kültür ve toplumdaki önemini kanıtlamış medya ürünleridir (Perea, 2018: 20).

Çizgi filmlerde kıyafetler ve jestler, canlandırılmış karakterlerin görsel ifadeleri olarak sunulabilmektedir. Her şeyden önce giyim, karakterin özelliklerini ve bilgilerini izleyiciye aktaran ve hikâyenin gelişmesine yardımcı olan önemli bir unsurdur. Görsel iletişimin sembolü olarak giyim, bir kişinin durumunu, mesleğini, statüsünü ve kişiliğini, cinsiyet dahil sosyal yapı içinde değerlendirmek için kullanılabilecek bir ipucu haline gelmektedir (Misook Kim, 2014: 32). Çocuklar, karakterlerin insanüstü gücüne hayran olmakta ve onlarla özdeşleşmek istemektedir (Kidenda, 2018: 71). Ayrıca, Baker ve Raney (2007: 38)'e göre çocuklar, özellikle cinsiyet, etnik köken, sosyal sınıf ve yaş bakımından kendilerine benzer olarak algıladıkları televizyon karakterleriyle ve kişilikleriyle bağ kurmaktadır. Dolayısıyla çocuk çizgi filmlerindeki tüm karakterlerin nasıl tasvir edildiğini anlamak önemlidir. Çünkü, olumlu gerçekler ışığında, çizgi film izlemenin çocukların en çok eğlendiği ve mutlu olduğu şey olduğu söylenebilmektedir (Wijethilaka, 2020: 7; Kidenda 2018: 71).

2.8. Toplumsal Cinsiyet ve Çizgi Film

Televizyon, gerçek dünyanın tutarlı ancak çarpıtılmış bir görüntüsünü sunmaktadır. Mesajlara düzenli olarak maruz kalmak, çocukların sunulan içerikle uyumlu sosyal tutumlar geliştirmesine veya mesajları benimsemesine neden olmaktadır (Ward ve Grower, 2020: 181). Televizyon, çocukların günlük yaşamlarının bir parçasıdır (Wille, vd. 2018: 1). Televizyon ve çocuklar arasındaki ilişki büyük ölçüde çizgi filmlerle sağlanmaktadır. Çizgi filmler, okul öncesi dönemden ergenliğe kadar çocuk izleyicisinin öncelikli tercihi konumundadır. Günün yirmi dört saati ulaşılabilen çizgi filmler, çocuklara yüzlerce farklı dünyanın kapılarını aralamaktadır (Şahin ve İlhan, 2019: 26). Çocukların eğlence kaynağı olan çizgi filmlerin, olumlu veya olumsuz olarak yönlendirici hikayeleri bulunmaktadır. Oldukça fazla gizli mesaj veren çizgi filmlerin masum görüntüsü, istenmeyen özellikler içermektedir. Mesajların istenmeyen özelliklerinden biri de karakterlerin cinsiyet rolleridir (Gökçearslan, 2010: 5202). Bu tür çizgi filmler genellikle toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili kalıp yargılar içermektedir (Wille, vd. 2018: 1). Küresel ya da yerel kodlar çerçevesinde tasarlanan hikayeler, mesajlarını ilk etapta karakterler üzerinden aktarmaktadır (Şahin ve İlhan, 2019: 26). Çizgi filmlerin, çocukların toplumsal cinsiyet rollerini algılamaları üzerindeki etkisi birçok kez kanıtlanmıştır (Tomoiağă, 2017). Ayrıca çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet normlarını yaydığı fikrini destekleyen güçlü kanıtlar da bulunmaktadır (Douglas, Tang ve Rice, 2022: 251). Çizgi filmlerdeki kahramanların cinsiyeti ile kalıp yargılar oluşturulmaktadır. Karakterlerin cinsiyet bilgileri, çocukların cinsiyet gelişimini farklı açılardan etkilemektedir (Seitz, Lenhart ve Rübsam, 2020: 379). Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını destekleyen çizgi filmleri tekrar tekrar izleyen çocukların, kalıp yargıları doğrudan kabul etmeye ve bu yargıları kendi yaşamlarına yansıtmaya daha fazla meyilli olmaları beklenmektedir (Ward ve Grower, 2020: 181). Çocuklar, günlük çevrelerinde hangi nesnelerin kendi cinsiyetleriyle ilgili olduğunu çözmek için farklı açık ve örtük ipuçlarına güvenmektedir (Skočajić, vd. 2020: 163). Televizyonda baskın cinsiyet temelli söylemler, çocukların erkeklik ve kadınlık algılarını kaçınılmaz olarak etkilemektedir (Gultekin-Akcay, 2021: 57). Çocukların genellikle aynı cinsiyetten ve benzer yaşta olan karakterlerle özdeşleştiği bilinmektedir (Şahin ve İlhan, 2019: 44).

2.9. Erken Çocukluk Döneminde Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Cinsiyet, çocukların sosyal dünyalarının göze çarpan önemli bir yönüdür (Martinez, vd. 2019: 1). Cinsiyet, çocukların öğrendiği ilk sosyal kategorilerden biridir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ile ilgili fikirler erken çocukluk döneminden itibaren bireyler farkında olmadan benliklerine işlenmektedir (Kachel, Steffens ve Niedlich, 2016: 2). Egoları henüz sağlam bir temel üzerine inşa edilmemiş erken çocukluk dönemindeki bireyler, dış etkilere oldukça fazla etkilenmektedir. Özellikle cinsiyet kimliğinin yeni oluşmaya başladığı bu dönemde, çevre çocuklar üzerinde büyük bir etkiye sahiptir (Ryu, 2019: 381). Erken çocukluk dönemi, çocukların cinsiyete dayalı davranışlarının kalıp yargılar ekseninde gerçekleşmesi sebebiyle önemli bir gelişim dönemidir (Coyne, vd. 2016: 1915). Cinsiyet kalıp yargıları, erken yaşlardan başlayarak ve okul öncesi yıllarda daha da güçlenerek, küçük yaştaki çocukların deneyimlerinin yaygın bir yönü olduğunu açıkça göstermektedir. Çocuklar, toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını küçük yaşlarda benimseyerek daha sonraki yaşamlarında cinsiyete dayalı ayrımcılığın tohumu olabilecek bir dünya görüşüne sahip olmaktadır (Skočajić, vd. 2020: 170-171).

Cinsiyet rolleri, sosyal olarak inşa edilerek doğumdan itibaren öğrenilmektedir (Chick, Heilman-Houser ve Hunter, 2002: 149). Çocuklar, cinsiyet hakkında ipuçları arayan cinsiyet dedektifleridir (Martin ve Ruble, 2004: 67). Anaokuluna başlamadan önce, toplumsal cinsiyet grubunun üyeleri ve çeşitli toplumsal cinsiyet kalıp yargılarıyla ilgili bilgiler edinmektedirler. Çocuklar büyüdükçe ve geliştikçe, cinsiyet kimliği, çocukların kendilerini ve başkalarını nasıl gördüğü ve değerlendirdiği konusunda önemli hale gelmektedir (Martinez, vd. 2019: 1). Yaşamlarının ilerleyen evrelerinde yüksek benlik saygısı ve güçlü bir cinsiyet kimliğine sahip olan çocuklar, dengeli kimlik teorisini destekleyen, grup içi güçlü cinsiyet tercihleri sergilemektedirler (Cvencek, Greenwald ve Meltzoff, 2016: 50).

Çocuklar, yaklaşık on dokuz ayda cinsiyet etiketlerini kullanmaya başlamaktadır. Cinsiyet etiketlemesinin gelişiminde kadın ve erkekler benzer örüntüler gösterse de kadınlar erkeklere göre cinsiyetleri daha erken etiketlemeye başlamaktadır. İki ila üç yaşındaki çocuklar kadınları ve erkekleri kategorize edebilmelerine rağmen, cinsiyet anlayışları hala ilkel olmaktadır. Yaklaşık üç ila altı yaşlarındaki çocuklar, toplumsal bir kategori olarak toplumsal cinsiyeti daha iyi anlamakta ve bu çocukların toplumsal cinsiyet kalıp yargıları hakkındaki bilgileri daha çok artmaktadır (Zosuls, vd. 2009: 688- 696). Çocukların belli bir yaşa kadar toplumsal cinsiyet kalıp yargıları hakkındaki bilgileri artsa

da diğerk çocukların kalıp yargılara aykırı davranışlarını onaylamaya ne zaman başladıklarına dair sınırlı kanıt bulunmaktadır (Skočajić, vd. 2020: 163). Yaşları ilerleyen çocuklar, daha karmaşık kimlikler geliştirmekte ve daha karmaşık sosyal dünyalara gömülmektedir. Cinsiyet rolleri hakkındaki düşünceler, öz değerlendirme ve psikolojik esenlik için önemli bir noktadır (Martinez, vd. 2019: 2).

Walsh ve Leaper (2020: 20-21)'ın çalışmasındaki bulgulara göre erken çocukluk dönemine yönelik olan televizyon programlarında toplumsal cinsiyetle ilgili kalıp yargılarının sürdüğü görülmektedir. Ahmed ve Wahab (2014: 52) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise, kadın karakterlerinin cinsiyet rolleri açısından kalıplaşmış temsili ele alınmıştır. Çizgi filmlerde kadın karakterlere daha az yer verildiği, karakter sayısı ve görünürlüğü bakımından dengesiz bir dağılıma sahip olunduğu belirlenmiştir. Douglas, Tang ve Rice (2022: 254-255) ise, Kanada televizyonlarında yayınlanan ve 0-5 yaş arası çocuklara yönelik olan on altı farklı çocuk programında kalıp yargı haline gelmiş toplumsal cinsiyet rolleri ve ilişkilerinin sürdüğünü belirtmiştir. İzleyicilere sunulan sahnelerde annelerin daha fazla besleme ve çocuk yetiştirme sorumluluklarını üstlendiği, babaların annelere kıyasla daha fazla ekran süresine sahip olduğu tespit edilmiştir. Yousaf, Shehzad ve Hassan (2015: 178)'ın çalışmasında, çizgi filmlerin çocukların günlük konuşmalarını ve genel davranışlarını önemli düzeyde etkilediği belirtilmiştir. Çizgi filmlerdeki kadın karakterlerin temsil edilmemesi, yetersiz temsil edilmesi veya cinsiyet kalıp yargılar barındıran olay ve durumlarla temsil edilmesi çocuklara yanıltıcı iletiler verilmesine yol açmaktadır. Ele alınan temsiller, kadın ve erkeğin toplumdaki eşit ve dengeli rolü bağlamında incelendiğinde çocukların gerçek yaşamdaki cinsiyet rolleri ile ilgili yanlış fikirlere sahip olmasının büyük ihtimal olduğu düşünülmektedir.

Çocuklar sahip oldukları cinsiyet rolleri ile ilgili yanlış fikirleri ve cinsiyet kalıp yargılarını, oynadıkları oyunlarda veya oyuncak seçimlerinde açığa çıkarmaktadır. Çocukların oyuncak ilgilerinde görülen cinsiyete dayalı eğilimler, erken oyun deneyimlerini potansiyel olarak daraltmakta ve bunun sonucunda cinsiyete dayalı oyun kalıpları gelişmektedir. Çocukların bu önemli gelişim yıllarında cinsiyete dayalı kalıp yargılara tekrar tekrar maruz kalmaları, cinsiyet farklılaşmasına yol açtığı düşüncesiyle endişeleri artırmaktadır (Dinella ve Weisgram, 2018: 254). Bu endişeler, Martin Barbara'nın "Children at Play" isimli kitabında da çocukların yaratıcı ve sosyo-dramatik oyunlarında, açık hava oyun alanlarında cinsiyete dayalı davranışların açığa çıkmasıyla da göz önüne serilmektedir. Kitapta, çocukların güç ilişkileri araştırılmakta ve çocukların cinsiyet sınırlarını başarılı bir

şekilde aşmaları için yetişkinlerin müdahalesine ve desteğine ihtiyaçları oldukları savunulmaktadır (Laemmle, 2013: 305).

2.10. İlgili araştırmalar

Araştırma ile ilgili olan çalışmalar, yurt içi ve yurt dışı araştırmalar başlığı altında günümüzden geçmişe doğru ele alınmıştır.

2.10.1. Yurt içinde yapılan araştırmalar

Duman ve Koçtürk (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada "Pırıl" çizgi filminin cinsiyet rolleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel ve betimsel özellik taşıyan araştırmada, "Pırıl" çizgi filminin yayınlanan tüm bölümleri incelenmiştir. Araştırma yöntemi olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, içerik analiz yöntemiyle analiz edilip sayısallaştırılmıştır. Verilerin analiz sürecinde bölümlerde yer alan anne-baba rolleri, karakterlerin karşılıklı diyalogları ve karakterlerin özellikleri derinlemesine incelenmiştir. Ayrıca bölümlerde yer alan toplumsal cinsiyet iletileri (karakterlerin meslekleri, çocuk karakterlerin oyun/oyuncak seçimi, karakterlerin günlük yaşam aktiviteleri, karakterlerin isimlerinin çağrışımları) belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre meslek grupları ve oyun/oyuncak seçimi açısından cinsiyetler arasındaki yüzde farklılıkları erkek karakterler için anlamlı iken; Anne/baba karakterlerinin günlük yaşam aktivitelerine göre yüzde farklılıkları kadın karakterler için anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < .05$). Araştırmadaki bir diğer bulguya göre ise, isimlerin çağrıştırdığı anlamlar cinsiyetler arasındaki yüzde farkları anlamlı değildir ($p > .05$). Araştırmanın sonucunda "Pırıl" çizgi filminin, karakterlerin meslekleri, çocuk karakterlerin oyun/oyuncak seçimi, karakterlerin günlük yaşam aktiviteleri yönünden geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin sürdürmekte olduğu belirlenmiştir.

Özkar ve Aytaş (2021) tarafından yapılan çalışmada, Türk medyasında kamusal yayıncılık esaslarına uygun yayın yapan ve Türk yapımı çizgi filmlerin bulunduğu TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerin karakterleri yoluyla temsil edilen "kadınlık" ve "erkeklik" rolleri incelenmiştir. Araştırmada çizgi film sahnelerinde bulunan kadınlık ve erkeklik rolü olarak adlandırılan davranış biçimleri göstergebilim ve davranış analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda araştırma kapsamına alınan çizgi filmlerde bulunan kadın ve erkek cinsiyetli karakterlerin, toplumsal cinsiyet rolleri görsel ve söylem olmak üzere çeşitli yollarla sergilenmekte olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan analizler sonucu

izgi filmlerdeki "anne" ve "kadın" karakterlerin günlük yaşamda kadına atfedilmiş olan rolleri yerine getirdiği, "baba" ve "erkek" karakterlerin ise yine günlük yaşamda erkeklik davranış biçimleri olarak bilinen toplumsal rolleri yerine getirdiği grlmştr.

Deniz (2021) tarafından gerçekleşen çalışmada, ocuk kanallarında yayınlanan Türk yapımı çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından incelenmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda, "Biz İkimiz, Canım Kardeşim, Kral şakir ve Neşeli Dünyam" izgi filmlerinden toplamda 83 bölüm incelenmiştir. İncelenen bölümler, nitel araştırma tekniklerinden biri olan içerik analizi tekniğiyle değerlendirilmiştir. Anne, baba, kadın ve erkek ocuk karakterlerin kamusal alanda bulunma durumu, gündelik yaşam etkinliklerindeki etkinliği, davranış özellikleri, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında incelenmiştir. Anne ve baba karakterlerinin çocuklarıyla kurdukları iletişim de ayrı bir bağlamda incelenmiştir. Araştırma sonucunda baba karakterlerinin kamusal alanda bulunması, ulaşım aracı kullanması, işe gidip işten gelme etkinliklerinin anne karakterlere göre daha fazla olduğu grlmştr. Anne karakterlerinin, yemek, ev ve ocuk bakım işlerini yaptıkları, duygusal ve domestik olma kişilik özellikleri ile tasvir edildikleri grlmştr. Ayrıca, izgi filmde annelerin daha ciddi ve öğretici bir iletişime sahip oldukları saptanmıştır. Kadın ve erkek ocuk karakterlerinin de anne ve baba karakterlerinin eylem ve davranış özellikleri bakımından benzer şekilde tasvir edildikleri grlmştr. Kadın ocuk karakterler dış görünüşe ve güzelliğe önem verirken, erkek ocuk karakterler bilim ve teknoloji ile ilgili bir şekilde tasvir edilmektedir. Böylelikle, Türk yapımı çizgi filmlerle birlikte toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının yeniden açığa çıkarıldığı ve pekiştirildiği ortaya koyulmuştur.

Doğutaş (2021) tarafından gerçekleşen araştırmada, televizyonun, çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarına etkisini ortaya çıkarmayı amaçlanmıştır. Araştırmaya Türkiye Denizli ilinde bulunan 15 ortaokul ğrencisi katılmıştır. Veri toplamak için nitel bir araştırma olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılardan televizyonda gördüğü bir kadın rolünün resmini çizmeleri istenmiştir. Resimler araştırmacı ve diğer iki uzman tarafından analiz edilmiştir. İncelemeler sonucunda öğrencilerin resimlerinden altı tema ortaya çıkmıştır. Bunlar yarışma programlarında, film dizilerinde, evde yalnız, çalışan kadın, güçlü kadın ve kadına şiddet olarak belirtilmiştir. Ayrıca çalışmadan, televizyon programlarında toplumsal cinsiyet rollerinin değerismekte olduğunu gösteren güçlü bir kadın resminin yer aldığına dair sonuçlar da ortaya çıkmıştır.

Güran Yiğitbaşı ve Sarıçam (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, çocuklara yönelik hazırlanan süreli yayınlardan biri olan ve aynı zamanda bir kamu kurumu TRT'nin organlarından biri olan, TRT Çocuk Dergisi'nin içeriğindeki toplumsal cinsiyet rollerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Derginin içeriğinde çocukların boş zamanlarını verimli bir şekilde geçirmesi ve eğlenceli yollarla çeşitli yeni bilgiler öğrenmesine yönelik bölümler bulunmaktadır. Çocuğun toplumsallaşma sürecinde çok etkili olduğu bilinen medya araçlarından biri olan çocuk dergilerindeki tüm yansımaların, çocuğun toplum bilincine ve sürecine etki ettiği bilindiğinden bu dergilerin içeriğinin analizi önem teşkil etmektedir. Çalışmada incelenen dergilerde, 33 erkek rol modele karşın üç kadın rol model, dergi sayıları aracılığıyla çocuk okurlara sunulmuştur. Dergideki rol model arasındaki farka bakıldığında, erkek karakterlerin öne çıktığı, kadın karakterlerin ise çok az yansıtıldığı ve dergilerin içeriğine bakıldığında da toplumsal kadın ve erkek rollerinin basmakalıp şekilde yansıtıldığı belirlenmiştir. Bu bağlamda dergilerin okuyucusu olan kadın çocukları, kendisiyle özdeşleştirmek üzere cinsiyetine uygun rol model bulmakta zorlanabilmektedir.

Zor ve Bulut (2020) tarafından gerçekleşen çalışmada, toplumsal cinsiyet algısı barındıran "Buz Devri-I (Ice Age-I), Shrek-I ve Winx Club: Kayıp Krallığın Sırrı" isimli animasyon filmlerinin izleyicilere ilettiği mesajların incelenmesi hedeflenmiştir. İncelemede "Shrek" animasyonu haricindeki animasyon filmlerin kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rolleriyle erkeği güçlü ve lider olarak gösterirken kadınları muhtaç ve pasif-edilgen şekillerde gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen animasyon filmlerin diğer medya araçları ile benzer mesajlar üretip üretmediği toplumsal cinsiyet analizi ile anlaşılmaya çalışılmıştır. "Shrek" animasyonunda ana karakterin diğer animasyon filmlerinde görülen "genç, beyaz, orta yaş ve güçlü erkek" anlayışının dışında olması klasik toplumsal cinsiyet rollerinde tanımlanan erkek tasvirine uymamaktadır. Çünkü egemen yapımlarda ana karakterler güzel veya yakışıklı olmaktadır. Bu nedenle daha demokratik ve çağdaş bir toplum oluşmasında medya içeriklerinin çoğulcu ve eşitlikçi bir dil ile yapıcı ve onarıcı mesajlar vermesi gerekli hale gelmektedir.

Erbaş (2019) tarafından yapılan araştırmada, çocukların yer aldığı reklamlarda cinsiyet rollerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, yiyecek-içecek kategorisinde belirlenmiş 40 reklam filmi, içerik analizi ile incelenmiştir. Yiyecek-içecek kategorisindeki reklamlarda, kadının ürün üzerinde otorite konumunda gösterilmesi, besleyici özelliği, yiyecek-içecek konusunda bilgi sahibi olması ve şefkatli yapısı cinsiyete özgü kalıp yargıların sürdüğünü göstermektedir. İncelenen reklamlarda, çocukların cinsiyetlerine uygun davranış

biçimlerinin, kadın ve erkek çocukları için neredeyse eşit düzeyde sunulduğu görülmüştür. Fakat hiçbir reklamda erkek çocuğunun pasifliğine yer verilmezken, kadın çocukların pasif olarak sunulduğu reklamlara rastlanılmıştır. Ayrıca, toplumda kadınlara atfedilen dedikodu, reklamlarda kadın çocuklara da yaptırılarak, yetişkin rollerinin devamı aktarılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, ilköğretim ders kitaplarında toplumsal cinsiyet sunumuna yönelik yapılan araştırmalarla karşılaştırılmış ve her iki alana yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

Pehlivan (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Türk yapımı çizgi filmlerinde, anne-baba rollerinin nasıl sunulduğu ve cinsiyet tek tipleştirilmesinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın kapsamına Türk yapımı çizgi filmler alındığından, örneklem olarak Türk yapımı çizgi filmlere yer veren ve Türkiye'nin resmi çocuk kanalı olan TRT Çocuk'ta yer alan çizgi filmler tercih edilmiştir. Örneklem dahilinde olan aile temalı çizgi filmler, "*Canım Kardeşim*, *Niloya*, *Biz İkimiz* ve *Elif'in Düşleri*" isimli dört çizgi filmidir. Her çizgi filmde dört adet bölüm izlenmiş olup toplamda 16 çizgi film bölümünde anne-babanın kaç kere ekrana geldiği, anne-baba-çocuk birlikte görünme sayıları ve cinsiyet tek tipleştirmelerine uyan uymayan davranışları kaç defa sergiledikleri incelenmiştir. Çalışmanın bulgularında, daha önce yapılmış araştırmaların bulunduğu literatürle uyumlu olarak, Türk yapımı çizgi filmlerde de cinsiyet tek tipleştirmeleri olduğu sonucuna varılmıştır.

Üstündağ (2019) tarafından yapılan çalışmada, 10-15 yaş arası çocukların model aldıkları veya beğendikleri televizyon karakterleri ve bu karakterlerin özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için nicel araştırma yöntemi ve betimleyici araştırma modeli tercih edilmiştir. Çalışma grubu olarak 10-15 yaş arası 310 çocukla çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre çalışmaya katılan tüm kadın ve erkeklerin "eğlenceli, yakışıklı/güzel, başarılı, etkileyici, güçlü" karakter özelliklerini model aldıkları veya beğendiklerini belirtmişlerdir. Erkek çocukların tercihlerinde güçlü ve başarılı karakter özellikleri ön plandadır; kadın çocukların ise güzel ve etkileyici olma karakter özellikleri ön plandadır. Bulgular, televizyon karakterlerinin çocuklar tarafından beğenildiği ve model alındığı sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır.

Çam ve Özdengül (2018)'ın yaptığı çalışmada televizyon reklamlarında bulunan çocuk karakterlerinin cinsiyet davranış kalıpları incelenmektedir. Çalışma, çocuk karakterlerin cinsiyetlerine göre hangi tür davranış kalıplarını kullandığını betimlemeye

yöneliktir. Anahtar kelimelerle ulaşılan reklamlar, görüntülenme sayısına göre sıralanmış, en fazla izlenen ilk 100 reklam ön elemeye tabii tutulmuştur. Tekrar eden reklamların elenmesiyle 76 adet televizyon reklam spotu araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Araştırmanın bulgularına göre, araştırma dahilindeki televizyon reklamlarındaki çocuk karakterlerin sunduğu cinsiyet kalıp yargıları; ürün kategorisi, dış ses cinsiyeti, hareketlilik, fayda türü gibi reklamın sunuluş biçimlerine göre istatistiksel olarak farklılaşmaktadır. Reklamlarda bulunan erkek karakterler daha güçlü ve yönlendirici, kadın karakterler ise uyma ve boyun eğme davranış kalıplarıyla yansıtılmıştır. Araştırmada dikkat çeken bir diğer nokta da yaş düzeyi ilerledikçe kadın çocukların televizyon reklamlarında yer alma oranı düşmektedir.

Kadan ve Aral (2018) tarafından hazırlanan çalışmada, okul öncesi dönemindeki çocukların medya kullanım düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada, 2017- 2018 öğretim yılında Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, bağımsız anaokullarında öğrenim gören 636 çocuk ile çalışılmıştır. Çalışmada çocukların ve ebeveynlerinin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek için "Genel Bilgi Formu" ve ayrıca çocukların da medya kullanım düzeylerini belirlemek için uzman kişilerin görüşleri alınarak oluşturulan "Medya Kullanım Düzeyi Çocuk Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, anne-babasının tablet/bilgisayarı olan çocukların %34,6'sı her gün bu araçları kullanmak istediklerini belirtmişlerdir. Çocukların %64,3'ünün cep telefonu ile oyun oynadıkları, %87,4'ünün cep telefonu ile çizgi film izledikleri belirlenmiştir. Televizyon izleyen bu çocuklar da %48,7'si yemek yerken televizyon seyrettiğini, yemek yerken televizyon seyreden çocukların %31,4'ü yemeklerini bitirene dek televizyon seyrettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular ışığında çocukların medya araçlarına ve işlevlerine oldukça ilgili oldukları açığa çıkmıştır. Araştırmanın öneriler kısmında da çocukların gerçek yaşam deneyimlerine yönlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Özüölmez (2018) tarafından yapılan çalışmada, "Çocuktan Al Haberi" adlı televizyon programında geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında basit tesadüfi örneklem seçimi yoluyla cinsiyet rollerinin yansıtıldığı ardışık dört bölüm ele alınmıştır. İncelenen "Çocuktan Al Haberi" adlı televizyon programında yer alan çocuk davranışları, izleyici kitlesi olan çocuklara model olacağından programdan iletilen mesajlar araştırmanın odak noktasını oluşturmuştur. Bu nedenle çocuklara yönelik olan programlarda

toplumsal cinsiyet olgusunun nasıl iletildiği araştırmanın temel sorusu haline gelmiştir. İncelenen programda çocuk izler kitle, kendi cinsiyetiyle uyumlu olarak programda yer alan her türlü davranış modellerini benimsemeye hazır bir öğrenme içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada, kalıplaşmış cinsiyet rolleri hiçbir engelle karşılaşmadan, hatta oldukça olumlanan bir bakışla hedef kitlesinde ulaşabildiği vurgulanmıştır.

Çat (2018) tarafından yapılan araştırma, günümüzde çocukların reklamların hedef aldığı tüketiciler olmaları açısından büyük bir öneme sahiptir. Çocuklar uyku ve okul saatleri dışında zamanının büyük çoğunluğunu televizyon karşısında geçirmektedir. Çocuk tüketiciler, reklamcılar ve pazarlamacılar için önemli bir pazardır. Çocukların sevdikleri karakterler satın alma gücünü etkileyen bir faktördür. Araştırmanın amacı da çocuklara yönelik hazırlanan reklam iletilerinde yer alan çizgi film karakterlerinin, tüketici olan çocukların satın alma davranışlarındaki etkiyi incelemek ve ortaya koymaktır. Araştırmanın sonucunda araştırma kapsamında olan çocukların bir ile beş saat aralığında televizyon izledikleri tespit edilmiştir. Bu zaman diliminde genellikle ebeveynlerinin yanında olmadıkları bildirilmiştir. Henüz muhakeme yetisine sahip olmayan dört ile altı yaş aralığındaki çocuklar reklamlardaki ürünlerden iyi veya kötü bir tecrübe elde etme bilincinde olmaksızın etkilenme düzeyleri oldukça yüksek olmaktadır. Anneler ev içi yaptıkları sırada çocuklarının televizyona maruz kalmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca anneler çocukların en çok "TRT Çocuk, Minika GO, Minika Çocuk, Cartoon Network, Disney Channel" gibi çocuk kanallarını; "Niloya, Harika Kanatlar, Pijamaskeliler, Elsa, Winx, Spider Man" gibi karakterleri sevdiklerini ifade etmişlerdir. Çocukların severek izlediği reklamların ise oyuncak, çikolata, cips ve şeker reklamları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Taşdelen (2016) tarafından yapılan çalışmada yedi ile on üç yaş aralığındaki çocuklara yönelik olan "Winx" ve "Cartoon Network" çocuk dergilerinin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi hedeflenmiştir. İçerik analizi yapılan bu çalışma, 2016 yılının Ocak ayında yayınlanan dergilerin içeriğindeki öykü, poster, hediye ve reklamların analizi ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın bulgularında, bir medya ürünü olan çocuk dergilerinin içeriğinin toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına uygun olarak hazırlandığı, bunun sonucu olarak kadın ve erkek çocukların cinsiyet kalıp yargılarına uygun davrandığı ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında ele alınan iki derginin, çocuklara yönelik geleneksek kadın-erkek toplumsal cinsiyet rollerinin üretilmesinde ve sürdürölmesinde büyük bir önem teşkil ederek araç olarak kullanıldığı sonucuna erişilmiştir. Analizlerin bir başka sonucu ise, dergilerde görselliğin ön planda olduğu, yazılı kültürden uzaklaşıldığıdır.

Kalan (2010) tarafından yapılan çalışmada, reklamlardaki kadın ve erkek çocuk figürlerinin toplumsal cinsiyet konumlandırılışını incelemek amacıyla sadece çocuk ürünleriyle ön planda bulunan "Kinder" markasının Türkiye’de yayınlanan ve çocuk karakterlerinin yer aldığı üç adet reklam filmi ele alınmıştır. Bu reklamların hitap ettiği tüketici kesimin çocuklar olmasından dolayı reklamların içerdiği her türlü bilgi, izleyen çocukların kimlik oluşumunu ve düşünme biçimlerini şekillendirmesi açısından önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda çocuklara yönelik hazırlanan reklamlardaki cinsel kimlik sunumları göstergebilimsel çözümleme yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. İncelenen reklam filmlerinde; anne-babanın toplumsal cinsiyet rolleri, kadın ve erkek çocukların rolleri ve anne-babanın çocuklarına olan davranış şekilleri ele alınmıştır. Çalışmanın bulgularına göre Kinder reklam filmlerinde toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını yansıtan kadın ve erkek çocuk karakterler bulunduğu ve reklamın bu şekilde kurgulandığı görülmüştür.

2.10.2. Yurt dışında yapılan çalışmalar

Seitz, Lenhart ve Rübsam (2020) tarafından yapılan çalışmada bilinmeyen kavramların, cinsiyetlendirilmiş bir kahraman veya bağlam bilgisi ile bağlantılı olduğunda, çocukların hikayelerden yeni cinsiyet kalıp yargıları öğrenip öğrenmediği incelenmiştir. Çalışmada, üç ila altı yaşındaki 40 okul öncesi çağındaki çocuğa, cinsiyetsiz bir bağlam içinde gömülü cinsiyetli bir kahramanın veya cinsiyetli bir bağlama yerleştirilmiş cinsiyetsiz bir kahramanın olduğu hikayeler okunmuştur. Sonrasında aynı çocuklara kahramanın ve bağlamın uyumlu veya uyumsuz cinsiyet bilgileri sergilediği hikayeler okunmuştur. Çalışmada bulunan her hikâye, basmakalıp içerikle bağlantılı bilinmeyen bir aktivite içermektedir. Her iki çalışmada da çocukların, aktiviteyi bağlamın veya kahramanın cinsiyetine göre derecelendirdiği görülmektedir. Fakat ikinci uygulamanın etkisinin daha güçlü olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kahramanın cinsiyeti çocuğun kendi cinsiyetiyle eşleştiğinde, çocuklar bilinmeyen etkinliğe daha fazla ilgi göstermişlerdir. Bu nedenle hikayelerdeki cinsiyet bilgisi, çocukların bilinmeyen kelimeleri nasıl algıladıklarını etkilemektedir. Sonuç olarak, kahramanın cinsiyeti belirgin olduğunda çocukların bilinmeyen kelimeleri cinsiyet etiketiyle ilişkilendirdiği belirlenmiştir. Ayrıca cinsiyete dayalı bilgilerin, çocukların ilgi ve isteklerini etkilemesi sebebiyle çocuklar; kendi cinsiyetleriyle ilişkilendirilen nesnelerle etkileşime girmenin, kendi cinsiyetleri için uygun olabileceğini düşünmektedir. Bu sebeple hikayelerde bulunan kahramanların iletmediği cinsiyet etiketi, çocukların toplumsal cinsiyet klişelerini öğrenmelerine neden olmaktadır.

Hamlen ve Imbesi (2020) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi televizyon programlarında sunulan ana karakterlerin cinsiyeti ve ırkı/etnisitesi, içerik temaları, liderlik rolleri, kamu ve özel ağların karşılaştırılması amaçlanmıştır. Kamu televizyonundan, kablo kanallarından ve özel ağlardan/akış hizmetlerinden 136 program, tanımlayıcı istatistikler ve Ki-Kare bağımsızlık testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularında incelenen programlarda kadın başrol karakterlerden daha çok erkek başrol karakterlerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Irklardan/etnik kökenlerden daha fazla beyaz kesimin yeterince temsil edildiği de başka bir sonuçtur. Ayrıca erkeklerin problem çözme ile ilgili programlarda, baş karakter olma olasılığı kadınlardan daha yüksektir. Okul öncesi televizyon programlarının genel tasviri genellikle beyaz ve daha çok erkek tanımlanabilmektedir. Araştırmanın sonunda da çeşitliliğin ve eşitliğin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunmaktadır.

Walsh ve Leaper (2020) tarafından yapılan araştırma, çocukların toplumsal cinsiyete ilişkin anlayışlarını geliştirdikleri bir dönem olan okul öncesi çağındaki çocuklara özel olarak hedeflenen televizyon programlarındaki toplumsal cinsiyet temsillerini inceleyen bir çalışmadır. Önceki içerik analizlerinde toplumsal cinsiyete dayalı kalıplaşmış tasvirlerin yaygınlığına ve televizyon programlarında kadın karakterlerin yeterince temsil edilmemesine rağmen her biri 34 güncel şovdan oluşan, üç bölüm içeren ve çalışmada örneklenen bu programlar, kadın ve erkek karakterleri toplam karakter sayısı ve ana karakterler (çoğunlukla erkek, çoğunlukla kadın veya karışık) açısından karşılaştırılmıştır. Çalışmada ayrıca, kadın veya erkek karakterlerin konuşma, saldırganlık, cinsiyete dayalı faaliyetleri ve cinsiyete bağlı görünümde tasvir edilmesinin göreceli oranları analiz edilmiştir. Bulgular, okul öncesi televizyonun birçok cinsiyet klişesini sürdürdüğünü göstermektedir. Analiz sonuçlarında, çoğunlukla kadın karakterlerin olduğu programlarda bazı eğilimlerin olma olasılığının daha düşük olduğu belirtirmiştir. Ayrıca, incelenen programlarda kadın karakterlerin, erkek karakterlere göre daha destekleyici konuşma kullanılarak tasvir edildiği varsayılmıştır.

Rozario, Masilamani ve Arulchelvan (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışma, içerik analizi kullanarak toplumsal cinsiyetin televizyonda nasıl temsil edildiğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Hindistan'da çocukların televizyona erişiminin artmasıyla çocuk programlarının izlenme oranları artmaktadır. Çalışmada, akşam saatlerinde 11 kanalda yayınlanan 89 programın, 826 ana karakterinin cinsiyeti ve rolü analiz edilmiştir. İncelenen program başlıklarında karakterlerin çoğunluğunun sadece erkek veya cinsiyetten bağımsız

isimler içermesi nedeniyle programlarda cinsiyet yanlılığı tespit edilmiştir. Hedef kitlelerinden bağımsız olarak tüm kanallarda erkekler (%74,94), kadınları (%25,06) geride bırakmaktadır. Yalnızca ana karakterin aile üyesi rolünde her iki cinsiyetin de eşit olarak rol aldığı, bu karakterlerin dışındaki tüm karakterlerde kadınlardan daha fazla erkek karakterlerin rol aldığı görülmektedir. İncelenen bazı kanallarda, kadınların bazı karakter rollerinde yeterince temsil edilmediği ve çoğu programın kadınlardan çok erkeklere yönelik olduğu saptanmıştır. Günümüz programların sahip olması gereken düşüncenin odak noktası yalnızca kadın cinsiyetini yükseltmek değil, her iki cinsiyeti de eşit insanlar olarak yansıtmak olmalıdır. Meslekler cinsiyete bağlanmamalı, yapılacak işler mevzubahis olduğunda "kadın veya erkek" şeklinde sınıflama yapılmamalıdır.

Coyne vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada, erken çocukluk döneminde cinsiyete dayalı stereotipik davranışlar, beden saygısı (beden imajı) ve olumlu sosyal davranışlarının Disney Princess medyası/ürünleri ile olan etkileşim düzeyini incelenmiştir. Katılımcılar, en büyüğü 58 aylık olan 198 çocuk ile oluşturulmuştur. Etkileşim düzeyi yaklaşık bir yıl ara verilerek iki zaman noktasında test edilmiştir. Araştırmada toplam beş yapı vardır: prenses katılımı (üç öge), erkek cinsiyete dayalı kalıplaşmış davranış (beş öge) kadın cinsiyete dayalı kalıplaşmış davranış (beş öge), olumlu sosyal davranış (iki öge) ve beden saygısı (bir öge) şeklindedir. Disney Princess katılımı için, kadınların %22'si ve erkeklerin %8'i Disney Princess medyasını haftada en az bir kez görüntülemiştir, kadınların %50'si ve erkeklerin %29'u bu tür medyaları ayda en az bir kez izlemiştir. Kadınların sadece %4'ü ve erkeklerin %13'ü Disney Princess medyasını hiç izlemediğini bildirmiştir. Buna ek olarak, kadınların %61'den fazlası haftada en az bir kez Disney Prenses oyuncaklarıyla oynarken, erkeklerin yalnızca %4'ü oynamaktadır. Boylamsal sonuçlar, Disney Princess'in katılımının, bir yıl sonra, cinsiyete dayalı stereotipik davranışların başlangıç seviyeleri kontrol edildikten sonra bile, daha fazla kadın cinsiyet stereotipik davranışı ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Ebeveyn arabuluculuğu hem kadınlar hem de erkekler için prenses katılımı ile kadın cinsiyet kalıp yargılarına bağlılık ve yalnızca erkekler için beden saygısı ve toplum yanlısı davranış arasındaki ilişkileri güçlendirmiştir.

Gerding ve Signorielli (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, 2011'de yayınlanan ve gençlere yönelik olan bir televizyon programının 49 bölümündeki cinsiyet rolü tasvirlerinin içerik analizi yapılmıştır. Yapılan çalışmada gençlik sahneleri (kadınlara yönelik) ve aksiyon-macera sahneleri (erkeklere yönelik) olan iki tür üzerinde durulmuştur. Örneklemdeki programlar, ilk yazar tarafından iTunes'dan satın alınan en popüler çocuk

programları değerlendirilerek ve iTunes'da aralara uygun program önerilerinde bulunan bir özellik kullanılarak seçilmiştir. Karakterleri işleme kategorileri, cinsiyet (erkek, kadın, belirleyemiyor), sosyal yaş (çocuk, ara, erken ergen, geç ergen, genç yetişkin, yerleşik yetişkin ve yaşlı) ve ırk/etnisite (Beyaz, Siyah, Asyalı, Hispanik/ Latince, diğer) şeklinde yapılmıştır. Araştırmanın analizinde, her iki türdeki kadın ve erkek karakterlerin sayılarına ve karakterlerin iki türdeki görünüm, davranış ve kişilik özellikleri açısından cinsiyet rolü tasvirlerine odaklanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında ise kadınların aksiyon macera türünde yeterince temsil edilmediği ortaya çıkmıştır. Ancak gençlik sahnesi türündeki cinsiyet dağılımı, ABD nüfusundaki erkek-kadın dağılımını yansıtmıştır. Genel olarak, erkeklerle karşılaştırıldığında, kadınlar daha çekici tasvir edildikleri ve görünüşleriyle daha çok ilgili oldukları ve bu konu hakkında daha çok yorum aldıkları sonucuna varılmıştır. Kadınlar her iki türde de benzer şekilde sunulmuştur. Genel olarak, erkekler çeşitli çekicilik seviyelerinde gösterilmiştir ve aksiyon macera türünde daha klişe bir şekilde tasvir edilmiştir.

Fitzpatrick ve McPherson (2010) tarafından yapılan çalışmada, ABD'de yayınlanan ve California'nın bir bölgesinden tabakalı rastgele örnekleme yoluyla seçilen 56 çağdaş boyama kitabındaki 889 karakter analiz edilmiştir. Çalışmada, karakterin cinsiyeti, aktivite düzeyi, türü, karakter yaşı ve betimlenen cinsiyet kalıp yargılı görüntüleri kodlanmıştır. Çalışmadaki hipotezlerden biri incelenen kitaplarda erkeklerin daha aktif olduğu ve cinsiyet kalıp yargıların kullanılmış olduğudur. Cinsiyetten bağımsız davranışların erkekler tarafından yapılmasının daha olası olduğu belirlenmiştir. Kadınların çocuk ya da insan olarak, erkeklerin ise çoğunlukla hayvan, yetişkin ve süper kahraman olarak tasvir edilmiş olacağı düşünülmüştür. Çalışmadan elde edilen bulgulara, boyama kitaplarının, çocuk hikâye kitapları ve resimli kitaplar kadar benzer toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına, erkek ve kadın olmaya ilişkin mesajlara konu olduğu belirlenmiştir. İncelenen kitaplarda erkeklerin daha yaygın ve aktif rollerde resmedilmeleri kadınların daha az görüldüğünü ve erkekler kadar önemli olmadığını düşündürebilmektedir. Çocuklar görüntülerle, renklere karar vererek ve birlikte çalıştıkları karakterler hakkında düşünerek zaman harcadıkça, çocuklarda toplumsal cinsiyet rolü kalıp yargıları oluşabilmekte veya kalıp yargılar çocukların kişisel düşüncelerine daha fazla yerleşebilmektedir.

Nathanson (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, anaokulu, birinci, dördüncü ve beşinci sınıf çocuklarından oluşan toplam 146 çocukla, önceden yapılmış olan araştırmalarının bulgularından yola çıkarak yeni bir toplumsal cinsiyet üzerine kalıp yargılar

içeren televizyon bağlamına ve Afrika kökenli Amerikalı çocuklar gibi yeni bir popülasyona genelleştirilip genelleştirilemeyeceğini belirlemek için bir deney çalışması yapılmıştır. Programın değerlendirilmesi, karakterlerin değerlendirilmesi, karakterlerin arzu edilirliliği ve geleneksel olmayan cinsiyet rollerinin kabulü. Analiz amacıyla, çocuklar “küçük” bir gruba (Anaokulu ve birinci sınıf öğrencileri, yaklaşık %55) ve “daha büyük” bir gruba (dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri, yaklaşık %45) ayrılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, katılımcıların yaklaşık %57'si kadın ve %59'u Afrika kökenli Amerikalı olarak belirtilmiştir. DeneySEL koşulun iki önemli ana etkisi bulunmuştur. İlk olarak, çocukların karakterleri değerlendirmeleri üzerinde koşulun önemli bir etkisi gözlemlenmiş, Kafkasyalı çocuklar arasında, arabuluculuk ifadeleri ve aracılık soruları, arabuluculuk yapılmayanlara göre karakterler hakkında daha az olumlu değerlendirmeler üretilmiştir. Önceden yapılan çalışma sonuçlarının Kafkasyalı çocuklar için geçerli olduğunu ancak Afrikalı Amerikalı çocuklar için geçerli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Thompson ve Zerbino (1997) tarafından yapılan çalışma, çizgi filmlerdeki erkek ve kadın karakterlerin sunumunu nasıl algıladıklarını belirlemek için yaşları dört ile dokuz arasında değişen 89 çocukla yapılandırılmış görüşmeler içermektedir. Ankete katılanların yaklaşık %85'i Kafkasyalı ve %15'i Afrika kökenli Amerikalı olarak belirtilmiştir. Çizgi filmlerde, çocukların çizgi film karakterlerinin çoğunu basmakalıp yollarla algıladığı; erkeklerin şiddetli ve aktif karakterlerle, kadınların ise evine bağlı ve dış görünüşüne önem veren karakterlerle temsil edildiği gözlemlenmiştir. Çocuklarda çizgi film karakterlerinde cinsiyete dayalı kalıplaşmış davranışların fark edilmesi ile, çocukların kendisi ve başkaları için daha geleneksel iş beklentilerinin belirlenmesi arasında anlamlı ilişki gözlemlenmiştir. Çocukların tercih ettikleri çizgi film türü ve annelerinin ev dışında çalışıp çalışmadığı algılarıyla anlamlı ilişkili görülmektedir.

Araştırma ile ilgili olan çalışmalar incelendiğinde, çizgi film karakterlerinin toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını yansıttığı, tasarlanan senaryolarda cinsiyet rolleri ile ilgili kalıplaşmış iletilerin yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca kadın karakter sayısının erkek karakter sayısından az olduğu, karakterlerin kıyafet tasarımında basmakalıp renk tercihlerinin olduğu ve kadın karakter faaliyetlerinin genellikle ev içerisinde betimlendiği görülmektedir. Süper kahraman tasvirlerinde çoğunlukla erkek karakter tercih edildiği, kadın karakterlerin ise yardıma muhtaç, kırılgan kişiler olarak tasvir edildiği belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Üçüncü bölüm başlığı altında, araştırmanın yöntemi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın yöntem bölümünde; araştırmanın modeli, araştırmanın etik yönü, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Erken çocukluk dönemine yönelik çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi amaçlandığından, araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Temel nitel araştırmalarda veriler görüşme, gözlem ya da doküman incelemesi yoluyla elde edilebilmektedir. Araştırma kapsamında kullanılacak veri toplama yöntemi, araştırmanın amacına uygun olarak belirlenmektedir (Merriam ve Tisdell, 2015). Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi yönteminde hem yazılı kaynakların incelenmesi yapılabilmekte hem de film, video ya da fotoğraf gibi görsel materyaller de analiz edilebilmektedir. Doküman incelemesi yoluyla araştırılmak istenen konu hakkında bilgi veren yazılı materyaller analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 190).

3.2. Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma, “insan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımayan”, “biyolojik materyal (kan, idrar gibi biyolojik sıvılar ve doku numuneleri vb.) kullanılmayan” ve fiziksel müdahale içermeyen”, gözlemsel veya betimsel nitelikteki araştırmalardan (dosya taramaları, veri kaynakları taraması, ses ve görüntü kayıtları vb.) olduğundan, etik kurul izni gerektirmemiştir.

3.3. Çalışma Grubu- Verilerin Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağını TRT Çocuk Youtube kanalında yayınlanan "Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve

"Aslan" isimli çizgi filmler oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini TRT Çocuk Youtube Kanalı'ndaki toplam 3176 (Aralık,2022) çizgi film bölümü oluşturmaktadır. Örneklem, amaçlı örneklem yoluyla belirlenmiş olup yedi çizgi filmin yedişer bölümünden oluşmuştur. Bunun iki nedeni vardır; Birincisi, çizgi film bölümlerindeki kadın ve erkek karakterlerde büyük değişikliklerin (bölümlere yeni karakter eklenmesi ya da mevcut karakterlerde görüntü, meslek, dış görünüm, vb. farklılığı) olmaması, ikincisi ise Youtube ve TRT Çocuk web sayfasında çizgi filmlerin tüm bölümlerine erişilememesidir. Araştırma kapsamındaki her çizgi film için belirlenen yedi bölüm, izlenme oranları sıralamasındaki en sık izlenen yedi bölüm seçilerek araştırmaya dahil edilmiştir. İzlenme oranlarının dikkate alınmasının gerekçesi, izlenme sayısı arttıkça verilen mesajların ulaştığı çocuk sayısının artmasıdır. Çalışma grubuna dahil edilen çizgi film bölümlerinin tamamı sonuna kadar izlenerek mevcut forma göre değerlendirilmiştir. Çizgi filmler ve bölüm isimleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Çizgi Filmlerin Bölüm Adlarının Listesi

	Çizgi film	Bölüm kodu	Bölüm	İzlenme Sayısı (Milyon)	Süre (dk)
1.	Keloğlan	K1	Korkuluk	38	21
2.	Keloğlan	K2	Yemek Yarışması	28	13
3.	Keloğlan	K3	Kayıp Bebek	27	22
4.	Keloğlan	K4	Alışveriş Merkezi	19	14
5.	Keloğlan	K5	Uzun Yaver'e Karşı	17	20
6.	Keloğlan	K6	Gençlik Kupası	14	21
7.	Keloğlan	K7	Kargalar Padişahı	13	21
8.	Dört x 4'lü	D1	6. Bölüm	20	13
9.	Dört x 4'lü	D2	10. Bölüm	10	13
10.	Dört x 4'lü	D3	5. Bölüm	6,3	13
11.	Dört x 4'lü	D4	11. Bölüm	5,8	13
12.	Dört x 4'lü	D5	12. Bölüm	5,8	12
13.	Dört x 4'lü	D6	1. Bölüm	5,1	13
14.	Dört x 4'lü	D7	7. Bölüm	5,1	13
15.	Elif ve Arkadaşları	E1	Boncuk	15	11
16.	Elif ve Arkadaşları	E2	Küçük Aşçılar	8,7	11
17.	Elif ve Arkadaşları	E3	Bando Takımı	8,3	12
18.	Elif ve Arkadaşları	E5	Öfkeni Nereye Sakladın?	6	12
19.	Elif ve Arkadaşları	E4	Yeni Arkadaş	5,9	11
20.	Elif ve Arkadaşları	E6	Sıkı Dostlar	5,4	11
21.	Elif ve Arkadaşları	E7	Tekerlemeni Söyle	5,4	11
22.	Rafadan Tayfa	R1	Rafadan Rafadana Karşı	14	15
23.	Rafadan Tayfa	R2	Bayrak Kapmaca	8,7	16
24.	Rafadan Tayfa	R3	Grup Rafadan	6,3	13
25.	Rafadan Tayfa	R4	Hıçkırık	6,2	13
26.	Rafadan Tayfa	R5	Çöl Sıcağı	5,7	14
27.	Rafadan Tayfa	R6	Köfte Tarifi	5,1	14
28.	Rafadan Tayfa	R7	Robot Kâmil	4,7	15
29.	Elif'in Düşleri	ED1	Kutuptaki Patlıcan	13	10
30.	Elif'in Düşleri	ED2	Okul Üzümlü	9,5	10
31.	Elif'in Düşleri	ED3	Bayram	7,4	11
32.	Elif'in Düşleri	ED4	C Vitamini Kaynağı	4,8	10
33.	Elif'in Düşleri	ED5	Bisiklet	3,4	11
34.	Elif'in Düşleri	ED6	Kiraz Kardeşler	2,5	11
35.	Elif'in Düşleri	ED7	Hoş geldin Nar	1,9	10
36.	Kardeşim Ozi	KO1	Ozi Taklit Ediyor	11	10
37.	Kardeşim Ozi	KO2	İnatçı Ozi	4,8	11
38.	Kardeşim Ozi	KO3	Ozi Isık Çalıyor	3,1	11
39.	Kardeşim Ozi	KO4	Ozi ve Yaralı Kuş	3,1	10
40.	Kardeşim Ozi	KO5	Ozi çözüm Üretiyor	2,9	13
41.	Kardeşim Ozi	KO6	Ozi Hayvanat Bahçesinde	2,7	10
42.	Kardeşim Ozi	KO7	Ozi Ablasıyla Okul Gezisinde	2,7	10
43.	Aslan	A1	İşıldayan Kamp	6,8	14
44.	Aslan	A2	Eldiven	6,2	12
45.	Aslan	A3	Çizgi Makinesi	4,7	11
46.	Aslan	A4	Havuz Partisi	3,3	11
47.	Aslan	A5	Mahalle Bandosu	3,1	11
48.	Aslan	A6	Hacıyatmaz Dış Fırçası	1,7	11
49.	Aslan	A7	Pati'nin Kulübesi	1,6	11

Erişim Tarihi: 18/04/2022 <https://www.youtube.com/c/trtcocuk/videos?view=0&sort=p&flow=grid>

3.4. Veri Toplama Araçları

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu (Ek1)

Araştırmada, Şen (2020) tarafından geliştirilen form kullanılmıştır. Form, çizgi filmdeki karakterlerin toplumsal cinsiyet rolleri yönünden değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Formda çizgi filmde bulunan karakterlerinin dış görünüşleri, kıyafetleri, meslekleri, ev içi ve ev dışındaki görev paylaşımları, kişilik özelliklerinin ayrıntılı incelenmesi için kategoriler bulunmaktadır. Ayrıca kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyun ve oyuncak kategorileri de bulunmaktadır. Kategorilerde kadın ve erkek karakterlerin çizgi filmde nasıl detaylandırıldığı ile ilgili bilgiler elde edilmektedir. Uzman görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda forma son hali verilmiştir. İlgili form Ek1’de, yazardan alınan form kullanım izni ise Ek2’de sunulmuştur.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada erken çocukluk döneminde yönelik olan çizgi filmlerdeki toplumsal cinsiyet rollerini belirlemek amacıyla öncelikle alan taraması yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen yedi çizgi film için incelenen yedişer bölüm, toplamdaki 49 bölüm, doküman olarak değerlendirilmiştir. İncelenen çizgi film bölümlerine TRT Çocuk Youtube kanalı üzerinden ulaşılmış ve 49 bölüm izlenip "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu" kapsamında değerlendirilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

"Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu" aracılığı ile elde edilen veriler, incelenen her bir çizgi filmde yedişer bölüm, farklı kategoriler halinde tablolar ile sunulmuştur. Bu kategoriler, çizgi filmde yer alan karakter ve cinsiyetleri, karakterlerin baskın olan kıyafetleri ve kıyafetlerindeki renkleri, meslekleri, ev içinde yaptıkları işler, ev dışında yaptıkları işler, kişilik özellikleri, çocuk karakterlerin oynadığı oyun ve oyuncaklardır. Her bir kategori ayrı bir tabloda ele alınarak maddeler çizgi film bölümü kod numaraları ile belirtilmiştir. Tablolarda çizgi film ve çizgi film bölümleri için kullanılan kod numaraları Tablo 1’de

görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan çizgi film bölümlerinin tamamı, araştırmacı tarafından birer gün aralıkla iki kez izlenmiş olup analizler, video kayıtlarının duraklatılıp incelenmesi yoluyla yapılmıştır. İncelenen 49 çizgi film bölümünün toplam süresi 630 dakikadır. Her bir bölüm ortalama 13 dakikadır. Fakat bölümlerin her biri duraklatılarak ve tekrar izlenerek yaklaşık 60 dakikada incelenmiştir. Bu nedenle, bölümlerin toplam inceleme ve analiz süresi yaklaşık 49 saattir.



DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Dördüncü bölüm başlığı altında, araştırmanın bulguları tablolar halinde sunulmuştur. Her çizgi film için yedi tablo oluşturulmuş olup bulgular, yedi alt probleme göre sıralanmıştır.

BULGULAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bölümde, birinci alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakter dağılımı nasıldır?” ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetlerine ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet		Cinsiyet		Cinsiyet	
Kadın	Bölüm Kodu	Erkek	Bölüm Kodu	Cinsiyetsiz	Bölüm Kodu
Balkız	K2, K3, K4, K6	Keloğlan	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7,	Bebek	K3
Örgülü	K3, K4	Bilgecan dede	K1, K2, K3, K6, K7,		
Keloğlanın annesi	K1, K2, K6	Huysuz	K1, K2, K3, K5, K6, K7		
Kadın Karakter (Cadı)	K1, K7	Uzun	K1, K2, K3, K5, K6, K7		
Kadın Karakter	K3, K7	Vezir	K2		
Kadın Karakter1	K7	Sivri	K3, K4, K7		
Kadın Karakter2	K7	Kara	K4, K6, K7		
Bebek'in Ablası	K3	Sinek	K6		
Tomurcuk	K6	İnatçı	K6		
Prenses	K3, K6	Asker1	K2		
		Asker2	K2		
		Yaver	K5		
		Komutan	K5		
		Erkek Karakter1	K1, K7		
		Erkek Karakter2	K3, K7		

Tablo 2’de Keloğlan çizgi filminde bulunan karakterlerin cinsiyetleri ve yer aldıkları bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen yedi bölümde 10 kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı 15 olarak belirlenmiştir.

Kadın karakterlerin sayısının, erkek karakterlerin sayısından daha az olduğu görülmektedir. Kadın karakterlerin bölümlerde bulunma sıklığının da erkek karakterlerden az olduğu görülmektedir. Kadın karakterler arasında “Balkız, Örgülü, Tomurcuk ve Keloğlan’ın annesi” adlı karakterlerin, diğer kadın karakterlerden daha çok bölümde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca erkek karakterler arasında “Keloğlan, Bilgecan Dede ve Huysuz” adlı karakterlerin daha fazla bölümde yer aldığı görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere her bölümde erkek karakter olarak sadece “Keloğlan” yer almaktadır.

Tablo 3. Dört x 4’lü Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetlerine ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet		Cinsiyet		Cinsiyet	
Kadın	Bölüm Kodu	Erkek	Bölüm Kodu	Cinsiyetsiz	Bölüm Kodu
Biberiye	D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7	Kaptan Hakan	D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7	Papağan Maviş	D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7
Çubuk Kraker	D1, D2, D3, D4, D5, D7	Poğaç Gökhan	D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7	Köpek Farfaro	D1, D2, D3, D4, D5, D7
Anne	D1, D2, D4, D7	Tamtam	D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7		
Babaanne	D1, D2, D4, D6, D7	Damper	D1, D2, D4, D5, D7		
		Baba	D1, D2, D7		
		Erkek1	D4, D7		
		Erkek2	D4, D7		
		Yönetmen	D5		

Tablo 3’te Dört x 4’lü çizgi filminde bulunan karakterlerin cinsiyetlerine ve yer aldıkları bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen yedi bölümde dört kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı sekiz olarak belirlenmiştir. Tablodan anlaşılabacağı üzere her bölümde kadın karakter olarak “Biberiye”, erkek karakterler olarak ise “Kaptan Hakan, Poğaç Gökhan ve Tamtam” yer almaktadır.

Tablo 4. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetlerine ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet		Cinsiyet		Cinsiyet	
Kadın	Bölüm kodu	Erkek	Bölüm kodu	Cinsiyetsiz	Bölüm kodu
Elif	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7	Kerem	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7	Pamuk	E1
Ayşe	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7	Selim	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7	Boncuk	E1
Öğretmen	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7	Çocuk1	E3, E6	Limon	E3
Elif'in annesi	E1, E3, E4	Elifin Dedesi	E3		
Kerem'in annesi	E1, E3, E4	Çocuk4	E3, E6		
Okuldaki diğer öğretmen	E2				
Çocuk2	E3, E6				
Çocuk3	E3				
Ahed	E5, E6				

Tablo 4'te Elif ve Arkadaşları çizgi filminde bulunan karakterlerin cinsiyetlerine ve yer aldıkları bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen yedi bölümde dokuz kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı beş olarak belirlenmiştir. Tablodan anlaşılabacağı üzere her bölümde kadın karakterler olarak “Elif, Ayşe ve Öğretmen” yer alırken, erkek karakterler olarak “Kerem ve Selim” yer almıştır.

Tablo 5. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetleri ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet		Cinsiyet		Cinsiyet	
Kadın	Bölüm kodu	Erkek	Bölüm kodu	Cinsiyetsiz	Bölüm kodu
Sevim	R2, R5	Akın	R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7	Yumak	R1, R2, R4, R5
Hale	R2, R4, R5	Hayri	R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7		
Nine	R2	Mert	R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7		
		Kâmil	R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7		
		Hamdi	R1		
		Mert'e benzeyen çocuk	R1		
		Kemal	R1		
		Rüstem	R5		

Tablo 5'te Rafadan Tayfa çizgi filminde bulunan karakterlerin cinsiyetleri ve yer aldıkları bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen yedi bölümde üç kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı sekiz olarak belirlenmiştir. Tablodan anlaşılabacağı üzere her bölümde erkek karakterler olarak “Akın, Hayri, Mert ve Kâmil” yer almaktadır.

Tablo 6. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetleri ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet		Cinsiyet		Cinsiyet	
Kadın	Bölüm kodu	Erkek	Bölüm kodu	Cinsiyetsiz	Bölüm kodu
Elif	ED1, ED2, ED3, ED4, ED5, ED6, ED7	Salih (Dede)	ED1, ED2, ED3, ED4, ED5, ED6, ED7	Şeftali	ED1, ED2, ED3, ED4, ED5, ED6, ED7
Sema (Anne)	ED2, ED3, ED4, ED6, ED7	Ahmet (Baba)	ED2, ED3, ED6, ED7	Biber	ED1, ED4, ED7
Münevver teyze	ED3	Kemal bey	ED3	Muz	ED1, ED3, ED4,
		Selim	ED3, ED5	Patlıcan	ED1, ED3, ED4,
				Üzüm	ED2
				Portakal	ED4, ED5
				Mandalina	ED4, ED7
				Pırasa	ED5
				Kiraz	ED6
				Kavun	ED7
				Nar	ED7

Tablo 6’da Elif’in Düşleri çizgi filminde bulunan karakterlerin cinsiyetleri ve yer aldıkları bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen yedi bölümde üç kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı dört olarak belirlenmiştir. Tablodan anlaşılabacağı üzere her bölümde kadın karakter olarak “Elif”, erkek karakter olarak ise “Salih (Dede)” yer almaktadır.

Tablo 7. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetleri ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet		Cinsiyet		Cinsiyet	
Kadın	Bölüm kodu	Erkek	Bölüm kodu	Cinsiyetsiz	Bölüm kodu
Duru	KO1, KO2, KO3, KO4, KO5, KO6, KO7	Ozi	KO1, KO2, KO3, KO4, KO5, KO6, KO7	Pamuk (Köpek)	KO2, KO5, KO6
Anne	KO1, KO2, KO3, KO4, KO5, KO6, KO7	Baba	KO1, KO2, KO3, KO4, KO5, KO6, KO7		
		Dede	KO1, KO2, KO3, KO4, KO5, KO6, KO7		

Tablo 7’de Kardeşim Ozi çizgi filminde bulunan karakterlerin cinsiyetleri ve yer aldıkları bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen yedi bölümde iki kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı üç olarak belirlenmiştir. Tablodan anlaşılabacağı üzere karakterlerin hepsi tüm bölümlerde yer almaktadır.

Tablo 8. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Karakterlerin Cinsiyetleri ve Yer Aldıkları Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet		Cinsiyet		Cinsiyet	
Kadın	Bölüm kodu	Erkek	Bölüm kodu	Cinsiyetsiz	Bölüm kodu
Zeynep	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7	Aslan	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7	Pati	A3, A5, A6, A7
Anne	A4, A5, A6	Mehmet	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7		
		Baba	A1, A4, A5, A6, A7		
		Dede	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7		

Tablo 8’de Aslan çizgi filminde bulunan karakterlerin cinsiyetleri ve yer aldıkları bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen bölümlerde kadın karakterlerden “Zeynep”, erkek karakterlerden ise “Aslan, Mehmet ve

Dede” yedi bölümde de bulunmaktadır. Anne rolündeki kadın karakter ve baba rolündeki erkek karakter incelenen her bölümde yer almadığı görülmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bölümde, ikinci alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin dış görünüşleri nasıldır?” ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.



Tablo 9. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Çizgi Film Karakteri	Baskın olan renk	Baskın olan giysi türü	Aksesuar	Makyaj/Bıyık-Sakal
Kadın	Balkız	Mavi Beyaz Turuncu	Kazak Hırka Pantolon	Kuşak	-
	Örgülü	Yeşil Yeşil Lila	Tişört Yelek	Kuşak	-
	Keloğlanın Annesi	Mor/Gri Yeşil Kırmızı	Şalvar Kazak Etek	Eşarp Önlük	-
	Cadı	Kahverengi Yeşil Gri	Yelek Elbise	Eşarp Pelerin/Örtü	-
	Tomurcuk	Mavi Beyaz Mor	Tişört Yelek Şalvar	Asa Kuşak	-
	Kadın Karakter	Beyaz Kırmızı Yeşil	Kazak Şalvar Yelek	Eşarp Kuşak	-
	Kadın Karakter1	Kırmızı Beyaz	Kazak Şalvar Yelek	Fes/Şapka Şal	-
	Kadın Karakter2	Beyaz Yeşil Turuncu	Kazak Hırka Şalvar	Eşarp Kuşak	-
	Bebeg'in Ablası	Lila Mavi Turuncu	Yelek Kazak Şalvar	Kuşak	-
	Bebek	Beyaz Lila	Çorap Kazak Şalvar	-	-
Erkek	Keloğlan	Turuncu Beyaz Mavi	Kazak Pantolon Yelek	Kuşak (Gözlük-K1)	
	Bilgecan Dede	Kahverengi Sarı Beyaz Yeşil Gri	Kazak Pantolon Yelek	Önlük Kuşak	Bıyık ve sakal
	Huysuz	Kahverengi Mavi Gri	Gömlek Pantolon Yelek	Kuşak	Bıyık
	Uzun	Sarı Yeşil Bordo/Mor	Çorap Gömlek Pantolon	-	-
	Vezir	Gri Siyah Bordo	Yelek Kaftan Kazak	Fes/Şapka Kuşak	Bıyık Sakal
	Sivri	Beyaz Mavi Kahverengi	Şalvar Kazak Şalvar	Kuşak	-
	Kara	Gri Kahverengi	Yelek Kazak Şalvar	Kuşak	-
	Sinek	Yeşil Mavi Beyaz	Yelek Kazak Şalvar	Kuşak	-
	İnatçı	Kahverengi Yeşil Mavi Lila/Gri	Yelek Kazak Şalvar	Kuşak	-
	Yaver	Kahverengi Mavi Yeşil	Yelek Kazak Pantolon	Fes/Şapka Kuşak	-
	Komutan	Bordo Kahverengi	Tişört Pantolon	Fes/Şapka	-
	Erkek Karakter 1	Yeşil Yeşil Gri	Kazak Pantolon Yelek	Kuşak	Bıyık
	Erkek Karakter2	Turuncu Beyaz Yeşil Mavi	Kazak Pantolon Yelek	Fes/Şapka Kuşak	Bıyık
	Asker1	Pembe Bordo Kahverengi	Kazak Pantolon	Şapka Kemer	Bıyık
	Asker2	Gri Bordo Kahverengi	Kazak Pantolon	Şapka Kemer	Bıyık
		Gri			

Tablo 9’da Keloğlan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin dış görünümüne ve kıyafetlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterler arasında “Balkız, Örgülü, Tomurcuk ve Keloğlan’ın annesi” adlı karakterlerin diğer kadın karakterlerden daha çok bölümde yer aldığı görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere kadın karakterlerin kıyafetlerinde “yeşil” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “kazak, yelek ve şalvara” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise kadın ve erkek karakterlerde çoğunlukla kuşak, kadın karakterlerde ise eşarp tercih edilmiştir. Erkek karakterler arasında “Keloğlan, Bilgecan Dede ve Huysuz” adlı karakterlerin daha fazla bölümde yer aldığı görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere erkek karakterlerin kıyafetlerinde “bordo, yeşil, beyaz ve kahverengi” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “kazak, pantolon, yelek, gömlek ve şalvara” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise kuşak tercih edilmiştir. Kadın karakterlerde makyaja rastlanılmamıştır.

Tablo 10. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Çizgi Film Karakteri	Baskın olan renk	Baskın olan giysi türü	Aksesuar	Makyaj/Bıyık-Sakal
Kadın	Biberiye	Pembe Beyaz	Tişört Etek Çorap	-	-
	Çubuk Kraker	Pembe Mor	Elbise	Taç Saat Bileklik	-
	Anne	Sarı Lacivert	Tişört Pantolon		
	Babaanne	Bordo	Elbise	Gözlük	-
Erkek	Kaptan Hakan	Kırmızı Beyaz Mavi	Gömlek Tişört Şort	-	-
	Poğaç Gökhan	Mavi Kahverengi	Tişört Pantolon	Gözlük Kemer	-
	Tamtam	Sarı Mavi	Tişört Şort	-	-
	Damper	Kırmızı Siyah	Tişört Şort	-	-
	Hakanın Babası	Yeşil Gri	Tişört Pantolon	Kemer	-
	Kaçak çöp döken adam1	Mavi Yeşil Siyah	Tişört Hırka Pantolon	Bere	-
	Kaçak çöp döken adam2	Kahverengi Gri Bordo Turuncu Mavi	Tişört Gömlek Pantolon	Bere	-
	Yönetmen	Siyah Kırmızı	Tişört Hırka Pantolon	Şapka Gözlük	-

Tablo 10’da Dört x 4’lü çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin dış görünüşlerine ve kıyafetlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterler arasında “Biberiye ve Çubuk Kraker” ana karakterler olarak görülmektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde “pembe” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın olan bir giysi türü ve aksesuar görülmemektedir. Erkek karakterler arasında “Kaptan Hakan, Poğaç Gökhan ve Tamtam” ana karakterler olarak görülmektedir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “tişört ve pantolona” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise çoğunlukla “bere, kemer ve gözlük” tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 11. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Çizgi Film Karakteri	Baskın olan renk	Baskın olan giysi türü	Aksesuar	Makyaj/ Bıyık/ Sakal
Kadın	Elif	Mavi Pembe Beyaz	Kazak Pantolon Ceket Tişört Slopet	Şapka Atkı Eldiven Çanta	-
	Ayşe	Sarı Beyaz	Kazak Pantolon	Gözlük Şapka Atkı Eldiven	-
	Öğretmen	Beyaz Pembe Yeşil Mor	Gömlek Tişört Hırka Pantolon	-	-
	Ahed	Pembe Mavi	Tişört Pantolon	-	-
	Çocuk2	Sarı Pembe	Tişört Pantolon	-	-
	Çocuk3	Turuncu Mavi	Tişört Pantolon	-	-
	Okuldaki diğer öğretmen	Mavi Gri	Hırka Pantolon	Taç	-
	Elif'in annesi	Turuncu Gri Pembe Mor	Tişört Hırka Pantolon	Çanta Taç	-
	Kerem'in annesi	Yeşil Gri Pembe	Ceket Pantolon	Cüzdan Taç	-
Erkek	Kerem	Sarı Beyaz Mavi Yeşil	Kazak Ceket Pantolon	Şapka Atkı Eldiven Çanta	-
	Selim	Lacivert Kırmızı Gri Yeşil	Kazak Pantolon	Şapka Atkı Eldiven	-
	Çocuk1	Yeşil Mavi	Tişört Pantolon	Çanta	-
	Elifin Dedesi	Beyaz Kahverengi Mavi	Tişört Pantolon Yelek	Şapka	Bıyık
	Çocuk4	Kırmızı Mavi	Tişört Pantolon	-	-

Tablo 11’de Elif ve Arkadaşları çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin dış görünüşlerine ve kıyafetlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterler arasında “Elif, Ayşe ve Öğretmen” ana karakterler olarak görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere kadın karakterler arasında “pembe” rengi baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “kazak, tişört ve pantolona” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise “şapka, atkı, eldiven

ve taç tercih edilmiştir. Erkek karakterler arasında “Kerem ve Selim” ana karakterler olarak görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi ve yeşil” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “kazak ve pantolona” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise “şapka, atkı, eldiven ve çanta” tercih edilmiştir.

Tablo 12. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Çizgi Karakteri	Film	Baskın olan renk	Baskın olan giysi türü	Aksesuar	Makyaj/Bıyık-Sakal
Kadın	Sevim		Kırmızı Siyah Mavi	Gömlek	-	Makyaj
	Hale		Turuncu Kırmızı Mor	Gömlek Hırka Şort	-	Makyaj
	Nine		Mavi Mor	Elbise	Eşarp	-
Erkek	Akın		Mavi Yeşil	Kazak Pantolon	-	-
	Hayri		Mavi Gri	Kazak Pantolon	Askılık	-
	Mert		Turuncu Mavi	Kazak Gömlek Pantolon	-	-
	Kâmil		Mor Yeşil	Gömlek Pantolon	-	-
	Hamdi		Sarı Kahverengi	Kazak Pantolon	Askılık	-
	Mert’e benzeyen çocuk		Mavi Kahverengi	Kazak Gömlek Pantolon	-	-
	Kemal		Yeşil Bordo	Gömlek Pantolon	-	-
	Rüstem		Sarı Yeşil Gri	Gömlek Pantolon	-	Bıyık

Tablo 12’de Rafadan Tayfa çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin dış görünüşlerine ve kıyafetlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterler arasında herhangi bir ana karakter görülmemektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere kadın karakterlerin kıyafetlerinde “kırmızı ve mavi” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “gömlek” tercih edilmiştir. Sevim ve Hale karakterlerinde makyaj kullanılırken aksesuar olarak sadece eşarba yer verilmiştir. Erkek karakterler arasında “Akın, Hayri, Mert ve Kâmil” ana karakterler olarak görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi ve yeşil” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın

giysi türü olarak kazak ve pantolona yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise askılık tercih edilmiştir.

Tablo 13. Elif'in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Çizgi Film Karakteri	Baskın olan renk	Baskın olan giysi türü	Aksesuar	Makyaj/Bıyık-Sakal
Kadın	Elif	Mavi Mor	Tişört Elbise	Eşarp	-
	Sema (Anne)	Beyaz Pembe	Elbise	Taç	Makyaj
	Münevver teyze	Mavi Beyaz	Elbise	Gözlük	-
Erkek	Salih (Dede)	Kahverengi Mavi	Gömlek Yelek	Şapka	Bıyık
	Ahmet (Baba)	Beyaz Yeşil	Pantolon Kazak	-	Sakal
	Kemal bey	Gri	Pantolon	Gözlük	Bıyık
	Selim	Kahverengi Beyaz Mavi Kırmızı Beyaz Siyah	Gömlek Ceket Pantolon Tişört Pantolon	Kravat	-

Tablo 13'te Elif'in Düşleri çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin dış görünüşlerine ve kıyafetlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterler arasında "Elif", ana karakter olarak görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere kadın karakterlerin kıyafetlerinde "beyaz" renk baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak elbiseye yer verilmiştir. Aksesuar olarak "eşarp, taç ve gözlük" tercih edilmiştir. Erkek karakterler arasında "Salih" ana karakter olarak görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere erkek karakterlerin kıyafetlerinde "kahverengi, mavi ve beyaz" renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak "gömlek ve pantolona yer verilmiştir. Aksesuar olarak "gözlük ve kravat" tercih edilmiştir.

Tablo 14. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Çizgi Film Karakteri	Baskın olan renk	Baskın olan giysi türü	Aksesuar	Makyaj/Bıyık-Sakal
Kadın	Duru	Sarı Beyaz Mor	Tişört Elbise	-	-
	Anne	Pembe Mor	Elbise	-	-
Erkek	Ozan (Ozi)	Kırmızı Mavi	Tişört Pantolon	-	-
	Kemal (Baba)	Mavi Gri Beyaz	Gömlek Süveter Pantolon	Gözlük	Bıyık
	Dede	Yeşil Kahverengi Beyaz	Gömlek Süveter Pantolon	-	Sakal Bıyık

Tablo 14’te Kardeşim Ozi çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin dış görünümlerine ve kıyafetlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterler “Duru ve Anne” ana karakterler olarak görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere kadın karakterlerin kıyafetlerinde “mor” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak elbiseye yer verilmiştir. Herhangi bir baskın aksesuar türü görülmemektedir. Erkek karakterler arasında “Ozi, Baba ve Dede” ana karakterler olarak görülmektedir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “beyaz, mor ve mavi” baskın renkler olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “gömlek, süveter ve pantolona” yer verilmiştir. Herhangi bir baskın aksesuar türü görülmemektedir.

Tablo 15. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Dış Görünümlerine ve Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Çizgi Film Karakteri	Baskın olan renk	Baskın olan giysi türü	Aksesuar	Makyaj/Bıyık-Sakal
Kadın	Zeynep	Kırmızı Mavi	Tişört Pantolon	-	-
	Anne	Pembe Mor	Tişört Kazak Pantolon	Gözlük	-
Erkek	Aslan	Mavi Yeşil	Tişört Pantolon	-	-
	Mehmet	Mavi Kahverengi	Tişört Pantolon	-	-
	Baba	Beyaz Mavi	Gömlek Pantolon	-	-
	Dede	Kahverengi Sarı Beyaz	Gömlek Pantolon	Gözlük	Bıyık

Tablo 15’te Aslan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin dış görünüşlerine ve kıyafetlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi” renk baskın olarak görülmektedir. Kadın karakterin kıyafetlerinde baskın bir renge rastlanmamıştır. Tüm karakterlerin kıyafetlerinde pantolon olduğu belirgindir. “Dede” rolündeki erkek karakterin bıyıklı olduğu görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bölümde, üçüncü alt problem olan ““Keloğlan", "Dört x 4’lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif’in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin meslek dağılımı nasıldır?” ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 16. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler

Cinsiyet			
Kadın		Erkek	
Meslek	Bölüm Kodu	Meslek	Bölüm Kodu
Çiftçi	K7	Mucit	K1
Esnaf	K6	Vezir	K2
		Esnaf	K6
		Çiftçi	K7

Tablo 16’da Keloğlan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ve yer aldıkları bölümlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Erkek karakterler “mucit ve asker” gibi farklı meslek gruplarında görülmektedir. Kadın karakterlere “esnaflık ve çiftçilik” meslek gruplarında yer verilmiştir.

Tablo 17. Dört x 4’lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine, Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler

Cinsiyet			
Kadın		Erkek	
Meslek	Bölüm Kodu	Meslek	Bölüm Kodu
Oyuncu	D5	Yönetmen	D5

Tablo 17’de Dört x 4’lü çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ve yer aldıkları bölümlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakter “oyuncu” olarak, erkek karakter ise “yönetmen” olarak nitelendirildiği görülmektedir.

Tablo 18. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler

Cinsiyet			
Kadın		Erkek	
Meslek	Bölüm Kodu	Meslek	Bölüm Kodu
Öğretmen	E1	Manav	E3

Tablo 18’de Elif ve Arkadaşları çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ve yer aldıkları bölümlere ve ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakter için “öğretmenlik” mesleği tercih edilirken, erkek karakterin “manav” olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler

Cinsiyet			
Kadın		Erkek	
Meslek	Bölüm Kodu	Meslek	Bölüm Kodu
		Bakkal	R5, R7
		Köfte ustası	R6

Tablo 19’da Rafadan Tayfa çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ve yer aldıkları bölümlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterlerin mesleki bilgileri hakkında bilgi sunulmazken, erkek karakterler “bakkal ve köfte ustası” olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 20. Elif’in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler

Cinsiyet			
Kadın		Erkek	
Meslek	Bölüm Kodu	Meslek	Bölüm Kodu
		Manav	ED1, ED2, ED3, ED4, ED5, ED6, ED7

Tablo 20’de Elif’in düşleri çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ve yer aldıkları bölümlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterlerin mesleki bilgileri hakkında bilgi sunulmazken, erkek karakter için “manav” tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 21. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler

Cinsiyet			
Kadın		Erkek	
Meslek	Bölüm Kodu	Meslek	Bölüm Kodu
Doktor	KO3		

Tablo 21’de Kardeşim Ozi çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ve yer aldıkları bölümlerin kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakter için “doktor” mesleği tercih edilirken, erkek karakterin mesleki bilgileri hakkında bilgi sunulmadığı görülmektedir.

Tablo 22. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerine ve Yer Aldıkları Bölümlere İlişkin Bilgiler

Cinsiyet			
Kadın		Erkek	
Meslek	Bölüm Kodu	Meslek	Bölüm Kodu
		Ayakkabıcı	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7
		Doktor	A2

Tablo 22’de Aslan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ve yer aldıkları bölümlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterler hiçbir meslek grubunda yer almazken, erkek karakterlerin “ayakkabıcı ve doktor” meslek gruplarıyla tasvir edildiği görülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bölümde, dördüncü alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4’lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif’in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetlerin dağılımı nasıldır?” ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 23. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetler, Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Faaliyetler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Ev İçinde Yaptıkları Faaliyetler	Yemek yapımı	K1, K2	K2
Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetler	Odun toplama	K1	
	Bahçe Ekme/Biçme	K1, K6	K1, K6
	Kuyudan su çekme	K1	
	Yemek Yapımı	K2	K2
	Balık tutma	K3	K3
	Bebek Bakımı	K3	
	Helikopter kullanma		K3
	Araba kullanma		K4

Tablo 23’te Keloğlan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetler ve faaliyetlerin gerçekleştiği bölümlerin kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmdeki ev içinde yapılan faaliyetlerden kadın karakterlerin iki farklı bölümde, erkek karakterlerin ise sadece bir bölümde “yemek yapımı” faaliyetinde bulunduğu görülmüştür. Ev içinde yapılan faaliyetler gibi ev dışında yapılan faaliyetlerde de çoğunlukla kadın ve erkek karakterler birlikte görev almıştır. Fakat “odun toplama ve araç kullanımında” sadece erkek karakterlerin faaliyette bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 24. Dört x 4’lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Faaliyetler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Ev İçinde Yaptıkları Faaliyetler	Ders Çalışmak	D1	
	Sofra kurma	D1	
	Örgü örme	D1	
	Yemek yapma	D2	
	Sofra toplama	D2	
	Bilgisayar oynamak		D1, D4
	Gazete okumak		D1, D2, D7
	Dikiş	D4	
Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetler	Kazı	D2	D2
	Duvar Boyamak	D7	D7
	Çadır kurmak	D4	D4
	Ağaç kesmek		D4

Tablo 24’te Dört x 4’lü çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetler ve faaliyetlerin gerçekleştiği bölümlerin kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmdeki kadın karakterlerin ev içerisinde “ders çalışma, sofraya kurma, yemek yapma ve sofraya toplama” gibi faaliyetlerde bulunduğu, erkek karakterlerin ise üç farklı bölümde gazete okuduğu, iki farklı bölümde ise bilgisayar oyunu oynadığı görülmektedir.

Tablo 25. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Faaliyetler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Ev İçinde Yaptıkları Faaliyetler	Boyama yapmak	E1	E1
	Kurabiye yapmak	E2	E2
Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetler	Kediye mama vermek	E1	
	Kümeden yumurta almak	E2	E2
	Çocukları okula götürmek	E1, E3, E4	
	Ağaç ev yapımı	E6	E6

Tablo 25’te Elif ve Arkadaşları çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetlere ve faaliyetlerin gerçekleştiği bölümlerin kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmdeki kadın ve erkek karakterlerin ev içerisindeki görevleri ortak yürüttüğü görülmektedir. Ev dışında yapılan faaliyetlerden ise “çocukları okula götürme” faaliyetinin kadın karakterler tarafından yapıldığı görülmektedir.

Tablo 26. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Faaliyetler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Ev İçinde	Yemek yapımı	B4	
Yaptıkları	İçecek servisi		R5
Faaliyetler	Köpeğe su vermek		R5
	Yemek yapımı		R6
Ev Dışında	Parkta oynamak	R2	R1, R2
Yaptıkları	Çamaşır toplamak	R2	
Faaliyetler	Sokak hayvanlarına su vermek		R5
	Market alışverişi		R6
	Kitap okuma		R7
	Bisiklet sürmek		R7

Tablo 26’da Rafadan Tayfa çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetler ve faaliyetlerin gerçekleştiği bölümlerin kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmdeki sadece erkek karakterlerin ev içerisinde “içecek servisi ve yemek yapımı” gibi faaliyetlerde bulunduğu görülmektedir. Ev dışındaki faaliyetlerden kadın karakterin “çamaşır toplama” faaliyetinde, farklı bir bölümde de erkek karakterin “market alışverişi” faaliyetinde bulunduğu görülmektedir.

Tablo 27. Elif’in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Faaliyetler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Ev İçinde	Oda düzenleme	ED2	
Yaptıkları	Yatak toplama	ED2	
Faaliyetler	Kitap okuma		ED2
	Yemek hazırlama	ED2, ED3	ED2
	Sofra hazırlama	ED2, ED3,	
	İçecek hazırlama	ED4	
	Resim yapmak	ED2, ED7	
Ev Dışında	İşe gitmek		ED2
Yaptıkları	Bisiklet sürmek	ED5	ED5
Faaliyetler	Kurabiye satmak	ED5	
	Meyve suyu satmak		ED5

Tablo 27’de Elif’in Düşleri çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetler ve faaliyetlerin gerçekleştiği bölümlerin kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde ev içerisindeki “oda düzenleme, yatak toplama,

sofra ve içecek hazırlama” faaliyetleri sadece kadın karakterler tarafından gerçekleştirilmiştir. Kadın karakterlerin iki farklı bölümde “yemek yapımı” faaliyetini gerçekleştirdiği görülürken, “yemek yapım” faaliyeti erkek karakterler için sadece bir bölümde gerçekleştirilmiştir. Karakterlerin ev dışında yaptıkları faaliyetlerden “işe gitme” faaliyetini, sadece erkek karakterin yaptığı tespit edilmiştir.

Tablo 28 *Tablo 28. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölümlerin Kodlarına İlişkin Bilgiler*

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Faaliyetler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Ev İçinde Yaptıkları Faaliyetler	Satranç oynamak		KO1
	Yemek yapmak	KO1, KO2, KO4, KO5, KO7	
	Resim yapmak	KO2	KO2
	Hesap yapmak		KO3
	Evi süslemek	KO3	KO3
	Kitap okumak	KO4	
Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetler	Günlük yazmak	KO6	
	Egzersiz yapmak		KO2, KO5
	İşe gitmek		KO3, KO5
	Çocuğu okula götürmek		KO5, KO7
	Bahçe temizliği		KO5
	Mangal yapmak		KO5
	Barınak tamiri		KO6
	Kamp kurmak	KO7	KO7

Tablo 28’de Kardeşim Ozi çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetlere ve faaliyetlerin gerçekleştiği bölümlerin kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmdeki ev içerisinde “yemek yapımı” faaliyetinin 5 farklı bölümde sadece kadın karakter tarafından yapıldığı görülmektedir. Ev dışında, “mangal yapmak, barınak tamiri, egzersiz yapma” gibi faaliyetlerin erkek karakterler tarafından yapıldığı görülmektedir. Ev içerisinde kadın karakterlerin, ev dışarısında ise erkek karakterlerin daha çok faaliyette bulunduğu görülmektedir.

Tablo 29. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Ev İçinde ve Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere ve Faaliyetlerin Gerçekleştiği Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Faaliyetler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Ev İçinde Yaptıkları Faaliyetler	Temizlik	A2, A4	A4
	Kitap okumak	A4	
	Yemek yapmak	A5, A6	
	Sofra toplama	A6	A6
	Diş fırçalamak		A6
Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetler	Kamp kurmak	A1	A2
	Dikiş dikmek		A2
	Bisiklet sürmek	A2	A2
	Müzik aleti çalmak	A5	A5
	İşe gitmek		A5
	Sandalye tamiri		A6
	Kulübe boyamak		A7

Tablo 29’da Aslan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetler ve faaliyetlerin gerçekleştiği bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmdeki ev içerisinde “yemek yapma ve temizlik” faaliyetlerinin kadın karakterler tarafından iki farklı bölümde gerçekleştiği görülmektedir. Ev dışında ise “işe gitme, tamir ve boyama” faaliyetlerinin sadece erkek karakterler tarafından gerçekleştiği görülmektedir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bölümde, beşinci alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4’lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif’in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin kişilik özellikleri nasıldır?” ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 30. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Özellikler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Olumlu	Yardımsever	K2, K3, K4	K1, K3, K4, K5, K7
	Bilgili	K7	K1, K3, K7
	Çalışkan		K1, K7
	Akıllı		K1, K5, K7
	Dürüst	K2	K2
	Başarılı	K2, K6	K6
	Cesur	K3	K3
	Güçlü		K5, K6
	Sözünü tutan		K5
	Komik		K1
Olumsuz	Rekabetçi	K2, K6	K2, K6
	Korkak	K7	K1, K3, K5, K7
	Mahcup		K1, K3
	Kaygılı	K3, K7	K1, K3, K7
	Tedirgin	K3, K7	K1, K7
	Çaresiz	K3	
	Kişisel eşyalara saygı duymayan		K3, K5
	Hilekâr		K2, K3
	Yaramaz		K7
	Agresif	K1	K1, K5, K7
	Tehditkâr	K1	K5
	Kötü	K1, K6, K7	K1, K3, K6, K7
	Kızgın	K1	K1
	Huysuz		K1, K3, K5, K6, K7
	Sinirli	K1	K1, K3, K5, K6, K7

Tablo 30’da Keloğlan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ve özelliklerin yer aldığı bölüm kodları ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde karakterlerin kişilik özelliklerinin çeşitliliği bakımından erkek karakterlerin ön planda olduğu görülmektedir. Kadın karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı beş olarak görülürken, erkek karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı 10 olarak görülmektedir. Erkek karakterler çoğunlukla “yardımsever, huysuz ve sinirli” olarak tasvir edilmiştir. Kadın karakterlerin kişilik özellikleri çoğunlukla “yardımsever ve kötü” olarak tasvir edilmiştir. Bu tezatlık her iki cinsiyette de iyi- kötü karakterlerin bulunmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 31. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Özellikler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Olumlu	Yardımsever	D1	D1, D4, D7
	Çalışkan	D1	D1
	Akıllı	D7	D3
	Araştırmacı	D2, D5, D6	D2, D5, D6
	Fedakâr		D3
	Cesur	D1	
	Destekleyici	D1, D7	D1, D7
Olumsuz	Rekabetçi	D1	D1, D7
	Korkak	D3, D4	D3, D4
	Mahcup		D1
	Kaygılı		D1
	Tedirgin	D3	D3
	Hilekâr		D7
	Kötü	D1	D1, D4
	Sinirli	D3	

Tablo 31’de Dört x 4’lü çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ve özelliklerin yer aldığı bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kadın karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı altı olarak görülürken, erkek karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı da altı olarak görülmektedir. Olumsuz kişilik özelliklerinin sayısı erkek karakterde daha fazla olduğu görülmektedir. Çizgi filmin incelenen bölümlerinde kadın karakterlerde “araştırmacı” kişilik özellikleri üç farklı bölümde gözlenirken, erkek karakterlerde üç farklı bölümde “yardımsever ve araştırmacı” kişilik özellikleri gözlenmiştir.

Tablo 32. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Özellikler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Olumlu	Yardımsever	E1, E5, E6	E1, E5, E6
	Paylaşımçı	E5	E5
	Arkadaş canlısı	E5, E6, E7	E5, E6, E7
	İşbirlikçi	E2, E6, E7	E2, E6, E7
	Sevecen	E1, E5	E1, E5
	Komik	E2	E2
Olumsuz	Rekabetçi	E4	E4
	Öfkeli	E4	E4

Tablo 32’de Elif ve arkadaşları çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ve özelliklerin yer aldığı bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmin incelenen bölümlerinde karakterlerin kişilik özellikleri cinsiyete göre değişmeyip, homojen bir şekilde tasvir edildiği görülmektedir. Kadın karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı altı olarak görülürken erkek karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı da altı olarak görülmektedir.

Tablo 33. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Özellikler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Olumlu	Yardımsever	R4, R5	R4, R5, R6
	Bilgili	R2	R5, R7
	Akıllı	R2, R4	R4, R7
	Planlayıcı	R2	R2, R4, R7
	Nazik	R2, R5	R5
	İşbirlikçi	R2	R1, R2, R7
	Kurallara uyan	R2	R1, R2
	Komik		R2, R7
	Meraklı		R7
Olumsuz	Rekabetçi		R1

Tablo 33’te Rafadan Tayfa çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ve özelliklerin yer aldığı bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmin incelenen bölümlerinde erkek karakterlerin kişilik özelliklerinin daha çeşitli olduğu görülmektedir. Kadın karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı yedi olarak görülürken, erkek karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı dokuz olarak

görülmektedir. Erkek karakterlerin “komik, rekabetçi, meraklı” olarak tasvir edildiği, kadın karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir.

Tablo 34. Elif’in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Özellikler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Olumlu	Yardımsaver	ED2, ED3,	
	Sorumluluk sahibi	ED2, ED5	ED2, ED5
	Sözünü tutan	ED3,	
	Hayalperest	ED1, ED2, ED3, ED4, ED5,	
		ED6, ED7	
	Meraklı	ED1, ED2, ED3, ED4, ED5,	
		ED6, ED7	
	Komik	ED1, ED2	

Tablo 34’te Elif’in Düşleri çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ve özelliklerin yer aldığı bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmin incelenen bölümlerinde kadın karakterlerin kişilik özelliklerinin daha çeşitli olduğu görülmektedir. Kadın karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı altı olarak görülürken, erkek karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı bir olarak görülmektedir. Kadın karakterlerin “yardımsaver, sözünü tutan, hayalperest, meraklı, komik” olarak tasvir edildiği, erkek karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir.

Tablo 35. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Özellikler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Olumlu	Yardımsaver	KO4, KO5	KO3, KO4
	Bilgili	KO5	
	Çalışkan	KO1, KO6	
	Akıllı		KO5
	Öğretici	KO2, KO4, KO5, KO6, KO7	KO5, KO6
	Eğlenceli	KO3, KO7	KO3, KO7
	Tesvik eden	KO1	KO2, KO5, KO6
	Mutlu etmeyi seven	KO3, KO7	KO3
	Komik		KO5
Olumsuz	Korkak		KO5
	İnatçı		KO2

Tablo 35’te Kardeşim Ozi çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin kişilik özellikleri ve özelliklerin yer aldığı bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmin incelenen bölümlerinde kadın karakterlerin “bilgili ve çalışkan” olarak tasvir edildiği, erkek karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir. Ayrıca incelenen çizgi filmlerde erkek karakterlerin “komik, korkak ve akıllı” kişilik özellikleri ile nitelendirildiği görülürken, kadın karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir. Kadın karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı yedi olarak görülürken, erkek karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı da yedi olup kadın karakterlerin olumsuz özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir.

Tablo 36. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Karakterlerin Kişilik Özelliklerine ve Özelliklerin Yer Aldığı Bölüm Kodlarına İlişkin Bilgiler

		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Özellikler		Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Olumlu	Yardımsaver	A2	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7
	Bilgili		A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7
	İşbirlikçi	A1, A4, A5, A7	A1, A4
	Kibar	A2	A3
	Meraklı	A4	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7
	Hayalperest		A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7

Tablo 36’da Aslan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek karakterlerin kişilik özellikleri ve özelliklerin yer aldığı bölüm kodlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmin incelenen bölümlerinde erkek karakterlerin kişilik özelliklerinin daha çeşitliliği olduğu, kadın karakterlerinin bu anlamda daha geri planda kaldığı görülmektedir. Kadın karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı dört olarak görülürken, erkek karakterlerin farklı olumlu kişilik özelliklerinin sayısı altı olarak görülmektedir. Erkek karakterlerin “bilgili, hayalperest” kişilik özellikleri ile nitelendirildiği görülürken, kadın karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bölümde, altıncı alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin oynadıkları oyunlar nelerdir?” ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 37. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler

Oyunlar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Çuval yarışı	K6	
Denge oyunu	K6	K6
Halat çekme		K6
İpe tırmanma yarışı		K6
Küfede domates yarışı		K6

Tablo 37’de Keloğlan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyunlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde “çuval yarışı oyununun sadece kadın karakterler tarafından oynandığı görülmektedir. “Halat çekme, iple tırmanma ve küfede domates yarışı” oyunlarının, sadece erkek karakterler tarafından oynandığı görülmektedir. “Çuval yarışı ve denge oyununun” ise her iki cinsiyetteki karakterler tarafından oynandığı görülmektedir.

Tablo 38. Dört x 4’lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler

Oyunlar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Basketbol	D1	D1, D7
Saklambaç	D1	D1
Bisiklet yarışı	D1	D1
Soğuk-sıcak oyunu	D2	D2
Misket oyunu	D3	D3
Kulaktan kulağa	D4	D4
Topaç Çevirme	D5	D5
Gölge ebesi	D6	D6
Taş- Kâğıt- Makas		D7

Tablo 38’de Dört x 4’lü çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyunlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde çocuk karakterlerin oynadıkları oyunların cinsiyet açısından farklılaşmadığı, çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterlerin aynı oyunları oynadıkları görülmektedir. Tablodan anlaşılabacağı üzere “taş-kâğıt- makas” oyununun sadece erkek çocuk karakterler tarafından oynandığı görülmektedir.

Tablo 39. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler

Oyunlar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Kedi-fare oyunu	E1	E1
Yakalama	E4	E4
Scooter yarışı	E4	E4
Tahterevalli	E5	E5
Basketbol	E6	E6
Futbol	E6	
Kamp oyunu	E7	E7

Tablo 39’da Elif ve Arkadaşları çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyunlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde bulunan oyunların çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterler tarafından birlikte oynandığı, oyun tercihlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 40. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler

Oyunlar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Basketbol		R1
Bayrak kapmaca	R2	R2
Tahterevalli		R2
Dama oyunu		R4

Tablo 40’ta Rafadan Tayfa çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyunlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde erkek çocuk karakterlerin kadın çocuk karakterlerine göre daha çok oyun oynadığı görülmektedir. “Bayrak kapmaca” oyununun her iki cinsiyet tarafından oynandığı görülmektedir.

Tablo 41. Elif’in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler

Oyunlar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Saklambaç	ED5	

Tablo 41’de Elif’in Düşleri çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyunlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Tablodan anlaşılabacağı üzere “saklambaç” oyunu sadece kadın çocuk karakterler tarafından oynanmıştır.

Tablo 42. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler

Oyunlar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Körebe		KO1
Bardak oyunu	KO2	KO2
Uykucu horoz oyunu	KO2	KO2
Baloncu amca oyunu	KO2	KO2
Hayvanı tahmin et	KO2	KO2
Parkta oynamak	KO2	KO2, KO5, KO6
Salıncakta sallanmak	KO3	KO3
Deve- cüce	KO4	KO4
Ekle- hatırla oyunu	KO4	KO4
Sıcak- soğuk oyunu	KO6	KO6

Tablo 42’de Kardeşim Ozi çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyunlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde bulunan oyunların çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterler tarafından birlikte oynandığı, oyun tercihlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 43. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyunlara İlişkin Bilgiler

Oyunlar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Seksek	A3	A3
Elma düşürmeme yarışı		A6

Tablo 43’te Aslan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyunlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. İncelenen bölümlerde karakterlerin oynadığı oyun sayısı azdır. “Elma düşürmeme yarışı” sadece erkek çocuk karakterler tarafından oynandığı görülmektedir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bölümde, yedinci alt problem olan “Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkeklerin oynadıkları oyuncaklar nelerdir?” ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 44. Keloğlan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler

İzlenen Keloğlan çizgi film bölümlerinden herhangi birinde karakterlerin oyuncakla oynadığı görülmemektedir.

Tablo 45. Dört x 4'lü Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler

Oyuncaklar	Cinsiyet	
	Kadın Bölüm Kodu	Erkek Bölüm Kodu
Basketbol topu		D1, D7
Bilgisayar		D1, D2
Misket	D3, D7	D3, D7
Dal parçasından sembolik oyuncak		D4
Frizbi	D4	D4
Topaç	D5	D5

Tablo 45'te Dört x 4'lü çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyuncaklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde çoğunlukla oyuncakların her iki cinsiyet tarafından kullanıldığı görülmektedir. Sadece “basket topu ve bilgisayar” erkek çocuk karakterler tarafından kullanıldığı, bu oyuncakların kadın çocuk karakterler tarafından kullanılmadığı görülmektedir.

Tablo 46. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler

	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
Oyuncaklar	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Oyuncak araba	E5	E2, E5
Oyuncak mutfak eşyaları	E2	E2
Oyun hamuru	E2	E2
Oyuncak bebek	E2, E5	
Oyuncak ayı	E3	
Uzak mekiği	E3	
Lego	E5	E5
Top	E6, E7	E5, E6

Tablo 46’da Elif ve Arkadaşları çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyuncaklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmde bulunan oyuncakların çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterler tarafından birlikte oynandığı, karakterlerin oyuncak tercihlerinin cinsiyete göre çoğunlukla farklılaşmadığı görülmektedir. Yalnızca “Oyuncak bebek ve oyuncak ayı” ile kadın çocuk karakterlerin oynadığı, erkek çocuk karakterlerin oynamadığı görülmektedir.

Tablo 47. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler

	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
Oyuncaklar	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Basketbol topu		R1
Sembolik müzik aletleri		R3

Tablo 47’de Rafadan Tayfa çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyuncaklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. İncelenen bölümlerde sadece erkek çocuk karakterlerin oyuncakla oynadığı görülmektedir.

Tablo 48. Elif’in Düşleri Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler

	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
Oyuncaklar	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Oyuncak ayı	ED2	

Tablo 48’de Keloğlan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyuncaklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. İncelenen bölümlerde erkek çocuk karakterlerin oyuncakla oynadığı görülmemiştir. “Oyuncak ayı” ile sadece kadın çocuk karakterin oynadığı görülmektedir.

Tablo 49. Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler

Oyuncaklar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Tahta Lego		KO6
Oyun hamuru		KO6

Tablo 49’da Kardeşim Ozi çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyuncaklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. İncelenen bölümlerde oyuncakların sadece erkek çocuk karakterler tarafından oynandığı görülmektedir.

Tablo 50. Aslan Çizgi Filminde Bulunan Kadın ve Erkek Çocuk Karakterlerin Oynadıkları Oyuncaklara İlişkin Bilgiler

Oyuncaklar	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	Bölüm Kodu	Bölüm Kodu
Tekerlekli oyuncak		A3
Kâğıttan uçak	A4	A4
Kaykay		A6
Hacıyatmaz Zürafa	A6	A6
oyuncağı		
Oyuncak kamyonet		A7

Tablo 50’de Aslan çizgi filminde bulunan kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyuncaklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. İncelenen bölümlerde kadın çocuk karakterlerin erkek çocuk karakterlere göre oynadığı daha az oyuncakla oynadığı görülmektedir. “Kaykay, kamyonet ve tekerlekli oyuncak” ile sadece erkek çocuk karakterlerin oynandığı görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Beşinci bölüm başlığı altında, araştırmanın tartışma bölümüne yer verilmiştir. Bölümde araştırma kapsamındaki bulgular ile diğer ilgili araştırmalar karşılaştırılıp yorumlanmıştır.

TARTIŞMA

Çocuklara yönelik kitle iletişim araçlarının sıklıkla, katı ve geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini tasvir ettiği, birçok araştırma kapsamında incelenmiştir (Doğutaş, 2021; Seitz, Lenhart ve Rübsam, 2020; Walsh ve Leaper, 2020; Hamlen ve Imbesi, 2020; Coyne vd. 2016; Gerding ve Signorielli, 2014; Huesmann ve Taylor, 2006). Çalışmada erken çocukluk dönemine yönelik çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi hedeflenmiştir. Medyanın, çocukların cinsiyet rolleri hakkında ortaya çıkan inançları dahil olmak üzere, çocukların dünyayı anlamlandırmaları üzerine etkisi yadsınamaz bir gerçektir (Walsh ve Leaper, 2020: 343). Televizyon, çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine büyük katkı sağladığı için, en etkili ve güçlü medya organlarından biri olarak kabul edilmektedir (Zaheen, Manzoor ve Safdar, 2020: 460). Televizyonda yayımlanan çocuk programları, genç izleyicilere, toplumsal cinsiyete ilişkin kalıplaşmış beklentileri destekleyen veya bunlara karşı koyabilecek davranışları içeren, bireysel özellikler sergileyen karakterler sunmaktadır (Hentges ve Case, 2013: 319). Sosyal gelişimlerinin ilk yıllarında bulunan ve her türlü etkiye açık olan çocuklar, savunmasız bir şekilde çocuk programlarının izleyici kitlesini oluşturmaktadır. Çevrelerinden model almaya başlayan çocuklar, programlardaki karakterlerden taklit yoluyla davranış kalıpları kazanmakta, rol-model olma bakımından özdeşim kurmaktadır. Çocuk programlarından biri olan çizgi filmler, çocukların sosyal ve davranışsal gelişimini önemli derecede etkilemektedir (Yakar ve Yazar, 2021: 1567). Erken çocukluk dönemi, çocukların çevrelerine ilişkin olumsuz ve basmakalıp bir anlayış geliştirmek için verimli bir zemindir (Laskar, 2021:213).

Araştırmanın bu bölümünde erken çocukluk dönemine yönelik olan çizgi filmlerden elde edilen bulgular, araştırmaya temel oluşturan konular bağlamında tartışılmış ve yorumlanmıştır. Çizgi filmlerin İncelenen yedi bölümüne ait çözümlemeler aşağıdaki özet tablo ile belirtilmiştir.

Tablo 51. Araştırmanın Özeti

	Keloğlan		Dörtx4'lü		Elif ve Arkadaşları		Rafadan Tayfa		Elif'in Düşleri		Kardeşim Ozi		Aslan	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)	(f)
Cinsiyet	10	15	4	8	9	5	3	8	3	4	2	3	2	3
Meslek	2	4	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	2
Ev içi Yapılan Faaliyet	1	1	6	2	2	2	1	3	6	2	6	4	4	3
Ev Dışı Yapılan Faaliyet	6	5	3	4	4	2	2	5	2	3	1	7	3	7
Olumlu Kişilik	5	10	6	6	6	6	7	9	6	1	7	7	4	6
Olumsuz Kişilik	10	14	5	7	2	2	0	1	0	0	0	2	0	0
Oyun	2	4	8	9	7	6	1	4	1	0	9	10	1	2
Oyuncak	0	0	3	6	8	5	0	2	1	0	0	2	2	5

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu'ndan elde edilen sonuçlara göre, incelenen çizgi filmlerin toplum yapısını yansıttığı, karakterlerin belirli toplumsal rolleri benimsediği, davranış, renk seçimi, günlük hayattaki görev ve kıyafetlerinin çeşitli mesajlar ilettiği bulgularla desteklenmektedir. Tablo 51'de karakter tasvirleri sayısal olarak özet şeklinde sunulmuştur. Elde edilen bulgulara göre; 'Keloğlan, Dört x 4'lü, Elif ve Arkadaşları, Rafadan Tayfa, Elif'in Düşleri, Kardeşim Ozi ve Aslan' adlı çizgi filmlerin Türk kültürünü yansıttığı ve birçok açıdan basmakalıp tasvirleri barındırdığı görülmektedir. Akbay (2019: 43)'a göre çocuklara yönelik olan çizgi filmlerin eğitici-öğretici ve yönlendirici yönü büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle basmakalıp ifadelerin ne mesajlar ilettiği çok önemlidir. Baker ve Raney (2007: 26)'e göre ise televizyon programlarında basmakalıp tasvirlerin kullanılması bir zorunluluktur. Anlatılanların kısa sürede aktarılabilmesi için izleyicilere karakterleri ve oynadıkları rolleri anlamaları için kısa yollar verilmelidir. Bununla birlikte özellikle kavram yanılgılarına dayalı olan standartlaştırılmış imajlar veya genellemeler gibi kalıp yargılar, çocuklar için sorun teşkil etmektedir. Çünkü davranış gelişiminin kavram çerçevesi erken çocukluk döneminde şekil almaktadır.

İncelenen çizgi filmlerin çoğunluğunda erkek karakter sayısının kadın karakter sayısından fazla olduğu görülmektedir. Özellikle "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde ana karakterlerin tümünün erkek olması göze çarpmaktadır. Ayrıca karakterlerin tümü

incelendiğinde söz konusu çizgi filmde bulunan kadın karakter sayısı erkek karakter sayısından azdır. Aynı şekilde, Walsh ve Leaper (2020: 343)'ın da çalışmasında toplumsal cinsiyet temsillerinin bulunduğu otuz dört televizyon çocuk programı incelenmiş, erkek karakterlerin sayısının kadın karakterlerin sayısından fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaşamda, kadın ve erkek toplumsal hayatta eşit olarak var olmaktadır. Bu nedenle, çocuklara yönelik olan medya unsurlarında eşit sayıda var olmaları beklenmektedir (Şekil 1).



Şekil 1. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Köfte Tarifi bölümü

Keloğlan masalları çizgi filminde "iyi- kötü" karakter ayrımı kesin çizgilerle görülmektedir (Uçan, 2018: 1141). Karakterlerin yüz ifadelerinden, isimlerinden ve ses tonlarından bile bu ayrım kolaylıkla yapılabilmektedir. "İyi" karakterler yumuşak bir ses tonuyla konuşurken kötü karakterler genellikle sert bir ses tonuyla konuşmaktadır. Ayrıca "kötü" karakterlerin isimleri "Huysuz, Cadı ve Kara Vezir" olarak görülmektedir. Ayrıca karakterlerin isimlerinden bile iyi veya kötü ayrımı rahatlıkla yapılmaktadır. İyi veya kötü karakterler tek bir cinsiyet grubunda toplanmaksızın her iki cinsiyette de tasvir edilmiştir. Habib ve Soliman (2015: 256)'e göre çizgi film, iki ucu keskin bir silah gibi tehlikeli olabilen fakat aynı zamanda yararlı olabilen güçlü bir araçtır. Çocuğun zihnini toplum ve çevresi hakkında olumlu düşünmeye yönlendirmek ve doğru canlandırmaları yapmak için iyi işler yapan karakterler olumlu bir şekilde kullanılmalıdır (Şekil 2, Şekil 3).



Şekil 2. Keloğlan çizgi filmi, Korkuluk bölümü

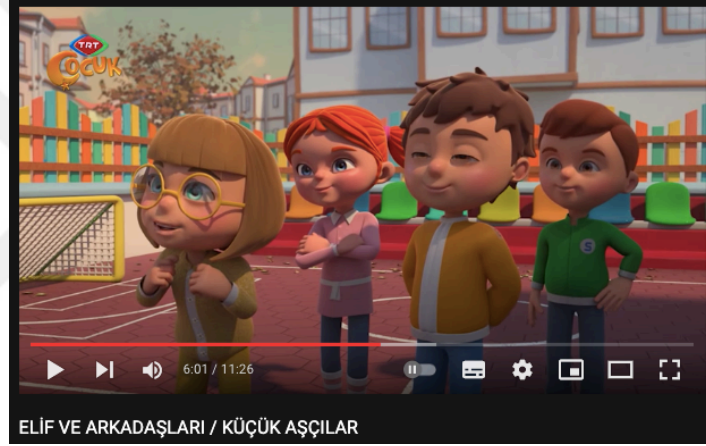
Şekil 3. Keloğlan çizgi filmi, Korkuluk bölümü

Çizgi filmler ile çocukların hayal dünyası arasında güçlü bir bağ vardır ve çizgi filmlerin kültürleyici işlevi çok önemlidir (Akbaş, 2019: 43). İncelenen çizgi filmlerden biri olan Keloğlan çizgi filminde kültürel öğelerin ön planda olduğu saptanmıştır. Çetiner ve Asutay (2021: 1-2)'e göre Keloğlan masalları Türk toplumunun gelenek ve göreneklerini yansıtan bir Türk mitolojisidir. Keloğlan çizgi filmi Keloğlan masallarından yola çıkılarak yapılmıştır. Bu bağlamda, Keloğlan masallarının kültürel özellikler taşıdığı diğer araştırmalarda göze çarpmaktadır. Keloğlan karakterinin annesine "Ana" diye seslenmesi, çizgi filmde birçok karakterin şalvar giymesi, karakterlerin aksesuar olarak kuşak tercih etmesi, kadın karakterlerin çoğunlukla eşarp kullanması vb. yollarla Türk kültürü yoğun bir şekilde tasvir edilmektedir. Benzer bir şekilde Akbaş (2019: 43)'ın yapmış olduğu çalışmada, "Pepee" adlı çizgi filmde kültürel öğelere yer verilmiştir. Bu bağlamda çizgi filmlerin, kültürün nesilden nesile aktarılmasında etkin bir rol oynadığı söylenebilir.

"Elif'in düşleri", "Dört x 4'lü" ve "Elif ve arkadaşları" çizgi filmlerinde kadın ve erkek karakterler tarafından tercih edilen renk seçimlerinde belirgin bir şekilde farklılık görülmektedir. Kadın karakterlerin odalarında ve kıyafetlerinde çoğunlukla pembe ve mor renklerine ağırlık verilirken erkek karakterlerin odalarında ve kıyafetlerinde pembe ve mor renklere rastlanılmamıştır. Uyar ve Genç (2017: 706) tarafından yapılan çalışmada da kadın karakterler tarafından tercih edilen renklerin pembe tonlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Böylece çocuklar, pembe ve mor renklerinin daha çok kadınlar tarafından tercih edileceği kalıp yargısına ulaşabilir (Şekil 4, Şekil 5).



Şekil 4. Dört x 4'lü çizgi filmi, 12. Bölüm



Şekil 5. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Küçük Aşçılar bölümü

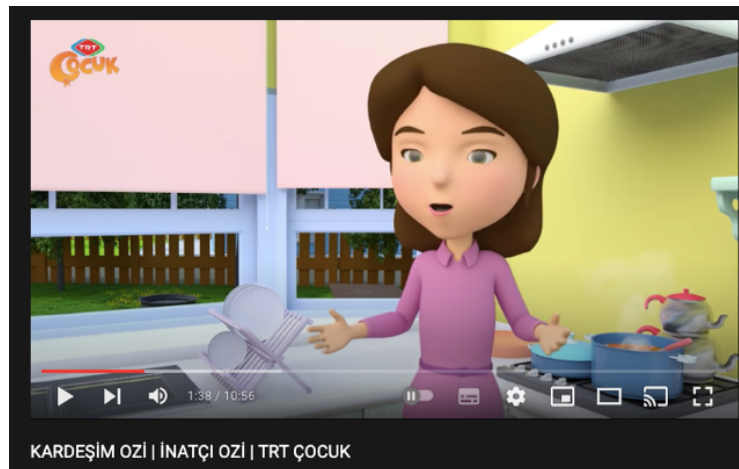
"Aslan", "Elif'in Düşleri" ve "Kardeşim Ozi" çizgi filmlerinde anne rolündeki kadın karakterlerin kıyafetlerinin pembe ve tonları olduğu görülmektedir. Anne rolündeki karakterler, kadın karakterlerin en belirgin olanıdır. En belirgin kadın karakter olan anne karakterlerinin, farklı çizgi filmlerde benzer şekilde pembe tonlarında kıyafetlerle betimlenmesi, çocukta kalıp yargılara yol açabilir (Şekil 6, Şekil 7, Şekil 8).



Şekil 6. Aslan çizgi filmi, Hacıyatmaz Diş Fırçası bölümü

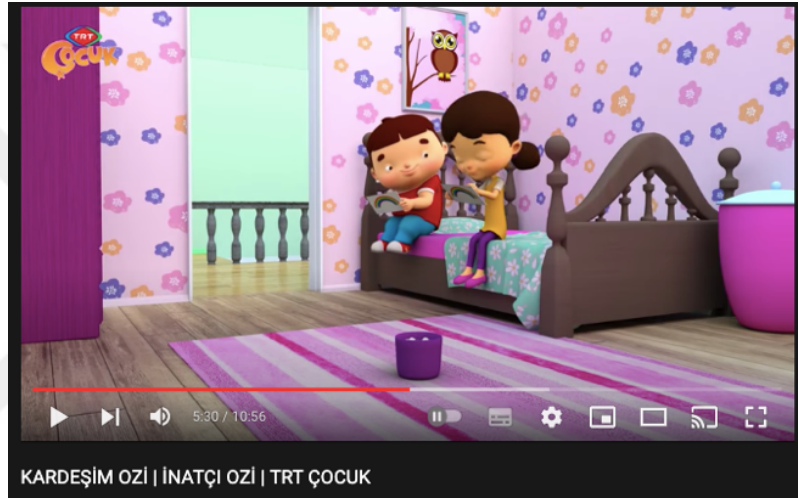


Şekil 7. Elif'in Düşleri çizgi filmi, C Vitamini Kaynağı bölümü



Şekil 8. Kardeşim Ozi çizgi filmi, İnatçı Ozi bölümü

Akören (2018: 128)'e göre karakterlerin tasviri, izleyiciler olan çocuklar tarafından kolay anlaşılması gerekmektedir. Dolayısıyla arka plan renklerinin karakterin renklerine uygun seçilmesi, karakterin hareketlerini daha anlamlı hale getirmektedir. Bu nedenle karakterlerin odalarının da karakterlerin kıyafetleriyle uyum içinde olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu bağlamda çocuklar, -çizgi film dışında- kendi evlerinde de kalıp yargılara maruz kalmaktadır. Ebeveynler, genellikle bebeklik döneminden başlayarak, kadın ve erkek çocuklarının odalarını cinsiyete dayalı kalıplaşmış öğelerle doldurmaktadır: Erkek karakterlerin odalarında genellikle spor malzemeleri, araçlar ve mavi renk bulunurken, kadın karakterlerin odalarında genellikle mücevherler, bebekler ve pembe renk bulunmaktadır (Auster ve Mansbach, 2012: 384) (Şekil 9, Şekil 10, Şekil 11).



Şekil 9. Kardeşim Ozi çizgi filmi, İnatçı Ozi bölümü

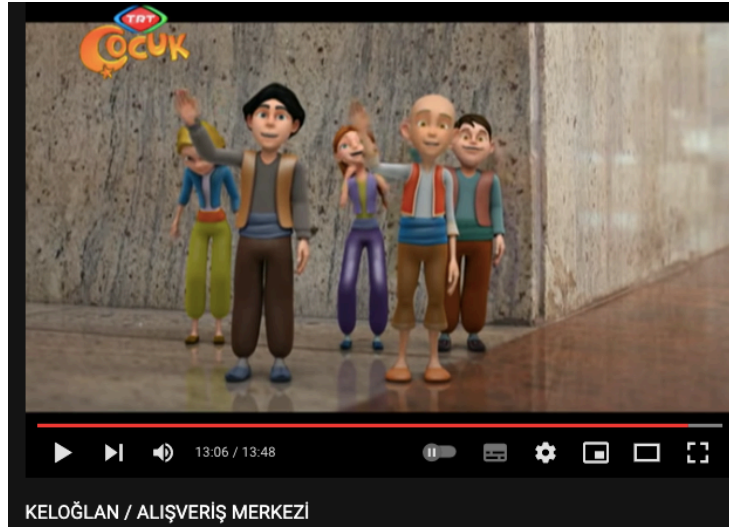


Şekil 10. Elif'in Düşleri çizgi filmi, Okul Üzüümü bölümü



Şekil 11. Dört x 4'lü çizgi filmi, 6. Bölüm

Keloğlan çizgi filminde kadın ve erkek karakterlerin kıyafetlerinde belirgin bir fark tespit edilmemiştir. Etek giymiş olan bazı kadın karakterler dışında genel olarak karakterlerin kıyafet olarak aynı tip pantolon veya şalvar ile tasvir edildiği gözlenmiştir. Şen ve Deniz (2019: 2560)'un yapmış olduğu çalışmada çizgi filmlerdeki kadın karakterlerin kıyafetleri pantolon ve şort olarak, erkek karakterlerin ise tümünün kıyafeti pantolon olarak tasvir edildiği görülmüştür (Şekil 12).



Şekil 12. Keloğlan çizgi filmi, Alishveriş Merkezi bölümü

"Keloğlan", "Kardeşim Ozi" ve "Elif'in Düşleri" çizgi filmlerinde ev içindeki işlerinin çoğunlukla kadınlar tarafından yapıldığı görülmektedir. Mutfak işleri çoğunlukla evin annesi rolünde olan kadın karakter tarafından yapılmaktadır. Pehlivan (2019: 25)'a göre televizyondaki kadın- erkek rolleri çocukların davranışlarını şekillendirmekte ve onların

dünyaya bakışlarını etkilemektedir. Duman ve Koçtürk (2021: 88)'e göre çizgi filmlerdeki kadın karakterlerin çoğunlukla evde ve mutfakta gösterilmesi çocuğun mutfak işlerinin annenin sorumluluğu altında olduğunu düşünmesine yol açmaktadır. Bu çizgi filmleri izleyen çocuklar gelecek yaşamında mutfak işlerinin kadına ait olduğu düşüncesine kapılmaktadır. Dolayısıyla mutfak işlerinin sadece kadın karakterler tarafından yapılması çizgi filmlerin izleyicisi olarak kabul edilen çocuklar için etkisi büyük olan bir kalıp yargıdır (Şekil 13, Şekil 14).



Şekil 13. Elif'in Düşleri çizgi filmi, Bayram bölümü



Şekil 14. Kardeşim Ozi çizgi filmi, İnatçı Ozi bölümü

İncelenen çizgi filmlerde mutfakta baba rolündeki karakter görülmektedir. Fakat bu görüntü çoğunlukla sofrada yemek bekleme veya kitap/gazete okumak şeklinde meydana gelmektedir. Baba rolündeki karakterin mutfak işlerine dahil olması sadece "Elif'in Düşleri" adlı çizgi filmde baba karakterinin anne rolündeki karaktere yardım etmesi şeklinde görülmektedir. Benzer şekilde, Uyar ve Genç (2017: 703) tarafından yapılan çalışmada

incelenen çizgi filmin tanıtım görüntülerinde dahi anne rolündeki karakterinin mutfakta görüldüğü ve baba rolündeki karakterlerin mutfakta görülmesinin kadın karakterlere göre daha az olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Özkar ve Aytaş (2021: 55) yapılan çalışmada da analizler sonucu kadın karakterlerin daha çok mutfakta yemek yaparken görüldüğü tespit edilmiştir. Dolayısıyla çizgi filmlerde anne rolündeki kadın karakterlerin mutfak işleriyle ilgili olan görevleri bu şekilde yoğun bir kalıp yargı olarak tasvir edildiği söylenebilir (Şekil 15, Şekil 16).



Şekil 15. Elif'in Düşleri çizgi filmi, Okul Üzüümü bölümü



Şekil 16. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi Ablasıyla Okul Gezisinde bölümü

Erkek karakterlerin mutfak işine dahil olduğu "Keloğlan" çizgi filminin yemek yarışması bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde "Örgülü, Uzun ve Kara Vezir" yemek yarışması yapmaktadır. Yemek yarışmasını kadın karakter olan Örgülü kazanmaktadır (Şekil 17).



Şekil 17. Keloğlan çizgi filmi, Yemek Yarışması bölümü

"Dört x 4'lü" adlı çizgi filmde anne rolündeki kadın karakterin ev işlerinde yemek yapma, sofraya kurma, ev halkına hizmet etme gibi görevlerinin olduğu gözlenmiştir. Baba rolündeki karakterin ise ev işlerine yardım etmediği görülmektedir. Anne rolündeki karakter bu işleri yaparken baba rolündeki karakter salondaki koltukta veya sofrada gazete okumaktadır. Benzer bir şekilde, Duman ve Koçtürk (2021: 87) tarafından yapılan çalışmada anne rolündeki karakterin daha çok mutfakta yemek yaparken ve sofraya kurarken babanın gazete okurken görüldüğü tespit edilmiştir. Anne rolündeki karakterin mutfak işleriyle ilgilenirken babanın gazete okuyarak sofrada veya koltukta beklemesi bir kalıp yargı olarak karşımıza çıkmaktadır. Halbuki erkek karakterlerin de yaşam sorumlulukları adı altında olan bu görevleri yerine getirmesi beklenmekte ve çizgi filmlerde buna uygun tasvirlerin görülmesi gerekmektedir (Şekil 18, Şekil 19, Şekil 20).



Şekil 18. Dört x 4'lü çizgi filmi, 7. Bölüm

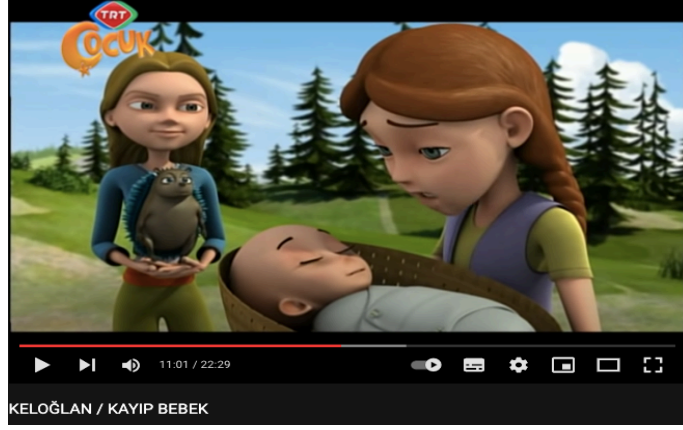


Şekil 19. Dört x 4'lü çizgi filmi, 6. Bölüm



Şekil 20. Dört x 4'lü çizgi filmi, 7. Bölüm

"Keloğlan" çizgi filminde bebek veya çocuk bakımı ile ilgili görevlerin büyük oranda kadın karakterler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Erkek karakterlerin bu görevlerde daha çok yardımcı ve geçici görevler üstlendiği görülmektedir. Benzer şekilde, Zaheen, Manzoor ve Safdar (2020: 466-467), 12 farklı çizgi filmi incelediği çalışmasında kadın çizgi filmlerin daha çok çocukları büyütmeyle meşgul karakterler olarak gösterildiği gözlenmiştir. Çocukların bakımının sorumluluğu ebeveynlerde eşit oranlarda bulunması gereken bir görevdir. Kadın ve erkek, cinsiyet gözetmeksizin bu görevleri yerine getirmelidir. Bu nedenle çizgi filmlerde çocuk bakım sorumluluğunun bir kalıp yargı şeklinde kadın karakterler tarafından sağlandığı söylenebilir (Şekil 21, Şekil 22, Şekil 23, Şekil 24).



Şekil 21. Keloğlan çizgi filmi, Kayıp Bebek bölümü

"Keloğlan", "Rafadan Tayfa" ve "Dört x 4'lü" çizgi filmlerinde sorumluluklardan bazılarını; sırasıyla kuyudan su çekme, çamaşır asma ve örgü örme işlerinin kadın karakterler tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. İncelenen bölümlerde erkek karakterlerin benzeri işler yaptığına rastlanılmamıştır.



Şekil 22. Keloğlan çizgi filmi, Korkuluk bölümü



Şekil 23. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Bayrak Kapmaca bölümü



Şekil 24. Dört x 4'lü çizgi filmi, 6. Bölüm

"Rafadan Tayfa" ve "Keloğlan" adlı çizgi filmlerde erkek karakterlerin bazı bölümlerinde cinsiyet kalıp yargıları dışında hareket ettiği ve kadın karakterler ile benzer görevler edindiği görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından yararlı olarak görülen tasvirler izleyici olan çocuklara, eşitlik adına olumlu bir bakış açısı kazandırdığı söylenebilir (Şekil 25, Şekil 26).

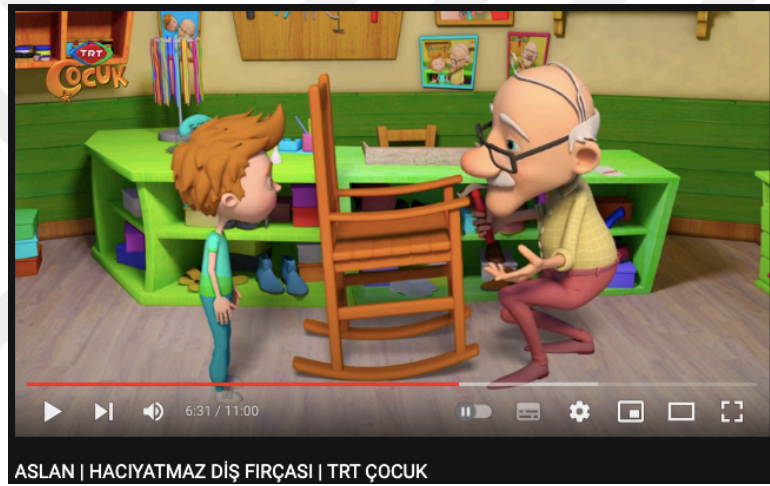


Şekil 25. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Çöl Sıcağı bölümü



Şekil 26. Keloğlan çizgi filmi, Gençlik Kupası bölümü

"Aslan" ve "Kardeşim Ozi" adlı çizgi filmlerinde dede ve baba rollerindeki erkek karakterin evin dışındaki tamir işleriyle ilgilendiği gözlenmiştir. Tamir işlerinin kadın karakterler tarafından yapılmadığı çoğunlukla güçle alakalı olan bu işlerin erkek karakterler tarafından yapıldığı görülmektedir. Şen ve Deniz (2019: 2560)'in incelenmiş olduğu çizgi filmlerde de kadın ve erkek karakterlerin ev içindeki faaliyetleri beraber yürüttüğü, eşya tamirinin de sadece erkek karakterler tarafından yapıldığı bulgular arasındadır. Benzer şekilde, Özkar ve Aytaş (2021: 55) tarafından yapılan çalışmada incelenen çizgi filmlerde, evin dışındaki veya tamir işleriyle ilgilenen karakterlerin erkek karakterler olarak yansıtıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, çizgi filmlerdeki ev içinde ve dışındaki görevler birbirinden ayrıldığı ve karakterlere cinsiyet kalıp yargılarına uygun olarak görev atfedildiği söylenebilir (Şekil 27, Şekil 28).

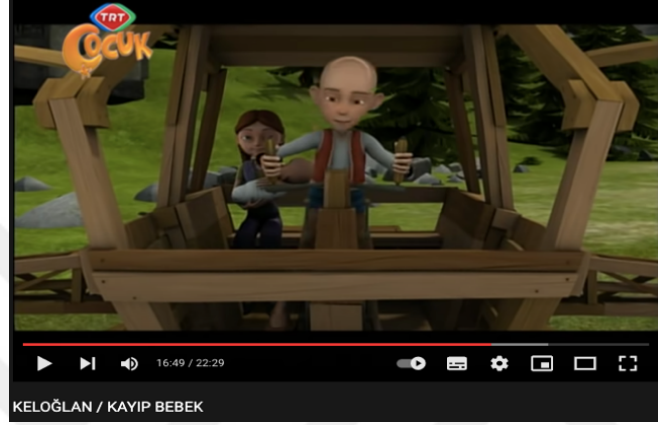


Şekil 27. Aslan çizgi filmi, Hacıyatmaz Dış Fırçası bölümü



Şekil 28. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi Hayvanat Bahçesinde bölümü

"Keloğlan" ve "Elif'in Düşleri" adlı çizgi filmlerde erkek karakterlerin araç kullandığı ve işe gittiği görülmektedir. Kadın karakterlerin çoğunlukla evde olduğu ve pasif işlerde bulunduğu görülmektedir. Deniz (2019: 6957)'in araştırmasında incelenen çizgi filmlerde benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Erkek karakterler ulaşım aracı kullanma konusunda kadın karakterlerden daha çok göz önünde bulunmaktadır. Bu durum izleyici olan çocuklar tarafından araç kullanmanın çoğunlukla erkekler tarafından yapılması gerektiği yanlışlığına ulaşılabilir (Şekil 29, Şekil 30).



Şekil 29. Keloğlan çizgi filmi, Kayıp Bebek bölümü



Şekil 30. Elif'in Düşleri çizgi filmi, Bisiklet bölümü

İncelenen tüm çizgi filmlerde erkek karakterlerin mesleklerine daha belirgin bir şekilde yer verilmiştir. Erkek karakterler ayakkabıcı, mucit, esnaf, doktor, manav olarak görülürken kadın karakterler sadece öğretmen, doktor ve esnaf olarak görülmektedir. Çizgi filmlerdeki diğer kadın karakterlerin iş gücüne katılımı olmayan kadın olarak tasvir edildiği görülmektedir. Karabekmez vd. (2018: 67)'in yaptığı çalışmada okul öncesi çocuklarının öğretmenlik mesleğini kadın veya erkeğin yapabileceği yargısına sahip olduğu tespit

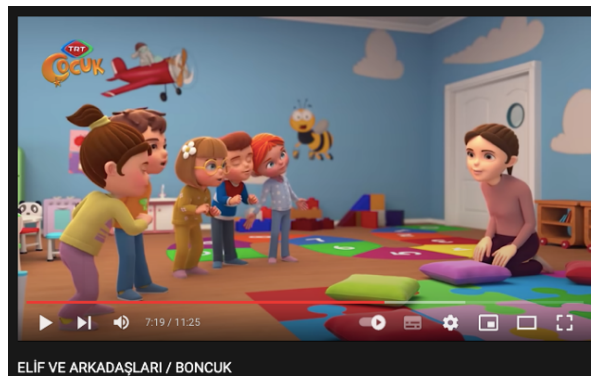
edilmiştir. Çocukların kendi deneyimlerine bağlı olarak meslek gruplarına ilişkin kalıp yargıları değişebilmektedir (Şekil 31, Şekil 32, Şekil 33).



Şekil 31. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Bando Takımı bölümü



Şekil 32. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Köfte Tarifi bölümü



Şekil 33. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Boncuk bölümü

İncelenen çizgi filmlerde yardımsever kişilik özelliği cinsiyet gözetmeksizin çoğu karakterde vurgulanmıştır. Keloğlan çizgi filminde çok fazla karakter tasviri vardır. İyi karakterler "yardımsever, çalışkan, dürüst" kişilik özellikleri gösterirken, kötü karakterler

çoğunlukla "sinirli, huysuz, tehditkâr, kişisel eşyalara saygı duymayan" kişilik özellikleri sergilemiştir. İyi-kötü karakterler kadın ve erkek olarak verilmiştir, bu tasvirlerde cinsiyet ayrımı yapılmamıştır. Fakat Baker ve Raney (2007: 34-36)'in çalışmasındaki incelenen çizgi filmlerde kadın karakterlerin "duygusal ve endişeli", erkek karakterlerin ise "sinirli ve tehditkâr" olarak tasvir edilme oranları daha yüksek görülmektedir. Zaheen, Manzoor ve Safdar (2020: 466), 12 farklı çizgi filmi incelediği çalışmasında kadın ve erkek karakterlerin "kötülüklerle mücadele eden, bilgili, zeki, bağımsız, hırslı" kişilik özelliklerinin cinsiyet gözetmeksizin vurgulandığı tespit edilmiştir. Uyar ve Genç (2017: 703) tarafından incelenen çizgi filmlerde ise kadın karakterlerin güvensiz ve çekingen, erkek karakterlerin sinirli ve inatçı kişilik özelliklerine sahip olduğu tespit edilmiştir.

"Dört x 4'lü" ve "Keloğlan" çizgi filmlerinde liderlik rollerinde erkek karakterler (Kaptan Hakan ve Keloğlan) yer almaktadır. Benzer şekilde, Baker ve Raney (2007: 38)'in yaptığı çalışmadaki incelediği çizgi filmlerde liderlik rolü tasvirinde yüksek oranda erkek karakterlerin ön planda olduğu bulunmuştur. Hentges ve Case (2013: 330)'in incelediği çizgi filmlerde ise kadın karakterler daha basmakalıp erkeksi davranışlar sergilerken erkek karakterler kadınsı davranışlar sergilememektedir. Bu durum erkeklerin ayrıcalıklı üstünlüğünü göstermektedir.

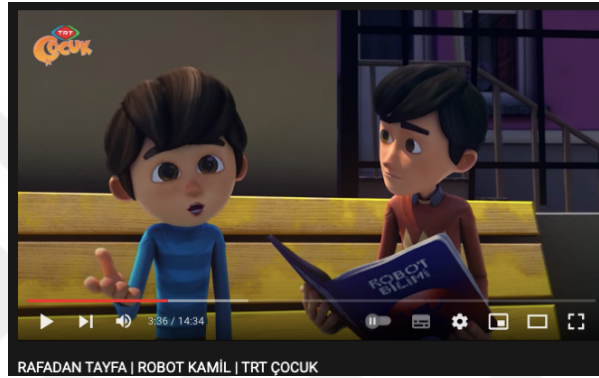
"Kardeşim Ozi" ve "Dört x 4'lü" çizgi filmlerinde gazete/kitap okuma eylemleri kadın ve erkek karakterler tarafından gerçekleştirilmiştir. Deniz (2019: 6957)'un çalışmasında ise "Canım Kardeşim, Biz İkimiz ve Neşeli Dünyam" çizgi filmlerinde ise anne ve baba rollerindeki karakterlerin gazete/kitap okuma eylemlerinin benzer oranlarda gerçekleştiği tespit edilmiştir (Şekil 34, Şekil 35, Şekil 36).



Şekil 34. Dört x 4'lü çizgi filmi, 7. Bölüm



Şekil 35. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi ve Yaralı Kuş bölümü



Şekil 36. Rafadan Tayfa çizgi filmi, Robot Kamil bölümü

"Kardeşim Ozi" çizgi filminde iki erkek karakterin satranç oynadığı fakat kadın karakterin öncesinde mutfakta zaman geçirdiği görülmüştür. Kadın karakter satranç oynamamıştır. Fakat Laskar (2021: 213-218)'ın incelemiş olduğu çizgi filmde kadın karakterin satranç oynadığı ve diğer karakterleri yendiği görülmektedir. Ayrıca aynı çizgi filmde kadın karakter, zarif, kadınsı ve kendini güzelleştirmeye odaklanmış olmakla ilişkilendirilmiştir. Erkek karakterin sudoku/bulmaca ile ilgili bir dergiye, kadın karakterin de moda dergisine sahip olduğu gözlenmektedir. Çizgi filmler, çocuklara toplumsal cinsiyete ilişkin kalıplaşmış beklentileri destekleyebilecek veya bunlara karşı koyabilecek davranışlar ve bireysel özellikler sergileyen karakterler ortaya koymaktadır (Hentges ve Case, 2013: 319). Cinsiyet gelişiminin başlarında olan erken çocukluk dönemindeki birey için bu kalıp yargıların, şekillendirici görev üstlendiği söylenebilir (Şekil 37, Şekil 38).



Şekil 37. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi Taklit Ediyor bölümü



Şekil 38. Kardeşim Ozi çizgi filmi, Ozi Taklit Ediyor bölümü

Keloğlan çizgi filminde çocuk karakterlerin oyuncak ile oynamadığı görülmüştür. İncelenen diğer çizgi filmlerde karakterlerin en çok top ve araba oyuncakları ile oynadıkları görülmüştür. Erkek karakterlerin en çok oynadığı oyuncak top olurken kadın karakterlerin en çok tercih ettiği oyuncaklar top ve oyuncak ayıdır. Benzer bir şekilde Duman ve Koçtürk (2021: 83-87), çalışmasında Pırıl isimli bir çizgi filmde erkek karakterlerin kadın karakterlere nazaran top oyuncakları ile daha fazla zaman geçirdiği ve karakterlerin oyuncak seçimlerinin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini sürdürdüğü tespit edilmiştir (Şekil 39, Şekil 40).

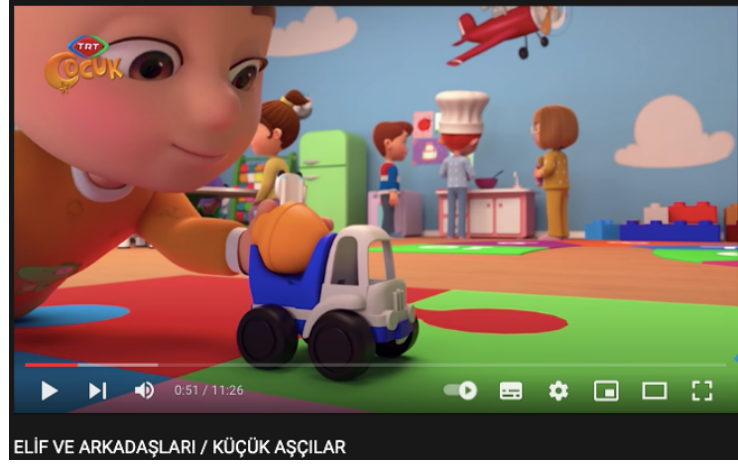


Şekil 39. Aslan çizgi filmi, Pati'nin Kulübesi bölümü

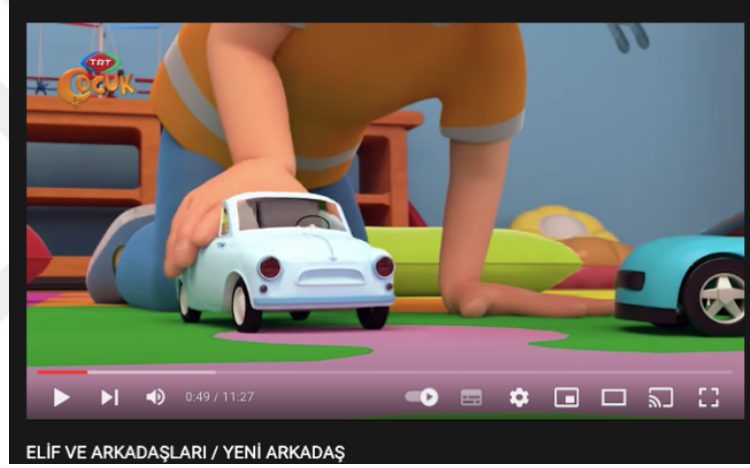


Şekil 40. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Küçük Aşçılar bölümü

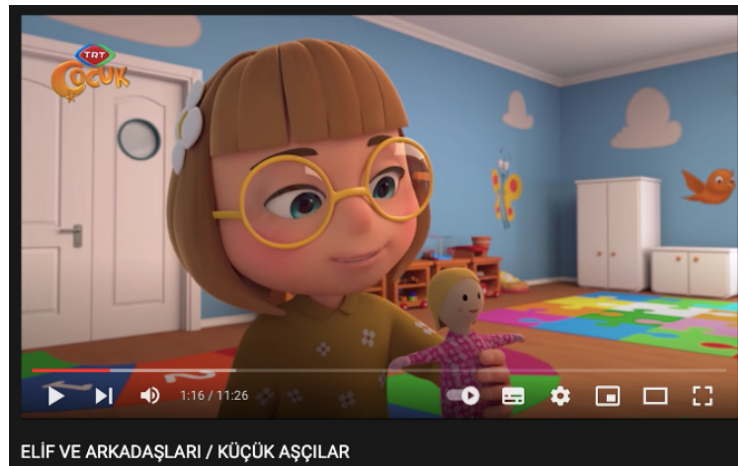
Elif ve Arkadaşları çizgi filminde erkek karakterlerin farklı bölümlerde çoğunlukla araba oyuncakını tercih ettiği, kadın karakterlerin ise ilk olarak bebek veya evcilik oyuncaklarını tercih ettiği görülmüştür. Karakterlerin birlikte oynadıkları zaman da kadın karakterlerin de araba oyuncakı ile oynadıkları görülmüştür. Bu konuyla ilgili Spinner, Cameron ve Calogero (2018: 321)'ın araştırmasında hem kadın hem de erkek çocukları için cinsiyete dayalı oyuncak oyunlarında yaş ve esneklik arasında anlamlı bir pozitif ilişki gözlenmiştir. Çocukların yaşı arttıkça kadın ve erkek çocukların hem erkeksi hem de kadınsı oyuncaklarla oynaması gerektiğine inanma olasılıkları daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların maruz kaldıkları oyuncaklar, cinsiyet sosyalleşmesinin önemli bir bileşeni olarak görülmektedir (Eisen, Matthews ve Jirout, 2021: 2) (Şekil 41, Şekil 42, Şekil 43, Şekil 44).



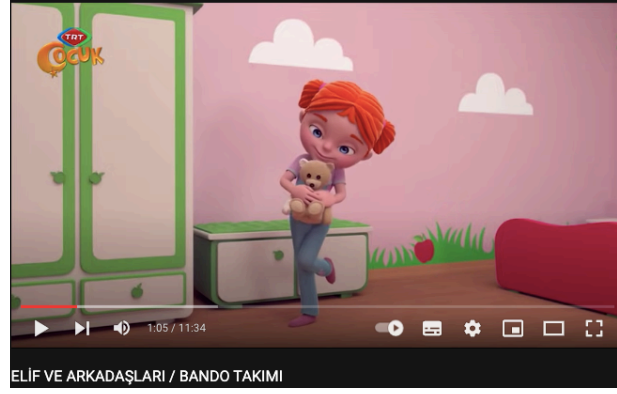
Şekil 41. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Küçük Aşçılar bölümü



Şekil 42. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Yeni Arkadaş bölümü



Şekil 43. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Küçük Aşçılar bölümü



Şekil 44. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Bando Takımı bölümü

Oyun, cinsiyetle ilgili inançların önemli bir sosyalleştiricisi olarak görülmektedir (Eisen, Matthews ve Jirout, 2021: 2). Dört x 4'lü çizgi filminin her bölümü geleneksel bir oyunla başlamaktadır. İncelenen çizgi film bölümlerin tümünde en çok oyun oynanan çizgi film "Dört x 4'lü" olarak belirlenmiştir. Oyunlar genellikle kadın ve erkek karakterlerin bir arada oynadığı grupla oynanan oyunlar olarak gözlenmiştir. Weisgram (2019: 84), yapmış olduğu çalışmada Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanan Susam Sokağı çocuk programındaki Susam Atölyesi'nin, cinsiyetin bir kategori olarak kullanımını azaltarak, cinsiyet kalıp yargılarını açık bir şekilde açıklayarak ve reddederek cinsiyet kalıp yargılarının oluşmasını önleme ve çocukların yerleşik oyuncak ve oyun kalıp yargılarını azaltma konusundaki kararlılığını gösterdiğini belirtilmiştir. Fakat Özkar ve Aytas (2021: 56)'ın çalışmasında incelenen çizgi filmlerdeki erkek kadın karakterlerin çoğunlukla evcilik oyununu tercih ettiği, erkek karakterlerin ise futbol oyununu tercih ettiği bulgular arasında yer almaktadır. Cinsiyete dayalı oyun davranışları erken çocukluk döneminde belirgin bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Fakat bu oyunlar çocukların yaşamları boyunca cinsiyete göre farklılaştırılmış beceri ve davranışlara yol açabilir (Şekil 45, Şekil 46, Şekil 47).



Şekil 45. Elif ve Arkadaşları çizgi filmi, Boncuk bölümü



Şekil 46. Kardeşim Ozi çizgi filmi, İnatçı Ozi bölümü



Şekil 47. Dört x 4'lü çizgi filmi, 5. Bölüm

ALTINCI BÖLÜM

Altıncı bölüm başlığı altında, araştırmanın sonuç ve önerilerine yer verilmiştir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bölümde, birinci alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakter dağılımı nasıldır?” ile ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

- “Keloğlan” çizgi filmine ait yedi bölümde 10 kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı 15 olarak belirlenmiştir. Kadın karakterlerin sayısının, erkek karakterlerin sayısından daha az olduğu görülmektedir. Kadın karakterlerin bölümlerde bulunma sıklığının da erkek karakterlerden az olduğu görülmektedir. Kadın karakterler arasında “Balkız, Örgülü, Tomurcuk ve Keloğlan’ın annesi” adlı karakterlerin, diğer kadın karakterlerden daha çok bölümde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca erkek karakterler arasında “Keloğlan, Bilgecan Dede ve Huysuz” adlı karakterlerin daha fazla bölümde yer aldığı görülmektedir. İncelenen her bölümde erkek karakter olarak sadece “Keloğlan” yer almaktadır.

- “Dört x 4'lü” çizgi filmine ait yedi bölümde dört kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı sekiz olarak belirlenmiştir. Her bölümde kadın karakter olarak “Biberiye”, erkek karakterler olarak ise “Kaptan Hakan, Poğaça Gökhan ve Tamtam” yer almaktadır.

- “Elif ve Arkadaşları” çizgi filmine ait yedi bölümde dokuz kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı beş olarak belirlenmiştir. İncelenen her bölümde kadın karakterler olarak “Elif, Ayşe ve Öğretmen” yer alırken, erkek karakterler olarak “Kerem ve Selim” yer almıştır.

- “Rafadan Tayfa” çizgi filmine ait yedi bölümde üç kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı sekiz olarak belirlenmiştir. İncelenen her bölümde erkek karakterler olarak “Akın, Hayri, Mert ve Kâmil” yer almaktadır.

- “Elif’in Düşleri” çizgi filmine ait yedi bölümde üç kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı dört olarak belirlenmiştir. İncelenen her bölümde kadın karakter olarak “Elif”, erkek karakter olarak ise “Salih (Dede)” yer almaktadır.
- “Kardeşim Ozi” çizgi filmine ait yedi bölümde iki kadın karakter bulunurken, erkek karakterlerin sayısı üç olarak belirlenmiştir. Karakterlerin hepsi tüm bölümlerde yer almaktadır.

6.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bölümde, ikinci alt problem olan “Keloğlan”, “Dört x 4’lü”, “Elif ve Arkadaşları”, “Rafadan Tayfa”, “Elif’in Düşleri”, “Kardeşim Ozi” ve “Aslan” isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin dış görünüşleri nasıldır?” ile ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

- “Keloğlan” çizgi filminde kadın karakterler arasında “Balkız, Örgülü, Tomurcuk ve Keloğlan’ın annesi” adlı karakterlerin diğer kadın karakterlerden daha çok bölümde yer aldığı görülmektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde “yeşil” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “kazak, yelek ve şalvara” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise kadın ve erkek karakterlerde çoğunlukla kuşak, kadın karakterlerde ise eşarp tercih edilmiştir. Erkek karakterler arasında “Keloğlan, Bilgecan Dede ve Huysuz” adlı karakterlerin daha fazla bölümde yer aldığı görülmektedir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “bordo, yeşil, beyaz ve kahverengi” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “kazak, pantolon, yelek, gömlek ve şalvara” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise kuşak tercih edilmiştir. Kadın karakterlerde makyaja rastlanılmamıştır.
- “Dört x 4’lü” çizgi filminde kadın karakterler arasında “Biberiye ve Çubuk Kraker” ana karakterler olarak görülmektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde “pembe” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın olan bir giysi türü ve aksesuar görülmemektedir. Erkek karakterler arasında “Kaptan Hakan, Poğaça Gökhan ve Tamtam” ana karakterler olarak görülmektedir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “tişört ve pantolona” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise çoğunlukla “bere, kemer ve gözlük” tercih edildiği görülmektedir.
- “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde kadın karakterler arasında “Elif, Ayşe ve Öğretmen” ana karakterler olarak görülmektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde “pembe” rengi baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “kazak, tişört ve pantolona” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise “şapka, atkı, eldiven ve taç tercih edilmiştir. Erkek

karakterler arasında “Kerem ve Selim” ana karakterler olarak görülmektedir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi ve yeşil” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “kazak ve pantolona” yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise “şapka, atkı, eldiven ve çanta” tercih edilmiştir.

- “Rafadan Tayfa” çizgi filminde kadın karakterler arasında herhangi bir ana karakter görülmemektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde “kırmızı ve mavi” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “gömlek” tercih edilmiştir. Sevim ve Hale karakterlerinde makyaj kullanılırken aksesuar olarak sadece eşarba yer verilmiştir. Erkek karakterler arasında “Akın, Hayri, Mert ve Kâmil” ana karakterler olarak görülmektedir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi ve yeşil” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak kazak ve pantolona yer verilmiştir. Aksesuar olarak ise askılık tercih edilmiştir.

- “Elif’in Düşleri” çizgi filminde kadın karakterler arasında “Elif”, ana karakter olarak görülmektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde “beyaz” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak elbiseye yer verilmiştir. Aksesuar olarak “eşarp, taç ve gözlük” tercih edilmiştir. Erkek karakterler arasında “Salih” ana karakter olarak görülmektedir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “kahverengi, mavi ve beyaz” renkleri baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “gömlek ve pantolona” yer verilmiştir. Aksesuar olarak “gözlük ve kravat” tercih edilmiştir.

- “Kardeşim Ozi” çizgi filminde kadın karakterler arasında “Duru ve Anne” ana karakterler olarak görülmektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde “mor” renk baskın olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak elbiseye yer verilmiştir. Herhangi bir baskın aksesuar türü görülmemektedir. Erkek karakterlerin kıyafetlerinde “Ozi, Baba ve Dede” ana karakterler olarak görülmektedir. Erkek karakterler arasında “beyaz, mor ve mavi” baskın renkler olarak görülmektedir. Baskın giysi türü olarak “gömlek, süveter ve pantolona” yer verilmiştir. Herhangi bir baskın aksesuar türü görülmemektedir.

- “Aslan” çizgi filminde erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi” renk baskın olarak görülmektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde baskın bir renge rastlanmamıştır. Tüm karakterlerin kıyafetlerinde pantolon olduğu belirgindir. “Dede” rolündeki erkek karakterin bıyıklı olduğu görülmektedir.

6.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bölümde, üçüncü alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin meslek dağılımı nasıldır?” ile ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

- “Keloğlan” çizgi filminde erkek karakterler “mucit ve asker” gibi farklı meslek gruplarında görülmektedir. Kadın karakterlere “esnaflık ve çiftçilik” meslek gruplarında yer verilmiştir.
- “Dört x 4'lü” çizgi filminde kadın karakter “oyuncu” olarak, erkek karakter ise “yönetmen” olarak nitelendirildiği görülmektedir.
- “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde kadın karakter için “öğretmenlik” mesleği tercih edilirken, erkek karakterin “manav” olduğu görülmektedir.
- “Rafadan Tayfa” çizgi filminde kadın karakterlerin mesleki bilgileri hakkında bilgi sunulmazken, erkek karakterler “bakkal ve köfte ustası” olarak nitelendirilmiştir.
- “Elif'in Düşleri” çizgi filminde kadın karakterlerin mesleki bilgileri hakkında bilgi sunulmazken, erkek karakter için “manav” tercih edildiği görülmektedir.
- “Kardeşim Ozi” çizgi filminde kadın karakter için “doktor” mesleği tercih edilirken, erkek karakterin mesleki bilgileri hakkında bilgi sunulmadığı görülmektedir.
- “Aslan” çizgi filminde kadın karakterler hiçbir meslek grubunda yer almazken, erkek karakterlerin “ayakkabıcı ve doktor” meslek gruplarıyla tasvir edildiği görülmektedir.

6.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bölümde, dördüncü alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin ev içinde ve ev dışında yaptıkları faaliyetlerin dağılımı nasıldır?” ile ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

- “Keloğlan” çizgi filminde, ev içinde yapılan faaliyetlerden kadın karakterlerin iki farklı bölümde, erkek karakterlerin ise sadece bir bölümde “yemek yapımı” faaliyetinde bulunduğu görülmüştür. Ev içinde yapılan faaliyetler gibi ev dışında yapılan faaliyetlerde de çoğunlukla kadın ve erkek karakterler birlikte görev almıştır. Fakat “odun toplama ve araç kullanımında” sadece erkek karakterlerin faaliyette bulunduğu belirlenmiştir.

- “Dört x 4’lü” çizgi filminde çizgi filmdeki kadın karakterlerin ev içerisinde “ders çalışma, sofrta kurma, yemek yapma ve sofrta toplama” gibi faaliyetlerde bulunduğu, erkek karakterlerin ise üç farklı bölümde gazete okuduğu, iki farklı bölümde ise bilgisayar oyunu oynadığı görölmektedir.
- “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde kadın ve erkek karakterlerin ev içerisindeki görevleri ortak yürüttüğü görölmektedir. Ev dışında yapılan faaliyetlerden ise “çocukları okula götürme” faaliyetinin kadın karakterler tarafından yapıldığı görölmektedir.
- “Rafadan Tayfa” çizgi filminde sadece erkek karakterlerin ev içerisinde “içecek servisi ve yemek yapımı” gibi faaliyetlerde bulunduğu görölmektedir. Ev dışındaki faaliyetlerden kadın karakterin “çamaşır toplama” faaliyetinde, farklı bir bölümde de erkek karakterin “market alışverişı” faaliyetinde bulunduğu görölmektedir.
- “Elif’in Düşleri” çizgi filminde ev içerisindeki “oda düzenleme, yatak toplama, sofrta ve içecek hazırlama” faaliyetleri sadece kadın karakterler tarafından gerçekleştirilmiştir. Kadın karakterlerin iki farklı bölümde “yemek yapımı” faaliyetini gerçekleştirdiğı görölürken, “yemek yapım” faaliyeti erkek karakterler için sadece bir bölümde gerçekleştirilmiştir. Karakterlerin ev dışında yaptıkları faaliyetlerden “işe gitme” faaliyetini, sadece erkek karakterin yaptığı tespit edilmiştir.
- “Kardeşim Ozi” çizgi filminde ev içerisinde “yemek yapımı” faaliyetinin 5 farklı bölümde sadece kadın karakter tarafından yapıldığı görölmektedir. Ev dışında, “mangal yapmak, barınak tamiri, egzersiz yapma” gibi faaliyetlerin erkek karakterler tarafından yapıldığı görölmektedir. Ev içerisinde kadın karakterlerin, ev dışarısında ise erkek karakterlerin daha çok faaliyette bulunduğu görölmektedir.
- “Aslan” çizgi filminde ev içerisinde “yemek yapma ve temizlik” faaliyetlerinin kadın karakterler tarafından iki farklı bölümde gerçekleştirildiğı görölmektedir. Ev dışında ise “işe gitme, tamir ve boyama” faaliyetlerinin sadece erkek karakterler tarafından gerçekleştirildiğı görölmektedir.

6.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bölümde, beşinci alt problem olan ““Keloğlan”, “Dört x 4’lü”, “Elif ve Arkadaşları”, “Rafadan Tayfa”, “Elif’in Düşleri”, “Kardeşim Ozi” ve “Aslan” isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin kişilik özellikleri nasıldır?” ile ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

- “Keloğlan” çizgi filminde, karakterlerin kişilik özelliklerinin çeşitliliği bakımından erkek karakterlerin ön planda olduğu görülmektedir. Erkek karakterler çoğunlukla “yardımsever, huysuz ve sinirli” olarak tasvir edilmiştir. Kadın karakterlerin kişilik özellikleri çoğunlukla “yardımsever ve kötü” olarak tasvir edilmiştir. Bu tezatlık her iki cinsiyette de iyi- kötü karakterlerin bulunmasından kaynaklanmaktadır.
- “Dört x 4’lü” çizgi filminin incelenen bölümlerinde kadın karakterlerde “araştırmacı” kişilik özellikleri üç farklı bölümde gözlenirken, erkek karakterlerde üç farklı bölümde “yardımsever ve araştırmacı” kişilik özellikleri gözlenmiştir.
- “Elif ve Arkadaşları” çizgi filmin incelenen bölümlerinde karakterlerin kişilik özellikleri cinsiyete göre değişmeyip, homojen bir şekilde tasvir edildiği görülmektedir.
- “Rafadan Tayfa” çizgi filminin incelenen bölümlerinde erkek karakterlerin kişilik özelliklerinin daha çeşitli olduğu görülmektedir. Erkek karakterlerin “komik, rekabetçi, meraklı” olarak tasvir edildiği, kadın karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir.
- “Elif’in Düşleri” çizgi filminin incelenen bölümlerinde kadın karakterlerin kişilik özelliklerinin daha çeşitli olduğu görülmektedir. Kadın karakterlerin “yardımsever, sözünü tutan, hayalperest, meraklı, komik” olarak tasvir edildiği, erkek karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir.
- “Kardeşim Ozi” çizgi filminin incelenen bölümlerinde kadın karakterlerin “bilgili ve çalışkan” olarak tasvir edildiği, erkek karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir. Ayrıca incelenen çizgi filmlerde erkek karakterlerin “komik, korkak ve akıllı” kişilik özellikleri ile nitelendirildiği görülürken, kadın karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir.
- “Aslan” çizgi filminin incelenen bölümlerinde erkek karakterlerin kişilik özelliklerinin daha çeşitliliği olduğu, kadın karakterlerinin bu anlamda daha geri planda kaldığı görülmektedir. Erkek karakterlerin “bilgili, hayalperest” kişilik özellikleri ile nitelendirildiği görülürken, kadın karakterlerin bahsi geçen özelliklerle nitelendirilmediği görülmektedir.

6.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bölümde, altıncı alt problem olan “"Keloğlan", "Dört x 4'lü", "Elif ve Arkadaşları", "Rafadan Tayfa", "Elif'in Düşleri", "Kardeşim Ozi" ve "Aslan" isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkek karakterlerin oynadıkları oyunlar nelerdir?” ile ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

- “Keloğlan” çizgi filminde, “çuval yarışı oyununun sadece kadın karakterler tarafından oynandığı görülmektedir. “Halat çekme, iple tırmanma ve küfede domates yarışı” oyunlarının, sadece erkek karakterler tarafından oynandığı görülmektedir. “Çuval yarışı ve denge oyununun” ise her iki cinsiyetteki karakterler tarafından oynandığı görülmektedir.
- “Dört x 4'lü” çizgi filminde çizgi filmde çocuk karakterlerin oynadıkları oyunların cinsiyet açısından farklılaşmadığı, çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterlerin aynı oyunları oynadıkları görülmektedir. İncelenen bölümlerde “taş- kâğıt- makas” oyununun sadece erkek çocuk karakterler tarafından oynandığı görülmektedir.
- “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde bulunan oyunların çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterler tarafından birlikte oynandığı, oyun tercihlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir.
- “Rafadan Tayfa” çizgi filminde erkek çocuk karakterlerin kadın çocuk karakterlerine göre daha çok oyun oynadığı görülmektedir. “Bayrak kapmaca” oyununun her iki cinsiyet tarafından oynandığı görülmektedir.
- “Elif'in Düşleri” çizgi filminin incelenen bölümlerinde “saklambaç” oyununun sadece kadın çocuk karakterler tarafından oynanmıştır.
- “Kardeşim Ozi” çizgi filminde bulunan oyunların çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterler tarafından birlikte oynandığı, oyun tercihlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir.
- “Aslan” çizgi filminin incelenen bölümlerinde karakterlerin oynadığı oyun sayısı azdır. “Elma düşürmeme yarışı” sadece erkek çocuk karakterler tarafından oynandığı görülmektedir.

6.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bölümde, yedinci alt problem olan “Keloğlan”, “Dört x 4’lü”, “Elif ve Arkadaşları”, “Rafadan Tayfa”, “Elif’in Düşleri”, “Kardeşim Ozi” ve “Aslan” isimli çizgi filmlerindeki kadın ve erkeklerin oynadıkları oyuncaklar nelerdir?” ile ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

- İzlenen “Keloğlan” çizgi film bölümlerinden herhangi birinde karakterlerin oyuncakla oynadığı görülmemektedir.
- “Dört x 4’lü” çizgi filminde çoğunlukla oyuncakların her iki cinsiyet tarafından kullanıldığı görülmektedir. Sadece “basket topu ve bilgisayar” erkek çocuk karakterler tarafından kullanıldığı, bu oyuncakların kadın çocuk karakterler tarafından kullanılmadığı görülmektedir.
- “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde bulunan oyuncakların çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterler tarafından birlikte oynandığı, karakterlerin oyuncak tercihlerinin cinsiyete göre çoğunlukla farklılaşmadığı görülmektedir. Yalnızca “Oyuncak bebek ve oyuncak ayı” ile kadın çocuk karakterlerin oynadığı, erkek çocuk karakterlerin oynamadığı görülmektedir.
- “Rafadan Tayfa” çizgi filminin incelenen bölümlerde sadece erkek çocuk karakterlerin oyuncakla oynadığı görülmektedir.
- “Elif’in Düşleri” çizgi filminin incelenen bölümlerinde erkek çocuk karakterlerin oyuncakla oynadığı görülmemiştir. “Oyuncak ayı” ile sadece kadın çocuk karakterin oynadığı görülmektedir.
- “Kardeşim Ozi” çizgi filminin incelenen bölümlerde oyuncakların sadece erkek çocuk karakterler tarafından oynandığı görülmektedir.
- “Aslan” çizgi filminin incelenen bölümlerinde kadın çocuk karakterlerin erkek çocuk karakterlere göre oynadığı daha az oyuncakla oynadığı görülmektedir. “Kaykay, kamyonet ve tekerlekli oyuncak” ile sadece erkek çocuk karakterlerin oynandığı görülmektedir.

Sonuç olarak, araştırma kapsamında incelenen çizgi filmlerde çoğunlukla erkek karakter sayısının kadın karakter sayısından daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Sadece “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde kadın karakter sayısı dokuz iken erkek karakter sayısı beş olarak görülmektedir. Ev içi yapılan faaliyetlerde çoğunlukla kadın karakterlerin etkin rol aldığı görülürken, ev dışında yapılan faaliyetlerde erkek karakterlerin etkin rol aldığı görülmüştür. Kadın karakterlerin ev içerisinde yemek yapımı veya temizlik işlerinde erkek

karakterlere göre daha fazla aktif bulunduğu, erkek karakterlerin ise ev dışında fiziksel güç gerektiren tamir ve bahçe işlerinde kadın karakterlere göre daha fazla aktif bulunduğu görölmektedir. Kadın karakterlerin kıyafetlerinde “pembe, mor ve beyaz” renklerinin baskın olduğu görölürken, erkek karakterlerin kıyafetlerinde “mavi” renk baskın renk olarak görölmüştür. Karakterlerin kıyafetlerinde tercih edilen renklerin cinsiyetleştirildiğı ve kıyafetlerde kalıp yargılara uygun renk tercihlerinin olduğu görölmektedir. İncelenen çizgi filmlerdeki kadın karakterlerin daha az meslek sahibi olduğu ve daha az işe gitme faaliyetlerinin olduğu görölürken erkek karakterlerin daha fazla meslek sahibi olup daha fazla işe gitme faaliyetlerinde bulundukları görölmektedir. İncelenen çizgi filmlerde, kadının iş hayatına katılımında da kalıp yargıların bulunduğu göze çarpmaktadır. Çizgi filmlerde kadın karakterlerin erkek karakterlere göre daha fazla olumlu kişilik özellikler ile nitelendirildiğı görölmektedir. İncelenen çizgi filmde bulunan oyunların çoğunlukla kadın ve erkek çocuk karakterler tarafından birlikte oynandığı, oyun tercihlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görölmüştür. Kadın ve erkek çocuk karakterlerin oynadıkları oyuncaklar incelendiğinde, kadın çocuk karakterlerin çoğunlukla “bebek ve ayıcıkla”, erkek çocuk karakterlerin çoğunlukla “oyuncak araba ve topla” oynadığı görölmektedir. Kalıp yargılara aykırı olarak sadece “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde kadın çocuk karakterlerin “oyuncak araba” ile oynadığı görölmektedir. İncelemeler doğrultusunda araştırma kapsamındaki çizgi filmlerin birçok açıdan cinsiyet ile ilgili kalıp yargılar barındırdığı görölmektedir.

6.8. Öneriler

- Çizgi filmlerdeki karakter temsilleri, eşit sayıda ve önemde olmalıdır. Kadın veya erkek karakterler toplumsal cinsiyet kalıp yargıları niteleyen özellikler ile sınırlandırılmamalıdır. Toplumda eşit düzeyde var olan bireylerin eşit düzeyde temsil edilmesi beklenmelidir.
- Çizgi filmlerde tasarlanan olaylarda kadın ve erkek karakterlere verilen değer farklı olmamalı, iletiler kalıp yargılardan uzak kurgulanmalıdır. Böylece hedef kitleye iletilen mesajlar, cinsiyet değişkenine yönelik eşit ve olumlu bakış açısı oluşturacaktır.
- Çizgi filmdeki karakterlerin ev içinde ve ev dışındaki faaliyetleri cinsiyet ile sınırlandırılmamalı, karakterlerin yaşama dair eşit rol üstlenmesini sağlamak gerekmektedir. Ev içindeki yemek yapımı ve temizlik işlerinde çizgi filmde bulunan tüm karakterlin katılımı sağlanmalıdır. Benzer şekilde fiziksel güç gerektiren tamir

ve bahçe işlerinde de kadın ve erkek karakterler birlikte görev almalıdır. Çizgi film izleyicisi olan erken çocukluk dönemindeki bireyler, küçük yaşlarda bu iletileri kolaylıkla benimsemektedir.

- Çizgi filmdeki karakterlerin dış görünümü çocuklar tarafından dikkat çekicidir ve çocuklar bu görünümeleri zaman zaman model almaktadır. Bu nedenle karakterlerin görünümlemlerinde ve kıyafetlerindeki renk tercihlerinin de kalıp yargılardan uzak olması beklenmektedir. Pembe renginin bir erkek karakter tarafından tercih edilmesinin veya mavi rengin kadın karakterin kıyafetinde bulunmasının normal olduğu, renklerin cinsiyetinin olmadığı mesajı çocuklara medya yolu ile iletilmelidir.
- Çizgi filmlerdeki karakterlerin iş hayatına katılımının eşit düzeyde temsil edilmesi beklenmektedir. Kadın karakterlerin meslek edinimi veya işe gitme faaliyetlerinin erkek karakterler ile benzer olup meslek gruplarının kalıp yargılardan uzak tercih edilmesi gerekmektedir. Çünkü çocukların kalıp yargılardan uzak mesleki algı süreçleri geliştirmesi gerekmektedir.
- Çizgi filmlerde oynanan oyun ve oyuncakların kadın veya erkek karakterlere atfedilmesi uygun değildir. Oyun çocuklar için evrenseldir. Hiçbir oyun veya oyuncak cinsiyete özgü değildir. Karakterlerin oyuncaklarının cinsiyetsiz olması gerekmektedir. Medya organları kurgu oluştururken bu anlamda çocuk gelişimcilerden destek almalıdır.
- Çocuklar çizgi film izlerken tek bırakılmamalı, ebeveyn çocuğun karşılaştığı durumun veya olayın uygun olmadığını düşündüğünde bu durumu çocukla konuşabilmelidir. Doğrusunun nasıl olduğu, günlük hayatta karşılaşılabileceği bir problem ise bunu nasıl çözebileceği hakkında konuşulmalıdır.
- Senaryo yazım ve animasyon tasarımı ile ilgilenen kişilerin, cinsiyet rollerini inşa ederken alan uzmanlarından destek alması önerilmektedir. Böylece hedef kitle olan erken çocukluk dönemindeki bireyler, daha doğru iletilerle karşılaşp daha doğru davranışları model alacaktır.
- Karakter tasarımlarında iyi veya kötü karakter temsilleri cinsiyete yönelik değil davranışa yönelik oluşturulmalı, iyi-kötü karakterlerin eşit derecede her iki cinsiyetten de temsil edilmesi önerilebilir. Olumlu davranış sergileyen karakterlerin her iki cinsiyetten de var olması çocuğa iletilen mesajlar dolayısıyla önemlidir. Davranışlarını ifade edebilen, duruma yönelik tepki geliştiren kadın ve erkek karakterler tasarlanmalıdır.

- Araştırma kapsamında erken çocukluk dönemine yönelik çizgi filmler baz alınmıştır. Farklı yaş gruplarına hitap eden farklı kanallardaki çizgi filmler de araştırılabilir. Böylece farklı yaş gruplarına hitap eden çizgi filmlerdeki mesajlar derinlemesine incelenip araştırılabilir.
- Araştırma kapsamında yedi çizgi film incelenmiştir. Farklı çalışmalar ile bu sayı arttırılabilir.
- Toplumsal cinsiyet eşitliğini vurgulayan ve bu anlamda farkındalık oluşturacak çizgi filmler tasarlanabilir.



KAYNAKÇA

- ADAM, H., & HARPER, L. J. (2021). "Gender equity in early childhood picture books: a cross-cultural study of frequently read picture books in early childhood classrooms in Australia and the United States", *The Australian Educational Researcher*, ss.1-27.
- ADAMS, P. C., & WARF, B. (Eds.). (2021). *Routledge Handbook of Media Geographies*, New York, Routledge, 1. Baskı.
- AHMED, S., & WAHAB, J. A. (2014). "Animation and socialization process: Gender role portrayal on cartoon network", *Asian Social Science*, cilt 10, sayı 3, ss.44-53.
- AKBAY, S. (2019). "Türkiyede üretilen çizgi filmlerin kültürü taşıma fonksiyonu içerik ve söylem açısından pepee örneği", (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- AKÖREN, A. N. (2018). "Çizgi film ve animasyon eğitiminde son eğilimler", *Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi Etkileşim*, sayı 2, ss.124-140.
- AKYÜZ, Y. (1982). *Türk eğitim tarihi:(başlangıçtan 1982'ye)*, cilt 114, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 22. Baskı.
- ALESINA, A., GIULIANO, P., & NUNN, N. (2013). "On the origins of gender roles: Women and the plough", *The quarterly journal of economics*, cilt 128, sayı 2, ss.469-530.
- ALIDEMI, D. T., & FEJZA, F. (2021). "Theories of Personality: a literature review", *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, cilt 25, sayı 2, ss.194-200.
- AMBADY, N., SHIH, M., KIM, A., & PITTINSKY, T. L. (2001). "Stereotype susceptibility in children: Effects of identity activation on quantitative performance", *Psychological science*, cilt 12, sayı 5, 385-390.
- APPLE, R. D. (2010). "How gender shaped science and education: A history of nutritional sciences in the 19th and 20th centuries", *Frontiers of Education in China*, cilt 5, sayı 2, ss.177-185.
- ARAFAT, S. R. (2019). "A Comparative Study on the Perception of Parents of Children Who Watch Cartoon on Television", (Published post-graduation Programme

dissertation), Department of Journalism and Mass Communication, Daffodil International University.

AUSTER, C. J., & MANSBACH, C. S. (2012). "The gender marketing of toys: An analysis of color and type of toy on the Disney store website", *Sex roles*, cilt 67, sayı 7, ss.375-388.

AVERETT, S., & HOFFMAN, S. D. (Eds.). (2018). *The Oxford handbook of women and the economy*, New York, Oxford, University Press, 1. Baskı.

BAKER, K., & RANEY, A. A. (2007). "Equally super?: Gender-role stereotyping of superheroes in children's animated programs", *Mass Communication & Society*, cilt 10, sayı 1, ss.25-41.

BEM, S. L., & LEWIS, S. A. (1975). "Sex role adaptability: One consequence of psychological androgyny", *Journal of personality and Social Psychology*, cilt 31, sayı 4, ss.634-643.

BIAN, L., LESLIE, S. J., & CIMPIAN, A. (2017). "Gender stereotypes about intellectual ability emerge early and influence children's interests", *Science*, cilt 355, sayı 6323, ss.389-391.

BIDDLE, B. J. (1986). "Recent developments in role theory", *Annual review of sociology*, cilt 12, sayı 1, ss.67-92.

BLAKEMORE, J. E. O., BERENBAUM, S. A., & LIBEN, L. S. (2013). *Gender development*, Newyork, Psychology Press, 1. Baskı.

BRANNON, L. (2016). *Gender: psychological perspectives*, Routledge.

BROWNE GRAVES, S. (1999). "Television and prejudice reduction: When does television as a vicarious experience make a difference?. *Journal of Social issues*, cilt 55 sayı 4, ss.707-727.

BUSSEY, K., & BANDURA, A. (1999). "Social cognitive theory of gender development and differentiation", *Psychological review*, cilt 106, sayı 4, ss.676-713.

CHEN, W., & ADLER, J. L. (2019). "Assessment of screen exposure in young children, 1997 to 2014", *JAMA pediatrics*, cilt 173, sayı 4, ss.391-393.

- CHICK, K. A., HEILMAN-HOUSER, R. A., & HUNTER, M. W. (2002). "The impact of child care on gender role development and gender stereotypes", *Early Childhood Education Journal*, cilt 29, sayı 3, ss.149-154.
- CINGEL, D. P., & KRCMAR, M. (2013). "Predicting media use in very young children: The role of demographics and parent attitudes", *Communication Studies*, cilt 64, sayı 4, ss.374-394.
- COBB, R. A., WALSH, C. E., & PRIEST, J. B. (2009). "The cognitive-active gender role identification continuum", *Journal of Feminist Family Therapy*, cilt 21, sayı 2, ss.77-97.
- COLLINS, R. L. (2011). "Content analysis of gender roles in media: Where are we now and where should we go?", *Sex roles*, cilt 64, sayı 3, ss.290-298.
- COYNE, S. M., LINDER, J. R., RASMUSSEN, E. E., NELSON, D. A., & BIRKBECK, V. (2016). "Pretty as a princess: Longitudinal effects of engagement with Disney princesses on gender stereotypes, body esteem, and prosocial behavior in children", *Child development*, cilt 87, sayı 6, ss.1909-1925.
- COYNE, S. M., LINDER, J. R., RASMUSSEN, E. E., NELSON, D. A., & COLLIER, K. M. (2014). "It's a bird! It's a plane! It's a gender stereotype!: Longitudinal associations between superhero viewing and gender stereotyped play", *Sex Roles*, cilt 70, sayı 9, ss.416-430.
- CROFT, A., ATKINSON, C., SANDSTROM, G., ORBELL, S., & AKNIN, L. (2021). "Loosening the GRIP (Gender Roles Inhibiting Prosociality) to promote gender equality", *Personality and Social Psychology Review*, cilt 25, sayı 1, ss.66-92.
- CVENCEK, D., GREENWALD, A. G., & MELTZOFF, A. N. (2016). "Implicit measures for preschool children confirm self-esteem's role in maintaining a balanced identity", *Journal of Experimental Social Psychology*, cilt 62, ss.50-57.
- ÇAM, M. S., & ÖZDENGÜL, A. G. (2018). "Televizyon Reklamlarındaki Çocuk Karakterler ve Stereotiplerin Temsili", *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, cilt 6, sayı 1, ss.1-24.

- ÇAT, A. K. (2018). “Reklamlardaki Çizgi Film Karakterlerinin Çocuk Tüketicilerin Satın Alma Davranışını Etkileme Biçimi”, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, cilt 3, sayı 5, ss.155-171.
- ÇETİNER, O., & ASUTAY, H. (2021). “Keloğlan Çizgi Filminin Eflatun Cem Güney’in “Açıl Sofram Açıl” Masalı ile Karşılaştırılarak İncelenmesi”, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 7, sayı 2, ss.1-7.
- DAR-NIMROD, I., & HEINE, S. J. (2011). “Genetic essentialism: on the deceptive determinism of DNA”, *Psychological bulletin*, cilt 137, sayı 5, ss.800-818.
- DEGNER, J., & DALEGE, J. (2013). “The apple does not fall far from the tree, or does it? A meta-analysis of parent–child similarity in intergroup attitudes”, *Psychological bulletin*, cilt 139, sayı 6, ss.1270-1304.
- DENİZ, A. (2019). “Yerli yapım çizgi filmlerde toplumsal cinsiyet eşit(siz)liği”, *OPUS International Journal of Society Researches*, cilt 18, sayı 43, ss.6942-6979.
- DESS, N. K., MARECEK, J., & BELL, L. C. (EDS.). (2018). *Gender, sex, and sexualities: Psychological perspectives*, New York, Oxford University Press, 1. Baskı.
- DINELLA, L. M., & WEISGRAM, E. S. (2018). “Gender-typing of children’s toys: Causes, consequences, and correlates”, *Sex Roles*, cilt 79, sayı 5, ss.253-259.
- DOGUTAS, A. (2021). “Perspectives of Children on Gender Roles Shown on Television”, *Open Journal of Social Sciences*, cilt 9, sayı 9, ss.648-662.
- DOUGLAS, S., TANG, L., & RICE, C. (2022). “Gender Performativity and Postfeminist Parenting in Children’s Television Shows”, *Sex Roles*, cilt 86, sayı 3, ss.249-262.
- DUMAN, A. E., & KOÇTÜRK, N. (2021). “Yerli yapım bir çizgi filmin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi: Pırıl”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 9, sayı Toplum & Siyaset, ss.83-92.
- EAGLY, A. H., WOOD, W., & DIEKMAN, A. B. (2000). “Social role theory of sex differences and similarities: A current appraisal”, *The developmental social psychology of gender*, cilt 12, sayı 174, ss.5-12.

- EISEN, S., MATTHEWS, S. E., & JIROUT, J. (2021). "Parents' and children's gendered beliefs about toys and screen media", *Journal of Applied Developmental Psychology*, cilt 74, sayı 101276, ss.1-12.
- EKWE, U. V. (2018). "Influence of Violent Television Cartoon Programs on Children in Enugu Metropolis", (Published doctoral dissertation), The Department of Mass Communication, Faculty of Management and Social Science, Godfrey Okoye University.
- ELLEMERS, N. (2018). "Gender stereotypes", *Annual review of psychology*, cilt 69, ss.275-298.
- ERBAŞ, S. (2019). "Küçük zihinlere yerleştirilen toplumsal cinsiyet rolleri", *Mavi Atlas*, cilt 7, sayı 1, ss.185-210.
- ERGÜN, S. (2012). "The influence of violent TV cartoons watched by school children in Turkey", *Acta Paulista de Enfermagem*, cilt 25, ss.134-139.
- FINE, C. (2010). *Delusions of gender: How our minds, society, and neurosexism create difference*, New York, WW Norton & Company, 1. Baskı.
- FITZPATRICK, M. J., & MCPHERSON, B. J. (2010). "Coloring within the lines: Gender stereotypes in contemporary coloring books", *Sex roles*, cilt 62, sayı1, ss.127-137.
- FORTIN, N. M. (2015). "Gender role attitudes and women's labor market participation: Opting-out, aids, and the persistent appeal of housewifery", *Annals of Economics and Statistics/Annales d'Économie et de Statistique*, cilt 117/118, ss.379-401.
- FOSCH-VILLARONGA, E., POULSEN, A., SØRAA, R. A., & CUSTERS, B. H. M. (2021). "A little bird told me your gender: Gender inferences in social media", *Information Processing & Management*, cilt 58, sayı 3, ss.102541.
- FREEDMAN, S. A. (1993). *Speaking of Gender Identity: Theoretical Approaches* The Educational Resources Information Center, ss.1-22.
- FRIESEM, E. (2016). "Drawing on media studies, gender studies, and media literacy education to develop an interdisciplinary approach to media and gender classes", *Journal of communication inquiry*, cilt 40, sayı4, ss.370-390.

- GANS-SEGRERA, S., MOLINA-GARCIA, J., & MARTINEZ-BELLO, V. (2018). "Representation of physical activity domains and sedentary behaviors across categories of gender and disability in children's TV cartoons", *Motricidade*, cilt 14, sayı14, ss.14-23.
- GERDING, A., & SIGNORIELLI, N. (2014). "Gender roles in tween television programming: A content analysis of two genres", *Sex Roles*, cilt 70, sayı11, ss.43-56.
- GOGOI, N., & BAREH, P. (2021). "Impact of Television Viewing: A Review Article", *Current Approaches in Science and Technology Research*, cilt 13, ss.171-175.
- GOLDEN, J. C., & JACOBY, J. W. (2018). "Playing princess: Preschool girls' interpretations of gender stereotypes in Disney princess media", *Sex Roles*, cilt 79, sayı 5, ss.299-313.
- GÖKÇEARSLAN, A. (2010). "The effect of cartoon movies on children's gender development", *Procedia-social and behavioral sciences*, cilt 2, sayı 2, ss.5202-5207.
- GULTEKİN-AKCAY, Z. (2021). "Gender Blindness on Turkish Children's Televisions", *Tripodos*, sayı 50, ss.57-73.
- HABIB, K., & SOLIMAN, T. (2015). "Cartoons effect in changing children mental response and behavior", *Open Journal of Social Sciences*, cilt 3, sayı 9, ss.248-264
- HAMLEN, K. R., & IMBESI, K. J. (2020). "Role models in the media: a content analysis of preschool television programs in the US", *Journal of Children and Media*, cilt 14, sayı 3, ss.302-323.
- HENTGES, B., & CASE, K. (2013). "Gender representations on disney channel, cartoon network, and nickelodeon broadcasts in the United States", *Journal of Children and Media*, cilt 7, sayı 3, ss.319-333.
- HENWARD, A. S., & MACGILLIVRAY, L. (2014). "Bricoleurs in preschool: Girls poaching horror media and gendered discourses", *Gender and Education*, cilt 26, sayı 7, ss.726-742.

- HUESMANN, L. R., & TAYLOR, L. D. (2006). Media Effects in Middle Childhood. In A. C. Huston & M. N. Ripke (Eds.), *Developmental contexts in middle childhood: Bridges to adolescence and adulthood*, (pp. 303–326), 1. Baskı.
- HYDE, J. S., BIGLER, R. S., JOEL, D., TATE, C. C., & VAN ANDERS, S. M. (2019). “The future of sex and gender in psychology: Five challenges to the gender binary”, *American Psychologist*, cilt 74, sayı 2, ss.171–193.
- JORDAN, A. (2004). “The role of media in children's development: An ecological perspective”, *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, cilt 25, sayı 3, ss.196-206.
- JUNG, Y. S., & KIM, E. J. (2020). “Analysis of Gender Role Behaviors in Accordance with Visual Expression of Disney Animation: Focusing on Female Characters of Mulan, Tangled, Moana, and Frozen 2”, *The Journal of the Korea Contents Association*, cilt 20, sayı 7, ss.107-117.
- KACHEL, S., STEFFENS, M. C., & NIEDLICH, C. (2016). “Traditional masculinity and femininity: Validation of a new scale assessing gender roles”, *Frontiers in psychology*, cilt 7, sayı 956, ss.1-19.
- KADAN, G., & NERİMAN, A. R. A. L. (2018). “Okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanım düzeylerinin incelenmesi”, *International Journal of Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies*, cilt 2, sayı 2, ss.51-55.
- KALAN, Ö. G. (2010). “Reklamda çocuğun toplumsal cinsiyet teorisi bağlamında konumlandırılışı: Kinder reklam filmleri üzerine bir inceleme”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi| Istanbul University Faculty of Communication Journal*, cilt 1, sayı 38, ss.75-89.
- KANG, S., & HUST, S. J. (2022). “Traditionally and Narrowly Defined: Gender Portrayals in Television Programming Targeting Babies and Toddlers”, *Sex Roles*, cilt 86, sayı 9, ss.576-586.
- KARABEKMEZ, S., YILDIRIM, G., AKAMCA, G. Ö., ELLEZ, A. M., & BULUT, A. N. Ü. (2018). “Okul öncesi dönem çocuklarının mesleklere yönelik toplumsal cinsiyet algılarının incelenmesi”, *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, cilt 2, sayı 1, ss.51-70.

- KIDENDA, M. C. A. (2018). "Gratification derived by children aged seven to eleven years from watching televised animated cartoons in nairobi county, kenya", *Journal of Education and Practice*, cilt 2, sayı 1, ss.71-83.
- KING, R. A., SCOTT, K. E., RENNO, M. P., & SHUTTS, K. (2020). "Counterstereotyping can change children's thinking about boys and girls toy preferences", *Journal of Experimental child psychology*, cilt 191, sayı 104753, ss.1-19.
- KINGSBURY, P. T. (2009). *Psychoanalytic theory/psychoanalytic geographies*, Taylor ve Francis, 1. Baskı.
- KOL, S. (2021). "An Analysis of Cartoons Prepared for Early Childhood Period in Terms of Child Development", *Participatory Educational Research*, cilt 8, sayı 4, ss.346-358.
- KRIJNEN, T., & VAN BAUWEL, S. (2021). *Gender and media: Representing, producing, consuming*, Londra, Routledge, 1. Baskı.
- KUBEY, R., & CSIKSZENTMIHALYI, M. (2013) *Television and the quality of life: How viewing shapes everyday experience*, Londra, Routledge, 1. Baskı.
- LAEMMLE, J. (2013). "Barbara Martin: Children at play: Learning gender in the early years", *Journal of Youth and Adolescence volume*, cilt 42, ss.305-307.
- LAMONTAGNE-GODWIN, J., CARDEY, S., WILLIAMS, F. E., DORWARD, P. T., ASLAM, N., & ALMAS, M. (2019). "Identifying gender-responsive approaches in rural advisory services that contribute to the institutionalisation of gender in Pakistan", *The Journal of Agricultural Education and Extension*, cilt 25, sayı 3, ss.267-288.
- LASKAR, K. A. (2021). "Gender-sensitive Portrayal in Cartoon Shows for Preschoolers: A Critical Analysis of Masha and the Bear", *Asia Pacific Media Educator*, cilt 31, sayı 2, ss.212-228.
- LEAPER, C. (2002). Parenting girls and boys. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Children and parenting*, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, ss.189-225.

- MAGOTRA, B., & KAUR, S. P. (2018). "Visual media and communication: A conundrum of gender disparity in animated world", *Global Media Journal*, cilt 16, sayı 30, ss.1-7.
- MAITY, N. (2014). "Damsels in distress: A textual analysis of gender roles in Disney princess films", *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, cilt 19, sayı 10, ss.28-31.
- MARCH, E., VAN DICK, R., & HERNANDEZ BARK, A. (2016). "Current prescriptions of men and women in differing occupational gender roles", *Journal of Gender Studies*, cilt 25, sayı 6, ss.681-692.
- MARTIN, C. L., & DINELLA, L. (2001). "International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences" *Gender-related development*, Ed. James Wright, ABD, 2. Baskı, Science Direct, ss.6020-6027.
- MARTIN, C. L., & RUBLE, D. (2004). "Children's search for gender cues: Cognitive perspectives on gender development", *Current directions in psychological science*, cilt 13, sayı 2, ss.67-70.
- MARTIN, C. L., RUBLE, D. N., & SZKRYBALO, J. (2002). "Cognitive theories of early gender development", *Psychological bulletin*, cilt 128, sayı 6, ss.903-933.
- MARTINEZ, M. A., OSORNIO, A., HALIM, M. L. D., & ZOSULS, K. M. (2019). "Gender: Awareness, identity, and stereotyping", *Encyclopedia of Infant and Early Child Development*, ss.1-12.
- MAUVAIS-JARVIS, F., MERZ, N. B., BARNES, P. J., BRINTON, R. D., CARRERO, J. J., DEMEO, D. L & SUZUKI, A. (2020). "Sex and gender: modifiers of health, disease, and medicine", *The Lancet*, cilt 396, sayı 10250, ss.565-582.
- MCINERNEY, C. R., DIDONATO, N. O., GIAGNACOVA, R., & O'DONNELL, A. M. (2006). "Students'choice Of Information Technology Majors And Careers: A Qualitative Study", *Information Technology, Learning & Performance Journal*, cilt 24, sayı 2, ss.35-53.
- MERRIAM, S. B., & TISDELL, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*, Hamburg, John Wiley & Sons, 1. Baskı.

- MILESTONE, K., & MEYER, A. (2020). *Gender and popular culture*, Hamburg, John Wiley & Sons, 1. Baskı.
- MISOOK KIM. (2014). “A Study on the Expression of Masculinity in Animation”, *Focusing on Male Body Language Animation Research*, cilt 10, sayı 3, ss.31-58.
- MUSLIM, A. A. Z., KAMAROL ZAMAN, D. Z., GHAZALI, F., FLETCHER, M. S. A., NIK ZAID, N. N. N., & ELIGIUS, R. (2020). “Influence of gender portrayal in Disney cartoons on young female audiences”, *e-Journal of Media and Society (e-JOMS)*, cilt 3, sayı 1, ss.11-26.
- MYINT, M. T., & FINELLI, J. (2020). *Gender Diversity in Children*, ss.13-18.
- NATHAN SETYOBAGAS, A. (2015). *The Adjective Usage And Its Relation With Gender Stereotyping In “The Simpson” Cartoon Tv Series*, (Yayımlanmış doktora tezi), English Department, Faculty Of Humanities, Universitas Airlangga.
- NATHANSON, A. I. (2010). “Using television mediation to stimulate nontraditional gender roles among Caucasian and African American children in the US”, *Journal of Children and Media*, cilt 4, sayı 2, ss.174-190.
- NDIAYEA, I. A., & NDIAYEA, B. (2014). “Sociocultural stereotypes in media and intercultural communication (Africa in the Polish media).”, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, cilt 154, ss.72-76.
- NEWMAN, B. M., & NEWMAN, P. R. (2020). *Theories of adolescent development: Chapter 5- Psychoanalytic theories*, Londra, Academic Press, 1. Baskı.
- NYARKO AYİSİ, D., & KRISZTINA, T. (2022). “Gender Roles and Gender Differences Dilemma: An Overview of Social and Biological Theories”, *Journal of Gender, Culture and Society*, cilt 2, sayı 1, ss.51–56.
- ÖZKAR, M., & AYTAŞ, M. (2021). “Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Hazırlanan Çizgi Filmlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Yansıtılması: Rafadan Tayfa ve Canım Kardeşim”, *Kurgu*, cilt 29, sayı 1, ss.37-58.
- ÖZÜÖLMEZ, P. (2018). “Televizyon Çocuk Programlarında Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Yeniden Üretilmesi Üzerine Bir Değerlendirme Çocuktan Al Haberi”, *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 2, sayı 1, ss.25-39.

- PAOLETTI, J. B. (2012). *Pink and blue: Telling the boys from the girls in America*, Indiana, Indiana University Press, 1. Baskı.
- PEHLİVAN, B. M. (2019). “Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türk çizgi filmlerinde anne ve baba temsili üzerine bir çalışma”, *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, cilt 1, sayı 2, ss.15-27.
- PEREA, K. (2018). “Gender and cartoons from theaters to television: Feminist critique on the early years of cartoons”, *Animation*, cilt 13, sayı 1, ss.20-34.
- POPA, D., & GAVRILIU, D. (2015). “Gender representations and digital media”, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, cilt 180, ss.1199-1206.
- PRIESS, H. A., & HYDE, J. S. (2011). *Encyclopedia of Adolescence: Gender roles*, New York, Academic Press, 1. Baskı.
- RAHMAN, M. A., ULLAH, R., JERIN, I., & HOSSAIN, M. R. (2022). “The Portrayal of Women in TVC and Film: An Analysis in the Gender Perspective”, *CenRaPS Journal of Social Sciences*, cilt 4, sayı 1, ss.206-226.
- ROBERTS, D. F. (2000). “Media and youth: Access, exposure, and privatization”, *Journal of adolescent health*, cilt 27, sayı 2, ss.8-14.
- ROOF, J. (2016). *What gender is, what gender does*, Minneapolis, U of Minnesota Press, 1. Baskı.
- ROZARIO, A. M., MASILAMANI, V., & ARULCHELVAN, S. (2018). “The case of the missing girls: distribution of gender roles in Indian children’s television programming”, *Journal of Children and Media*, cilt 12, sayı 2, ss.125-142.
- RUBIO-MARIN, R. (2015). “The (dis) establishment of gender: Care and gender roles in the family as a constitutional matter”, *International Journal of Constitutional Law*, cilt 13, sayı 4, ss.787-818.
- RYU, D. Y. (2019). “Performative Gender Identity of Women in Disney Animations”, *Journal of the Korea Academia-Industrial cooperation Society*, cilt 20, sayı 12, ss.380-389.
- SAGUY, T., REIFEN-TAGAR, M., & JOEL, D. (2021). “The gender-binary cycle: The perpetual relations between a biological-essentialist view of gender, gender

- ideology, and gender-labelling and sorting”, *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, cilt 376, sayı 1822, ss.1-9.
- SAYGAN, B. B., & ULUDAĞLI, N. P. (2021). “Lifespan Development of Gender Roles”, *Current Approaches in Psychiatry/Psikiyatri Guncel Yaklasimlar*, cilt 13, sayı 2, ss. 354-382.
- SEITZ, M., LENHART, J., & RÜBSAM, N. (2020). “The effects of gendered information in stories on preschool children’s development of gender stereotypes”, *British Journal of Developmental Psychology*, cilt 38, sayı 3, ss.363-390.
- SIANN, G. (2013). *Gender, sex and sexuality: Contemporary psychological perspectives*, Taylor & Francis.
- SIGNORIELLI, N. (1990). “Children, television, and gender roles: Messages and impact”, *Journal of Adolescent Health Care*, cilt 11, sayı 1, ss.50-58.
- SIIBAK, A., & VINTER, K. (2014). “ “No Silly Girls’ Films!” Analysis of Estonian Preschool Children’s Gender Specific Tastes in Media Favourites and their Possible Implications for Preschool Learning Practices”, *International Journal of Early Childhood*, cilt 46, sayı 3, ss.357-372.
- SKOČAJIĆ, M. M., RADOSAVLJEVIĆ, J. G., OKIČIĆ, M. G., JANKOVIĆ, I. O., & ŽEŽELJ, I. L. (2020). “Boys just don’t! Gender stereotyping and sanctioning of counter-stereotypical behavior in preschoolers”, *Sex Roles*, cilt 82, sayı 3, ss.163-172.
- SPANGENBERG, G. (2014). *EDucation & GEndeR*, Gender-specific education in different countries: historical aspects–current trends, sayı 60, ss.741-743.
- SPINNER, L., CAMERON, L., & CALOGERO, R. (2018). “Peer toy play as a gateway to children’s gender flexibility: The effect of (counter) stereotypic portrayals of peers in children’s magazines”, *Sex roles*, cilt 79, sayı 5, ss.314-328.
- STACEY, L. (2021). “The family as gender and sexuality factory: A review of the literature and future directions”, *Sociology Compass*, cilt 15, sayı 4, ss.1-13.

- STARR, C. R., & ZURBRIGGEN, E. L. (2017). "Sandra Bem's gender schema theory after 34 years: A review of its reach and impact", *Sex Roles*, cilt 76, sayı 9, ss.566-578.
- STEINER, T. G., VESCIO, T. K., & ADAMS JR, R. B. (2022). "The effect of gender identity and gender threat on self-image", *Journal of Experimental Social Psychology*, sayı 101, ss. 1-14.
- STOELTJE, B. (2015). "International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences", *Gender: Anthropological Aspects*, Ed. Dominic Boyer and Ulf Hannerz, Elsevier, 2. Baskı, s.781-787.
- ŞAHİN, S., & İLHAN, V. (2019). "Primary School Children's Practices of Watching Cartoons and Their Perceptions about Cartoon Characters", *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, sayı 34, ss.26-48.
- ŞEN, B. (2020). "Okul Öncesi Dönem Çocukları Tarafından İzlenen Çizgi Filmlerin Toplumsal Cinsiyet Açısından İncelenmesi", (Yayımlanmış doktora tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- ŞEN, B., & DENİZ, Ü. (2019). "Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İzlediği Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Toplumsal Cinsiyet Açısından İncelenmesi", *Social Sciences*, cilt 14, sayı 5, ss.2547-2563.
- ŞIVGIN, N. (2015). "Cinsiyet rolleri eğitim etkinliklerinin anasınıfına devam eden 60-72 aylık çocukların toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına etkisinin incelenmesi", (Yayımlanmış doktora tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- TAŞDELEN, B. (2016). "Tüketim olgusunun gündelik hayatındaki yerinin toplumsal cinsiyet açısından çocuk dergilerinde incelenmesi", *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, cilt 4, sayı 2, ss.806-816.
- THOMPSON, T. L., & ZERBINOS, E. (1997). "Television cartoons: Do children notice it's a boy's world?", *Sex roles*, cilt 37, sayı 5, ss.415-432.
- TOMOIAGĂ, L. (2017). "An Evolution of Gender Stereotypes in Animated Cartoons: Sophia the First, A New Type of Princess", *Buletin Stiintific, seria A, Fascicula Filologie*, cilt 26, sayı 1, ss.373-381.

- TONG, R. (2012). Gender Roles, *Encyclopedia of Applied Ethics*, Ed. Ruth Chadwick, Londra, Academic Press, s.399-406.
- TURNER, R. H. (2001). "Role theory", In *Handbook of sociological theory* (pp. 233-254). Boston, MA, Springer, 1. Baskı.
- UÇAN, B. (2018). "Türk çizgi filmlerinde kültürel kodlamalar", *Journal of International Social Research*, cilt 11, sayı 55, ss.1307-9581.
- UYAR, R. Ö., & GENÇ, M. M. Y. (2017). *Küreselleşen dünyada eğitim* (s.679-712) "Yerli Yapım Çizgi Filmlerde Sunulan Toplumsal Cinsiyet Yerli yapım çizgi filmlerde sunulan toplumsal cinsiyet rolleri" Ed. Ö. Demirel ve S. Dinçer, Ankara, Pegem Akademi Kitabevi Yayınları, 1. Baskı.
- ÜNLÜ, D. G. (2018). "Portraying Child Characters in Gender Perspective: Evaluation of Parents Awareness about Gender Stereotypes in Turkish Television Advertisements", *CM Komunikacija i mediji*, cilt 13, sayı 42, ss.7-26.
- ÜSTÜNDAĞ, A. (2019). "Gençlerin Model Aldıkları Televizyon Karakterleri", *Akademik İncelemeler Dergisi*, cilt 14, sayı 1, ss.27-50.
- WALSH, A., & LEAPER, C. (2020). "A content analysis of gender representations in preschool children's television", *Mass Communication and Society*, cilt 23, sayı 3, ss.331-355.
- WARD, L. M., & GROWER, P. (2020). "Media and the development of gender role stereotypes", *Annual Review of Developmental Psychology*, cilt 2, ss.177-199.
- WEBB, L. M., & TEMPLE, N. (2016). "Social media and gender issues", In *Handbook of research on the societal impact of digital media*, IGI Global, ss.638-669.
- WEISGRAM, E. S. (2019). "Reducing Gender Stereotypes in Toys and Play for Smarter, Stronger, and Kinder Kids", *American Journal of Play*, cilt 12, sayı 1, ss.74-88.
- WEST, A. (2015). "A brief review of cognitive theories in gender development", *Behavioural Sciences Undergraduate Journal*, cilt 2, sayı 1, ss.59-66.
- WETCHLER, J. L., HECKER, L. L., & HECKER, L. L. (2014). *An introduction to marriage and family therapy*, New York, Routledge, 1. Baskı.

- WIJETHILAKA, R. G. T. S. (2020). “Effect Of Cartoons on Children”, *Jurnal Ilmiah. SriLanka. University of Moartuwa*. ss.1-8.
- WILLE, E., GASPARD, H., TRAUTWEIN, U., OSCHATZ, K., SCHEITER, K., & NAGENGAST, B. (2018). “Gender stereotypes in a children's television program: Effects on girls' and boys' stereotype endorsement, math performance, motivational dispositions, and attitudes”, *Frontiers in Psychology*, cilt 9, ss.1-17.
- WILLIAMS, D., CONSALVO, M., CAPLAN, S., & YEE, N. (2009). “Looking for gender: Gender roles and behaviors among online gamers”, *Journal of communication*, cilt 59, sayı 4, ss.700-725.
- WOEHRLE, L. M., & ENGELMANN, D. (2008). “Gender studies” *Encyclopedia of Violence, Peace, and Conflict*, Ed. Lester Kurtz and Jennifer Turpin. CA: Academic Press, s.859-868.
- YAKAR, Y. M., & YAZAR, S. (2021). “Çizgi filmlerde yetişkin-çocuk ilişkileri”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, cilt 10, sayı 4, ss.1566-1579.
- YEUNG, S. P., & WONG, W. I. (2018). “Gender labels on gender-neutral colors: Do they affect children’s color preferences and play performance?”, *Sex Roles*, cilt 79, sayı 5, ss.260-272.
- YILDIRIM, A., & ŞİMŞEK, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 12. Baskı.
- YİĞİTBAŞI, K. G., & SARIÇAM, S. (2020). “Toplumsal cinsiyet rollerinin temsili ve medya: TRT Çocuk Dergisi örneği”, *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, sayı 35, ss.19-45.
- YOUSAF, Z., SHEHZAD, M., & HASSAN, S. A. (2015). “Effects of Cartoon Network on the behavior of school going children (A Case study of gujrat city)”, *International Research Journal of Interdisciplinary & Multidisciplinary Studies (IRJIMS)*, cilt 1, sayı11, ss.173-179.
- ZAHEEN, B., & KHAN, M. A. (2019). “Children, gender and television: An analysis of heavy viewers' behaviour regarding gender-specific roles and characteristics”, *Global Regional Review*, cilt 4, sayı 2, ss.364-374.

- ZAHEEN, B., MANZOOR, S., & SAFDAR, A. (2020). "TV cartoon Programs: An analysis of gender roles and characteristics", *Pakistan Social Sciences Review*, cilt 4, sayı 2, ss.460-472.
- ZOR, İ. & BULUT, S. (2020). "Toplumsal cinsiyet kavramına animasyon filmleriyle bakmak: Buz devri, shrek ve winx club: kayıp krallığın sırrı örnekleri", *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 11, sayı 1, ss.58-69.
- ZOSULS, K. M., LURYE, L. E., & RUBLE, D. N. (2008). Gender: Awareness, identity, and stereotyping, ss.1-12.
- ZOSULS, K. M., RUBLE, D. N., TAMIS-LEMONDA, C. S., SHROUT, P. E., BORNSTEIN, M. H., & GREULICH, F. K. (2009). "The acquisition of gender labels in infancy: implications for gender-typed play", *Developmental psychology*, cilt 45, sayı 3, ss.688-701.

EKLER



Ek1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu

1. Çizgi filmin adı:	☐ Erkeğin yaptıkları:
2. Çizgi film karakterlerinin ismi:	Aile içi kararlar:
3. Çizgi film karakterinin cinsiyeti:	Kadının aldığı kararlar:
☐ Kadın:	☐ Erkeğin aldığı kararlar:
☐ Erkek:	Evin temizliği:
☐ Cinsiyeti vurgulanmamış:	☐ Kadının yaptıkları:
4. Çizgi film karakterlerinin kıyafetleri	☐ Erkeğin yaptıkları:
☐ Kıyafeti var:	Mutfaktaki görevler:
☐ Kıyafeti yok:	☐ Kadının yaptıkları:
Baskın olan renk (kıyafeti varsa):	☐ Erkeğin yaptıkları:
☐ Kadında:	7. Ev dışındaki görev paylaşımı
☐ Erkekçe:	☐ Kadının yaptıkları:
Baskın olan giysi türü (pantolon, etek, elbise vb.):	☐ Erkeğin yaptıkları:
☐ Kadında:	8. Çizgi film karakterlerinin kişilik özellikleri
☐ Erkekçe:	Yetişkin:
Makyaj (var\yok):	☐ Kadın:
☐ Kadında:	☐ Erkek:
☐ Erkekçe:	Çocuk:
Aksesuar:	☐ Kadın:
☐ Kadında:	☐ Erkek:
☐ Erkekçe:	9. Çocukların oynadıkları oyunlar:
5. Çizgi filmdeki karakterlerin meslekleri	☐ Kadın:
☐ Kadının mesleği:	☐ Erkek
☐ Erkeğin mesleği:	10. Çocukların oynadıkları oyuncaklar:
6. Evdeki görev paylaşımı:	☐ Kadın:
Çocuk bakımı:	☐ Erkek:
☐ Kadının yaptıkları:	

Ek2. “Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu”nun Kullanım İzni

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmleri
Toplumsal Cinsiyet Yönünden Değerlendirme Formu



Gelen Kutusu x



K A <kubra:
Alıcı: buket.:

24 Mar 2021 10:50



BUKET SEN
Alıcı: ben ▾

25 Mar 2021 14:45



ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı:

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

İletişim:

Yabancı Dil:

Eğitim Bilgileri:

Eğitim Durumu		
Yüksek Lisans		
Lisans		
Lise		

İş Deneyimi:

